

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

ULUSLARARASI ANADOLU İMAM HATİP
LİSELERİNDE EĞİTİM

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Esra DOĞAN

BURSA 2020

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

ULUSLARARASI ANADOLU İMAM HATİP LİSELERİNDE EĞİTİM

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Esra DOĞAN

Danışman:
Prof. Dr. Mehmet Akif KILAVUZ

BURSA 2020

TEZ ONAY SAYFASI

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Eğitimi Bilim Dalı'nda 701821037 numaralı Esra DOĞAN'ın hazırladığı “ Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Eğitim” konulu Yüksek Lisans Tez Çalışması ile ilgili savunma sınavı, 20/02/2020 günü-11:00-12:30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının...**BAŞARILI**.....(başarılı/başarısız) olduğuna ...**OYBİRLİĞİ**... (oybirliği/~~oy çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyon Başkanı)

Prof. Dr. Mehmet Akif KILAVUZ

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Prof. Dr. Mehmet Emin Ay

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Ali ÇANAKÇI

Balıkesir Üniversitesi

20/02/2020

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih 13/01/2020

Tez Başlığı / Konusu: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Eğitim

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 99 sayfalık kısmına ilişkin, 13/01/2020 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 13 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

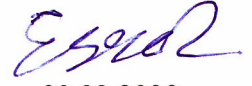

13/01/2020

Adı Soyadı: ESRA DOĞAN
Öğrenci No: 701821037
Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri
Programı: Din Eğitimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Prof. Dr. Mehmet Akif KILAVUZ
13/01/2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Eğitim**” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

20.02.2020

İmza

Adı ve Soyadı :Esra DOĞAN
Öğrenci No :701821037
Anabilim Dalı :Felsefe ve Din Bilimleri
Programı :Din Eğitimi
Statüsü :Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Esra DOĞAN
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Felsefe ve Din Bilimleri
Bilim Dalı	: Din Eğitimi
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: xii+99
Mezuniyet Tarihi	:20.02.2020
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Mehmet Akif KILAVUZ

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Eğitim

Tarihi olarak baktığımızda İmam-Hatip Liselerinin en köklü eğitim kurumlarından biri olduğunu söyleyebiliriz. Eğitimde modernleşme ile İmam Hatip Liseleri, dönemin koşullarına göre kendini yenilemiş bir eğitim kurumudur. Bu eğitim kurumunun birçok çeşidinin olduğu bilinir bunlardan en sonuncusu Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleridir. Ülkemizdeki bu kurumlara 82 farklı ülkeden öğrenci kaydı yapılmakta ve sayıları da hızla artmaktadır. Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığının ortak bir projesi olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri dünya genelinde çok fazla tercih edilmektedir. Bu çalışmamızda kurumların açılış amaçları, ders içerikleri, öğrencilere sağlanan yeme ve barınma bursları, fiziksel şartları gibi konularını açıklayabilmek için okullara ziyaretler gerçekleştirip yerinde gözlemler yaptık. Ziyaretlerimiz sırasında okulların en önemli paydaşlarından idareci ve kurucuları ile mülakatlar gerçekleştirdik. Çalışmamızda mülakat, doküman analizi ve gözlem yoluyla yapılan yöntemler kullandık.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi, Din, Eğitim.

ABSTRACT

Name and Surname : Esra DOĞAN
University : Uludağ University
Institution : Institute of Social Sciences
Field : Department of Philosophy and Religious Studies
Branch : Religious Education
Degree Awarded : Master of Arts
Total Page Number : xii+99
Degree Date : 20.02.2020
Supervisor : Prof. Dr. Mehmet Akif KILAVUZ

Education in International Anatolian Imam Hatip High Schools

We can say, considered historically, International Anatolian Imam Hatip High Schools are one of the most rooted educational institutions. With modernization in education, these schools have been the educational institutions which have renewed themselves according to the conditions of the term. It is known that there are many types of these educational institutions. The last one of them are International Anatolian Imam Hatip High Schools. Students from 82 different countries are enrolled in these institutions in our country and the number of these students is steadily increasing day by day. In Turkey these educational schools which are the joint project of the Ministry of National Education and General Directorate of Religious Affairs have been preferred worldwide. In this study we did on-site research to explain opening purposes of these institutions, lesson contents, food and accommodation scholarships provided to students and physical conditions... During our visits we have conducted interviews with the managers and founders one of the most important stake holders of schools. We have used methods which have been done via interview, document analysis and observations in our study.

Keywords:

International Anatolian Imam Hatip High Schools, Religious, Education.

ÖNSÖZ

Günümüzde bireylere eğitim imkânı sağlayan en önemli sosyal kurum okullardır. Eğitimin vazgeçilmez unsuru olan okulların asıl gayesi öğrencilere kazandırılmak istenilen davranışları belirli plan ve program doğrultusunda vermesidir. İmam Hatip Liseleri, Cumhuriyet tarihinden bu yana Türk eğitim sisteminde yer almaktadır. Bu kurumların modern bir çeşidi olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri, dünyanın farklı bölge ve ülkelerindeki Müslüman çocukları bir araya getirerek onları dini ve ahlaki değerlere sahip olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Kurumlardaki eğitimin mevcut durumunun, eğitim sürecinin ve bunun en önemli paydaşları olan öğretmen, öğrenci ve okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi, araştırılmaya değer görülmüştür.

Çalışmamız giriş, iki bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın amacı, yöntemi, problemi ve önemi yer almıştır. Birinci bölümde İmam Hatip Liselerinin tarihçesi ve çeşitleri incelenmiştir. Tarihsel süreç ele alınırken Cumhuriyet öncesi ve sonrası olmak üzere iki ayrı dönem şeklinde ele alınmıştır. Cumhuriyet öncesi dönemde mektepler ve medreselere değinilmiştir. İkinci bölümde Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin öğrenci sayıları, amaçları, misyon ve vizyonları, fiziki şartları, idareci ve öğretmenleri, ders müfredatları ve öğrencilere verilen burslar incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise sonuç ve öneriler ele alınmıştır. Çalışmamızın gerçekleştirilme amacı, Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin eğitim modelini tüm boyutları ile ele almaktır. Çalışmamızın başta ilgili araştırmacılara ve konu üzerinde meraklı okuyucularına faydalı olmasını temenni ederiz.

Tez yazım sürecinde üzerimde emeği olan ve müteşekkir olduğum birçok kişi var. Öncelikle ufuk açıcı rehberliği, bilgi birikimi, sabrı, çok değerli tecrübeleri ve oldukça üst düzey akademik perspektifi ile kıymetli hocam Prof. Dr. Mehmet Akif Kılavuz'a şükranlarımı sunuyorum.

Çalışmamda yardımlarını esirgemeyen İmam Hatip Liseleri alanıyla ilgili pek çok çalışmaları olan lisans hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öcal'a, Din Öğretimi Genel Müdürü

Nazif Yılmaz'a, Uluslararası Eğitim Daire Başkanı Mustafa Yıldız'a ve Din Öğretimi Uzmanı Lokman Yıldırım'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Hayattaki en önemli gayelerinden biri bizi Allah'ın rızasına uygun şekilde yetiştirmek, en büyük mutluluğu ise bizim rızaya uygun işlerde göstermiş olduğumuz başarılarla şahit olmak olan pek kıymetli anne ve babama sonsuz teşekkür ederim.

Gayret bizden, Tevfik Allah'tan...

ESRA DOĞAN

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	i
YEMİN METNİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
RESİMLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
1. Araştırmanın Problemi	1
2. Araştırmanın Amacı	2
3. Araştırmanın Önemi	3
4. Araştırmanın Yöntemi	4

BİRİNCİ BÖLÜM

İMAM HATİP LİSELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. Cumhuriyetin İlanından Önce Örgün Din Eğitim Kurumları	6
1.2. Cumhuriyetin İlanından Sonra Din Eğitim Kurumları	8
1.3. İmam Hatip Mektepleri	9
1.4. İmam Hatip Yetiştirme Kursları	11
1.5. İmam Hatip Okulları.....	14
1.6. İmam Hatip Liseleri Türleri.....	18
1.6.1. İmam Hatip Liseleri	18
1.6.2. Anadolu İmam Hatip Liseleri	21
1.6.3. Süper İmam Hatip Liseleri.....	24

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI İMAM HATİP LİSELERİ

2.1. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin Kuruluş Amaçları.....	29
2.2. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin Misyon ve Vizyonu.....	34
2.3. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri ve Öğrenci Sayıları	38
2.3.1. Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi.....	39
2.3.2. Bayrampaşa Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi	39
2.3.3. Bahçelievler Uluslararası Şehit Mehmet Karaaslan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi.....	39
2.3.4. Uluslararası Pendik Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi.....	40
2.3.5. Konya Uluslararası Mevlana Anadolu İmam Hatip Lisesi.....	40
2.3.6. Bursa Uluslararası Murat Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi.....	40
2.3.7. Kayseri Uluslararası Şehit Ömer Halisdemir Anadolu İmam Hatip Lisesi...	41
2.3.8. Ankara Uluslararası Prof. Dr. Muhammed Hamidullah Anadolu İmam Hatip Lisesi	41
2.3.9. Sivas Uluslararası Şehit M. Murat Ertekin Anadolu İmam Hatip Lisesi.....	41
2.4. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin Fiziki Şartları	41
2.5. Okullarda İdare ve Yönetim	45
2.5.1. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin Bilim, Sanat, Kültür ve Medeniyet Farkındalıkları.....	46
2.5.2. Kurumlarla İş Birliği ile Eğitimde Kalite Dayanışması	48
2.6. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Öğretmen.....	49
2.7. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerini Tercih Eden Öğrencilerin Ülkeleri	52
2.8. Okullara Öğrenci Seçimi	54
2.9. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Müfredat Programları.....	57
2.10. Öğrencilerin Burs, Barınma ve Yeme İhtiyaçları.....	59

2.11. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Yapılan Sosyal Aktiviteler	61
2.12. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Yapılan Bilimsel Çalışmalar	66
2.13. Yükseköğretime Yerleştirme ve İstihdam	68
2.14. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine Uyum Programları.....	69
2.15. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine Özgü Yapılan Çalışmalar	71
SONUÇ	73
KAYNAKÇA	79
EKLER	83

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Müzesi.....	92
Resim 2: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Spor Salonu.....	93
Resim 3: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Robotik Kodlama Atölyesi.....	94
Resim 4: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Veli Görüşme Salonu.....	94
Resim 5: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Sınıfı.....	95
Resim 6: Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Okuma Salonu	95
Resim 7: Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Edebiyat Salonu.....	96
Resim 8: Uluslararası Murat Hudevandigar Anadolu İmam Hatip Lisesi Dış Görüntüsü.....	97
Resim 9: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Dış Görüntüsü.....	97
Resim 10: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Robotik Kodlama Dersinden Görüntüler.....	98
Resim 11: Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Kimya Laboratuvarından Görüntüler	98
Resim 12: Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Akıl ve Zekâ Oyunları Atölyesinden Görüntüler	99

KISALTMALAR

AİHL	: Anadolu İmam Hatip Lisesi
AP	: Adalet Partisi
Bs	: Basım
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
TDV	: Türk Diyanet Vakfı
DYK	: Destekleme ve Yetiştirme Kursları
ed.	: Editör
İHL	: İmam Hatip Lisesi
İHO	: İmam Hatip Ortaokulu
LGS	: Lise Giriş Sınavı
MC	: Milliyetçi Cephe
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
OBP	: Ortaöğretim Başarı Puanı
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
PISA	: Programme for International Student Assessment
SAT	: Scholastic Aptitude Test
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDV	: Türk Diyanet Vakfı

TİKA	: Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
Trc.	: Tercüme
TUBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurulu
vb.	: ve benzeri
v.dđr	: ve diğerleri
vs.	: vesaire
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YÖS	: Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı
YTB	: Yurtdığı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

GİRİŞ

İmam Hatip Liseleri, Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan sonra 1951 yılında ülkemizin eğitiminde yer almıştır. Geçen zaman içerisinde İmam Hatip Liselerinde yapılan çalışmalar sürekli gelişme kaydedilmiş olarak devam etmiştir. İmam Hatip Liselerinin her geçen gün gelişerek talep ve sayıların artmasının asıl sebebi en büyük destekçileri olan halk olmuştur. Türkiye vatandaşları, İmam Hatip Okullarına sahip çıkarak günümüze kadar sayılarının artması ve farklı türlerde gelişerek açılmasına yarım asırdan beri destek olmuşlardır.¹

Son dönemlerde açılan İmam Hatip Liselerinin bir türü olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri de bu kurumlardan biridir. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri, yalnızca Türkiye'den değil dünya genelinde de İmam Hatip Liselerine ne kadar talep olduğunu bizlere açıkça göstermektedir. Ülkemizdeki Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri 82 farklı ülkeden öğrenci kaydı yapmakta ve sayıları da hızla artmaktadır. Dünya genelinde çok fazla talep edilen Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin, açılış amaçları, ders içerikleri, öğrencilere sağlanan yeme ve barınma bursları, kurumların fiziksel şartları gibi bilgiler bu çalışmada ele alınacaktır.

1. Araştırmanın Problemi

Türkiye kuruluşundan bu yana İmam Hatip Liseleri çok öğrenci yetiştirmiştir. Son yıllarda ülkemizde yeni bir eğitim kurumu olarak yaygınlaşan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde 82 farklı ülkeden öğrenci almaktadır. Uluslararası İmam Hatip Liseleri projesiyle başka ülkelerde ülkemizi tanıtmaya fırsatı doğmuştur. Ülkemize eğitim için gelen öğrencilerin ne gibi beklentileri olduğu bu beklentilere karşılık okulların imkân ve sınırlılıklarının yeterli olup olmadığı bir problemdir. Araştırmamızda Uluslararası İmam Hatip Liselerinin tarihsel gelişimi ve yapısını inceleyerek aşağıda sıralanan alt problemlere yanıt aranacaktır.

1. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin kuruluş aşaması nasıldır?

¹ Mustafa Öcal, *İmam Hatip Liseleri ve İlk Öğretim Okulları* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 1994), 17.

2. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri kimlerin yahut hangi kuruluşların projesidir?
3. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri çatısı altında yapılması hedeflenen başka çalışmalar var mıdır?
4. Ülke dışından gelmiş öğrenciler için barınmaya yönelik sağlanan imkânlar nelerdir?
5. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesine devam eden öğrencilerin mezun olduktan sonraki kazanımları ne olacaktır?
6. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri ile günümüz İmam Hatip Liseleri arasındaki farklar nelerdir?
7. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin fiziksel imkânları nasıldır?
8. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri idarecilerinin görev yaptıkları okullar hakkındaki görüşleri nelerdir?
9. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri projesini geliştiren kişi ve kurumların okullar hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. Araştırmanın Amacı

Türkiye’de din eğitimi alanında yapılan birçok çalışma mevcuttur, ancak söz konusu olan çalışmaların çoğu Türk öğrenciler için gerçekleştirilmiştir. Araştırmamızda yabancı öğrencilerin din eğitimi kurumu olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerini incelemeye çalıştık. Yabancı öğrencilerin tercihlerine baktığımızda son zamanlarda ülkemizi eğitim-öğretim için talep eden fazlaca öğrenci bulunmaktadır. Türkiye’de oldukça yaygın olan İmam Hatip Okullarının bir çeşidi olarak 1999 yılında projelenmiş olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Mersinde açılmıştır. Farklı ülkelerden özellikle de Müslüman nüfusunun ağırlıkta olduğu ülkelere gelen öğrencilere verilen eğitim yöntem ve çeşitlerini, fiziksel imkan ve donanımlarını, eğitim müfredatlarını, okulların misyon ve vizyonlarını, mezuniyetten sonra öğrenciler için istihdam alanlarını inceleyip tanımlayabilmek amaçlarımız arasında bulunmaktadır.

Çalışmamızı Uluslararası Anadolu İmam Hatip Okullarının en önemli paydaşlarından idareci ve kurucularının görüşleri doğrultusunda genel anlamda tüm

boyutları ile ele almak amaçlandı. Bu çalışma açıklamalar doğrultusunda aşağıdaki gibi detaylandırılabilir:

1. İmam Hatip Liseleri ve bu liselerin bir çeşidi olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin tarihi sürecini belirlemek.
2. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin mevcut eğitim müfredatlarını ve uygulamalarını açıklamak.
3. Projeye destek veren kurumlardan; Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün Uluslararası Anadolu İmam Hatip Okullarının açılmasındaki amaç, ilke ve hedeflerini ortaya koymak.
4. Öğrencilere sunulan burslar ve sosyal ortamlarını tespit etmek.
5. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin öğrenciler için sunduğu sosyal aktiviteleri belirlemek.

3. Araştırmanın Önemi

İmam Hatip Okulları toplumun bazı kesimlerince din eğitimi kurumu için tercih edilip benimsenmektedir. Bazı kesimlerde ise İmam Hatip Okulları toplumda din algısının artması ve yerleşmesiyle toplumu bölmekle suçlandığından ötürü bir tehdit unsuru olarak görülmektedir. Bununla birlikte toplumda iki zıt grup oluşmaktadır. Çalışmamızın detayında belirteceğimiz üzere bazı ülkelerde İmam Hatip Okulları örnek model olarak sunulurken ülkemizde kargaşa haline gelmesi de büyük bir tezat oluşturmaktadır.

Türkiye'nin özgün bir modeli olan İmam Hatip Okullarının günümüzde birçok çeşidi olduğu bilinir. Kronolojik olarak İmam Hatip Okullarının çeşitlerine baktığımızda; İmam Hatip Liseleri, Anadolu İmam Hatip Liseleri, Süper İmam Hatip Liseleri, Proje İmam Hatip Liseleri, Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri şeklinde her geçen gün çeşitlerinin arttığı görülmektedir. Özellikle İmam Hatip Okullarına uluslararası ilgi oldukça fazla olduğundan gösterilen ilgiye, doğru ve yerinde karşılık verilebilmesi adına 2011 yılında İmam Hatip Okullarının son çeşidi olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip

Liseleri açılmıştır. Açılan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Okullarının imkân ve sınırlılıklarının belirlenebilmesi açısından araştırmamız önem taşımaktadır.²

4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada mülakat, gözlem ve doküman analizi yoluyla yapılan yöntemler kullanılmıştır. Ayrıca çalışmamız konusu gereği İmam Hatip Liseleri ve Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri arasında karşılaştırmalı bir eğitim çalışmasıdır. Bu tür eğitim çalışmalarında genel olarak kullanılan yatay ve dikey yaklaşımlarıdır. Biz de yatay ve dikey yaklaşımları kullanarak çalışmamızda gözlem ve mülakatlar sonucu elde edilen verileri bir araya getirerek eğitim süreçlerini, fiziksel yapılarını ve müfredatlarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaya çalıştık.³

Çalışmamız için daha önceden belirlediğimiz ülkemizdeki üç Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesine ziyaretler gerçekleştirdik. Ziyaretlerimizin amacına uygun olarak, çalışmamızda katılımlı gözlem tekniğini kullandık. Araştırma sırasında ilk olarak bazı kurumların idarecileriyle mülakatlar gerçekleştirdik. Ardından kurum yetkilileri tarafından belirlenen bir eğitimci ile kurumları gezerek dersleri takip edip ve belirli bir süre ders işlenişleri hakkında gözlemler yaptık. Gözlem sıralarında izin verilen kurumlarda fotoğraf çekimleri yapıp öğrenci ve öğretmenlerden kurumlar hakkında bilgiler edindik. Mülakat ve görüşmelerin tamamı araştırmacı tarafından gerçekleştirildi. Çalışmamızın şeffaflığı açısından Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerini tanımlayabilmek için birinci kişilerle görüşmeyi önemseyip, araştırmamızın tüm alanlarını saha görüşmeleri şeklinde gerçekleştirdik.⁴ Bu saha çalışmasında mülakatlar için öncesinde sorular belirlenmiş ve sorularla birlikte konunun detaylandırılması sağlanmıştır. Görüşmeler ses kaydı altına alınıp daha sonra detaylıca kaleme alınmıştır. Yapılan mülakatlar sonucu bölüm bölüm başlıklar altında araştırmacının kendi cümleleriyle özetlenerek de çalışmada yer almışlardır. Gözlem ve görüşmeler yapılan

² İbrahim Aşlamacı, *Pakistan Medreselerine Bir Model Olarak İmam Hatip Okulları* (İstanbul: Dem Yayınları, 2014), 21.

³ Aşlamacı, *Pakistan Medreselerine Bir Model Olarak İmam Hatip Okulları*, 22.

⁴ W. Lawrence Neuman, *Toplumsal Araştırma Yöntemleri*, trc. Sedef Özge (İstanbul: Yayıncılık, 2012), 585.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri araştırmanın amaçları doğrultusunda gözlemlenen kısımları betimlenerek çalışmanın gerekli görülen kısımlarına eklenmiştir.

Son olarak Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin açılıp eğitim-öğretime devam etmesinde önemli katkıları olan Uluslararası Murad Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi Akademik Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Mustafa Öcal, Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan İmam Hatip Lisesi Müdürü Hasan Bilici, Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Müdürü Bayram Kefeli, MEB Uluslararası Eğitim Öğretim Daire Başkanı Mustafa Yıldız, MEB Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Sorumlusu Lokman Yıldırım ve MEB Din Öğretimi Genel Müdürü Nazif Yılmaz ile mülakatlar gerçekleştirdik. Yaptığımız mülakatlar neticesinde Uluslararası Anadolu İmam Hatip Okullarının tarihçesi ve yürütülmesi ile ilgili sorular sorup aldığımız cevaplar doğrultusunda çalışmamızı tamamladık.

BİRİNCİ BÖLÜM

İMAM HATİP LİSELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

İmam Hatip Liselerinin ortaya çıkışı ve gelişiminde izlenen yolları kavrayabilmek adına, kurumların eski ve günümüzdeki yöntem ve faaliyetlerini incelemek faydalı olacaktır.

1.1. Cumhuriyetin İlanından Önce Örgün Din Eğitim Kurumları

Günümüzde Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında temelleri atılan ve Osmanlı eğitim sistemi ile harmanlanmış bir eğitim sistemi içerisindeyiz. Ülkemizde yaşanan gerek siyasi, gerek ekonomik nedenlerden dolayı eğitim sistemimiz devamlı olarak değişim halindedir. Gerçekleşen değişimlerde kaliteyi düşürmeden alt yapı hazırlanıp eğitime yenilikler getirilmesi faydalı olabilir. Süreklilik sağlamak eğitim ve öğretimin işleyişinde yararlı olabilir. Alt yapısı sağlamlaşıp, sürekliliğin de sağlandığı takdirde sistem düzen içerisinde ilerleyebilir.

İmam Hatip Liselerini anlayabilmek adına İmam Hatip Okullarının tarihini ele alacak olursak eğer, Cumhuriyet'in kuruluşuyla beraber birçok yerde Osmanlı geleneklerinin izleri barınmakta olduğunu görürüz. Bu izleri bünyesinde bulunduran öncelikli kurumlar medreselerdir. Medreselere gelmeden önceki seviye, günümüzdeki ilkokullara benzer olarak, okuma yazma becerisi kazandıran ve basit matematik işlemleri eğitimi veren sıbyan mektepleri bulunmaktadır.

17. ve 18. yüzyıllarda çeşitli meslek okulları, rüştiyeler, muallim mektepleri açılıp geliştirilmeye devam edilmiştir. Tüm bu okullar içinde barındırdıkları programları ile birlikte değişikliğe uğrayarak cumhuriyet dönemine kadar gelmiştir. Bu nedenle Osmanlı'nın bütün eğitim kurumlarına, özel olarak da dini nitelikli kurumlarına göz atarak günümüz Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesine geçiş yapmamız gerekmektedir. Çünkü temelde cumhuriyet döneminde var olan ve gelişimini sürdüren birçok kurum aslında Osmanlı dönemi eğitim sisteminden gelmektedir. Osmanlı medreseleri 1470 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'da inşa edilip öğretime başlatılan Sahn-ı Seman medresesi ile değişime uğramıştır. Kanuni Sultan Süleyman'ın

1557’de Süleymaniye medreseleri ile eğitimde ilerlenmiş ve eğitim yeni bir boyut kazanmıştır. Çünkü artık her geçen gün gelişen bir eğitim sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Medreselerde hadis ve tefsir gibi dini nitelikli dersler kendi başlarına ihtisas alanı sayılmıştır. Bunun yanında fıkıh, kelam, arap edebiyatı, tıp gibi dersler de okutulmuştur. Süleymaniye ve Sahn-ı Seman medreseleri bu alanda zirveye ulaşmış olan medreselerdir.⁵

Bahsi geçen medreselerin kurulup geliştirildiği dönemler sonrasında da din adamları, padişahlar ve imkânı olan hayırseverler de farklı medreseler kurmuş ve aynı şekilde bu kurumları geliştirmeye devam etmişlerdir. Yapılan araştırmalara göre 15. ve 16. asırlarda Osmanlı topraklarında inşa edilen medreselerin sayısının 500’e ulaştığı gözlemlenmiştir. Yalnızca tapu ve vakıfların kayıtları kontrol edildiğinde Osmanlı’dan önce kurulmuş olan ancak Osmanlı devrinde de aynı amaçla kullanılmaya devam eden medreselerin sayısının 1000’e ulaştığı belirtilmektedir.⁶

Osmanlıda evkaf nezaretine bağlı olan medreseler Tevhid-i Tedrisat kanunu ile Maarif Nezaretine bağlandı. Maarif vekili diye adlandırılan Milli Eğitim Bakanı ve şeyhülislamlarca üç ayrı medrese ıslah nizamnamesi hazırlanıp yürürlüğe konuldu.⁷

TBMM 1921 yılında Medaris-i İlmiye Nizamnamesini kabul etmiştir. Bu nizamnameler ile medrese müfredatları arasına kültür ve fen bilimleri dersleri konulmuştur. Bahsi geçen nizamnamenin dışında kendi alanında daha geniş müfredatlı bir eğitim ile vaizler yetiştirmek için 1912 yılında Medresetü'l-vaizin, 1913'te ise İmam ve Hatipler yetiştirmek amacıyla Medresetü'l-eimme ve'l-huteba açılmıştır. Bu iki medrese, 1919 yılında Medresetü'l-irşad adıyla birleştirilmiştir.⁸

3 Mart 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edilmiştir. Tevhid-i Tedrisat Kanunuyla tüm eğitim kurumları Maarif vekâletine günümüz adıyla Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmış ve sonradan çıkarılan bir genelgeyle 11 Mart 1924 tarihinde medreseler kapatılmıştır. Kapatıldığı sırada Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde 465

⁵ Mustafa Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi* (Bursa: Düşünce Kitabevi, 2011), 205.

⁶ Cahid Baltacı, *Osmanlı Medreseleri I* (İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2005), 19.

⁷ Mustafa Öcal, ed., *Tanıkların Dilinden Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi ve Dini Hayat* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2008), 400.

⁸ Öcal, *Tanıkların Dilinden Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi ve Dini Hayat*, 401.

medrese olduğu tespit edilmiştir.⁹ Bu medreselerde o dönemde öğrenim gören 16 bin kadar medrese öğrencisi olduğu belirtilmiştir.¹⁰

Cumhuriyet dönemi eğitim sistemi ilk olarak Osmanlı eğitim sisteminden yararlanmıştır. Zamanla değişime uğramış ve Batı'nın izlediği yöntemler doğrultusunda ilerlemiştir. Sonuç olarak günümüz eğitiminde batı eğitim sistemi ve Osmanlı eğitim sisteminin karma etkileri bulunmaktadır.

Cumhuriyet dönemi sonrası eğitim sistemi Batı'ya benzer olmuştur. Bunun sonucunda millet olarak da sosyal ve kültürel anlamda daha çok batıya ayak uydurmaya başladığı söylenebilir. Bir milletin eğitim sistemi hangi yönde ilerlese o millet de buna ayak uydurarak, ardından o yönde ilerler. İşte tam da bu noktada her ne kadar Osmanlı izlerini taşıdığını düşündüğümüz bir eğitim sistemi olsa da bu sistemin aslında Batı'ya yönelmiş bir şekilde ilerlediğini görülmektedir.¹¹

1.2. Cumhuriyetin İlanından Sonra Din Eğitim Kurumları

Cumhuriyetin ilanından sonra medreseler Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulüne kadar eğitim öğretime devam etti. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile medreseler tarihe karışmış oldular. Kanun teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine gelmiş ve üzerinde herhangi bir tartışma yapılmadan 3 Mart 1924 tarihinde, 430 sayılı kanun adı altında kabul edilmiştir.¹²

Tevhidi Tedrisat Kanununun ilk üç maddesi gereği bütün medrese ve mektepler Milli Eğitim Bakanlığı'na o zaman ki adıyla Maarif Vekâleti'ne bağlanmıştır. Kanunun İmam Hatip Mektepleri ile ilgili dördüncü maddesi şöyledir:

*“Maarif Vekâleti, yüksek. diniyat mütehasısları yetiştirmek üzere Dâr'ul Fünûn'da bir İlahiyat Fakültesi tesis ve imamet-hitabet gibi hıdemât-ı diniyyenin ifası vazîfesi ile mükellef memurların yetişmesi için ayrı küşat edecektir.”*¹³

⁹ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 87.

¹⁰ Yayha Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi*, 24. Bs (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2013), 330.

¹¹ Nurettin Topçu, *Türkiye'nin Maarif Davası* (İstanbul: Dergah yayınları, 2016), 187.

¹² Mustafa Öcal, “Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Din Eğitimi ve Öğretimi”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/1 (01 Ocak 1998): 242.

¹³ Öcal, *İmam Hatip Liseleri ve İlk Öğretim Okulları*, 25.

Söz konusu olan madde ile Milli Eğitim Bakanlığına İlahiyat Fakülteleri ve İmam Hatip Mektepleri açabilme yetkileri verilmiştir. Bununla birlikte bakanlık kendisine verilen yetkiyle görevini yerine getirmiş ve İmam Hatip Mekteplerini açmıştır.

1.3. İmam Hatip Mektepleri

Türkiye Cumhuriyeti 3 Mart 1924’de alınan Tevhid-i Tedrisat kanunu ile kapatılan kurumların yerlerine yeni eğitim ve öğretim kurumları açılmıştır. Açılan kurumlar Medresetü'l irşad ve taşra medreselerinin yerini almış ve kurumların ilk öğrencilerini bu medreselerin öğrencileri meydana getirmiştir.

Tevhid-i Tedrisat kanununa uygun olarak eğitim süresi dört yıl olacak şekilde din hizmetlerini yerine getirecek görevliler yetiştirmek için Türkiye’nin farklı bölgelerinde İmam Hatip Mektepleri açılmıştır. Zamanla açılan okul sayısı yirmi dokuza ulaşmıştır. Açılan mektepler ortaokul düzeyinde eğitim vermiştir.

İmam Hatip Mekteplerinde dini nitelikli dersler yanı sıra nebatat, hüsn-i hat, musiki, tarih, ruhiyat (psikoloji), coğrafya, cebir, fizyoloji, içtimaiyat (sosyoloji), Fransızca gibi kültürel dersler de okutulmuştur. Fakat söz konusu mekteplerin sayıları gün geçtikçe daha da azalmış 1926-1927 eğitim ve öğretim yılında Kütahya ve İstanbul İmam Hatip Mektepleri haricinde bulunan mektepler kapatılmıştır. Sonrasında 1929-1930 yıllarında kalan iki mektep de kapatılmıştır.¹⁴

Mekteplerin kapatılmadan önce eğitim programlarından din bilgisi ve yanındaki dini nitelikli dersler zaman içerisinde kaldırılmış ve müfredatlarda yalnızca kültürel derslere yer verilmeye başlanmıştır.¹⁵ Bazı araştırmacı ve yazarlar açısından bahsi geçen mekteplerin kapanma sebepleri yeterli sayıda öğrenciye sahip olamamalarıdır. Bazıları için ise İmam Hatip Mekteplerini açanların, okulları açtıktan sonra zaten kapatacakları

¹⁴ Nahid Dinçer, *1913'ten Günümüze İmam Hatip Okulları Meselesi* (İstanbul: Şule yayınevi, 1998), 32-33.

¹⁵ Raşit Küçük - Mustafa Öcal, *Türk Milli Eğitiminde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri* (İstanbul: Medeniyet Vakfı Yayınları, 1993), 15-16.

düşüncesinde olmalarıdır.¹⁶ Mustafa Öcal'a göre okulların yeterli öğrenciye sahip olamadıkları için kapanmış oldukları düşüncesi doğru değildir.

Okulların kapatılma niyetiyle açıldıkları düşüncesine sahip olan din eğitimcilerinin delil olarak sundukları sebeplere baktığımızda bakanlık tasarruf önlemlerini bahane ederek ilk açıldıkları dönemden beri mezunlarına çeşitli zorluklar çıkarmıştır.¹⁷ Öğrencilere yaşatılan başlıca zorlukları sıralayacak olursak, din görevlilerinin devlet memuru sayılmamaları, mezunlarına iş imkânı verilmemesi ve kısıtlı tutuluyor olması, din adamlığı ve imamlık mesleğinin bazı sebepler neticesinde hafife alınmış ve gözden düşürülmüş olmasıdır. Böylece İmam Hatip Okullarının sembolik anlamı, gerçekliğinin ötesinde bir değerlendirme çerçevesine oturtulmuştur.¹⁸ Başka bir açıdan bakacak olursak, kırsal kesimlerden gelen öğrencilere sağlanan burs ve barınma gibi imkânlardan, diğer okullarda okuyan öğrenciler yararlanırken İmam Hatip Mekteplerinde okuyan öğrencilerin yararlanamamış olmasıdır. Sonuç olarak bu kurumlara karşı duyulan ilgi ve alakanın da zamanla azaldığı görülmektedir.¹⁹

Bahsi geçen sebeplerin yanı sıra 1928'de uygulanan harf inkılabı ve laiklik anlayışının da etkisiyle öğrenci sayısında azalmalar meydana gelmiş ve Eylül 1930 yılında İmam Hatip Mektepleri kapatılmış ve tarihe karışmıştır.

İmam Hatip Mektepleri kapandıktan sonra 1930 yılından itibaren din eğitimi verilmesi için Kuran Kursları açılmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı çatısı altında açılan kurslarda din eğitimi verilmiştir. Ancak kurulan Kuran Kurslarında yalnızca Kur'an-ı Kerim'in yüzünden ve ezbere okunmasına önem verilmiştir. Bunun haricinde dini bir eğitim verilmemiş ve toplumun din eğitimi açısından girdiği beklentiyi tam anlamıyla karşılayamamıştır. Yine aynı dönemde din eğitimi talep eden öğrenci olmakla birlikte Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan din görevlisi yetiştirmek için yeterli seviyede

¹⁶ Jacob M. Landau, *Atatürk ve Türkiye'nin Modernleşmesi*, trc. Meral Alakuş (İstanbul: Sarmal Yayınları, 1999), 242.

¹⁷ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 145.

¹⁸ Mahmut Zengin, *İmam Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim* (İstanbul: Dem Yayınları, 2005).

¹⁹ Öcal, *İmam Hatip Liseleri ve İlk Öğretim Okulları*, 32-33.

ortaokul ve lise bulunmamaktadır. Dini okuma kitapları dahi toplatılmış, yine aynı şekilde dini yayınlar yapan gazete ve dergiler de yasaklanmıştır.²⁰

Kapatılan dini kurumlar sonucunda ortaya yeni problemler çıkmıştır. Toplumun vaiz, imam yahut hatip yetiştirmeye ihtiyacı vardır ancak bu ihtiyaçlar karşılanmamış ve dönemin ihtiyacı olan imam, vaiz gibi meslekten kişiler yetişip, hizmet verememiştir. Netice olarak dini alanda pek çok boşluk meydana gelmiştir. 1950 yılı başlarında Türk gazetelerinde yayınlanan bir habere göre bir köyde cenaze namazını kıldırarak bilgiye sahip olan kimse bulunmadığından Müslüman köylü cenaze namazı kılınmadan gömülmüştür.²¹ Dönem içerisinde insanlar din konusunda yeteri kadar sağlıklı bilgiye ulaşamamıştır. Doğal olarak da batıl inançların ve cehaletin olduğu bir toplumun yayılmasını beraberinde getirmiştir.

İmam Hatip Mektepleri kapatıldıktan bir süre sonra 1948 yılına kadar din eğitimi ve öğretimi Diyanet İşleri Başkanlığı himayesindeki Kur'an kursları tarafınca sağlanmıştır. 1948 yılına kadar Millî Eğitim Bakanlığı himayesinde din görevlisi yetiştirme hususunda orta veya lise düzeyinde hiçbir okul açılıp faaliyete geçirilmemiştir.

Ülkemizde sözünü ettiğimiz yıllarda boşluk oluşmasıyla misyonerlik faaliyetleri de oldukça artmıştır. Demokratik sisteme 1946 yılında geçilmiş bu konudaki eleştiriler kamuoyunda açıkça ifade edilmiştir. Yoğun ve ısrarlı bir biçimde gündemde yer edinen eleştiriler seçimler yaklaşınca Cumhuriyet Halk Partisi iktidarını, halkın huzuruna çıkıp oy talebinde bulunabilmek için bazı adımlar atmak ve icraata geçirmek mecburiyetinde bırakmıştır. Seçimin yaklaşmasıyla halkın istekleri doğrultusunda CHP'nin yapmış olduğu ilk faaliyet ise İmam Hatip Yetiştirme kurslarını açmış olmasıdır.²²

1.4. İmam Hatip Yetiştirme Kursları

İmam Hatip Yetiştirme Kurslarının açılması sürecindeki hazırlıklarda 10 Şubat 1948 tarihinde iktidar partisi (CHP) meclis grubunda toplanmıştır. Başbakan Hasan Hüsnü Saka'nın teklifi üzerine: "Din bilgisi dersaneleri" açılma fikri öne sürülmüş ve bu fikir oy birliği ile onaylanmıştır. Mecliste dersanelerin açılması hususunda bazı

²⁰ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 167-168.

²¹ Hulusi Yavuz, *Osmanlı Devleti ve İslamiyet* (İstanbul: İz Yayıncılık, 1991), 204.

²² Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 172.

açıklamalar yapılmıştır. Yapılan açıklamaların konusu ise, aydın, ufku açık din adamlarının yetiştirilmesi ve yetiştirilen din adamlarının yani imam ve hatiplerin din konusundaki görevlerini yerine getirmek için kurumların oluşturulması gerektiğidir.²³

Dini hizmetleri yerine getirecek görevlilerin bir hayır kurumu yahut kuruluşu tarafından açılacak kursla mı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygun görülüp açılmış kursla mı, ya da Diyanet İşleri Başkanlığınca mı yetiştirileceği, bir dönem tartışma konusu olmuştur. Sonuç olarak verilen son karar, imam ve hatipleri yetiştirmek için açılacak kursların tüm masraflarının Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından karşılanması fakat kursların kontrol ve denetiminin Milli Eğitim Bakanlığınca sağlanacağı, kararı alınmıştır.²⁴

Netice olarak İmam Hatip Mekteplerinin kapatılmasının üzerinden on sekiz yıl geçmesi sonucu dönemin gazetelerinden olan Ulus gazetesi 21 Mayıs 1948 yılında CHP grup başkanvekilinin sözlü açıklamalarına yer vermiştir. Başkanvekili Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunacak olan on ilde İmam Hatip Yetiştirme Kurslarının açılması konusunun karara bağlandığını söylemiştir.²⁵ Açılan kurslara din görevlisi ihtiyacı karşılanması adına askerliğini yapmış, ortaokul mezunlarının, halkın ihtiyaç duyduğu dini nitelikli hizmetleri yerine getirecek kimselerin yetiştirilmesini teklif etmiştir. Sunmuş olduğu bu teklifin genel olarak onaylandığını da söylemiştir.²⁶

Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanak dergisinin on dördüncü sayısına baktığımız zaman Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu TBMM’de : “*İmam ve Hatip yetiştirmek üzere kursların; İstanbul, İzmir, Ankara, Seyhan (Adana), Erzurum ve Diyarbakır’da açılmasının düşünüldüğünü*” belirtmiştir.²⁷

²³ Dinçer, *1913’ten Günümüze İmam Hatip Okulları Meselesi*, 52.

²⁴ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 174.

²⁵ Halis Ayhan, *Türkiye’de Din Eğitimi* (İstanbul: Dem Yayınları, 2014), 191.

²⁶ “Selamet Mecmuası”, 1948, 3: 60, <http://katalog.idp.org.tr/sayilar/3597/3-cilt-56-sayi>.

²⁷ “T.B.M.M tutanak dergisi” 14 (1948): 106.

15 Ocak 1949 tarihinde ise İmam Hatip Yetiştirme Kursları Adana, Trabzon, İstanbul, Ankara, Kayseri, Kastamonu, Afyonkarahisar, İzmir, Isparta, ve Urfa’da eğitim ve öğretime başlamıştır.²⁸

Kursların zamanları on ay kadar bir sürede tutulmuştur. Sonrasında bu süre beş aya indirilmiştir.²⁹ Kursların programı tamamıyla dini dersleri kapsamamıştır. Programda tarih, coğrafya ve türkçe gibi dersler de yer almıştır.

O dönemde halkın imam hatip görevlisi ihtiyacı epey fazladır. İmam hatip yetiştirme kursları ise az sayıda açılmış ve halkın ihtiyacını yeteri kadar giderememiştir. Açılan kursların hocalarına yeteri kadar ücret verilmemiştir ve kursların mezunlarına da gelecekleri hakkında vaatler verilmesi söz konusu olmamıştır.³⁰

İmam Hatip Kurslarından mezun olan öğrencilere verilecek olan maaş, ayda kırk beş liradır. Sözü geçen yıllarda bu ücretin yeterli olmadığını Van Milletvekili İbrahim Arvas’ın TBMM’de: “Orta ikiden çıkmış bir çırak doksan liraya çalışırken, orta mektebi bitirmiş askerliğini yapmış ve yirmi beş yaşına gelmiş bir vatandaşın çırak ücretinin yarısına çalışmasının mümkün olmadığını” söylediği sözlerden çıkarabiliyoruz.³¹ Sonuç olarak bakıldığında kursların mezunlarına gerekli vaatlerde bulunulmamış ve beklentiyi karşılayamaması sebebiyle yerini 1951 senesinde açılacak olan İmam Hatip Okullarına bırakarak tarih karışmışlardır.³²

Yetiştirme kursları İlahiyat Fakülteleri ile beraber açılmış ve kurslar için birçok açıklama yapılmıştır. Açıklamalara bakarak, kursların gerçek anlamda iyi eğitim almış din görevlilerini yetiştirmek amacıyla açılmadıkları söylenebilir. Sebebi ise;

Yetiştirme kurslarında görev yapan hocalara yeterli maaş verilmemiştir. Açılan kursların eğitim programlarında geleceğe yönelik süreklilik sağlayan planlar yer almamış ve eğitimin sürdürülmesi için çalışmalar yapılmamıştır. Tüm bunlar gerçekleşmediği ve

²⁸ Mustafa Öcal, *100. Yılında İmam Hatip Liseleri* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2013), 74.

²⁹ Yavuz, *Osmanlı Devleti ve İslamiyet*, 174.

³⁰ “T.B.M.M tutanak dergisi”, 15 (1949): 8.

³¹ “T.B.M.M tutanak dergisi”, 15 (1949): 8.

³² Ahmet Ünsür, *Kuruluşundan Günümüze İmam-Hatip Liseleri* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005), 15.

zaten uzun süreli bir eğitim düşünülmediği için kurslar iki yıl içerisinde kapatılmışlardır.³³

1.5. İmam Hatip Okulları

CHP 1950 seçimlerinde yerini Demokrat Partiye bırakmıştır. Demokrat Parti seçim öncesinde halkın en büyük eksiği olan dini temsil edecek imam ve hatiplerin gerekliliğinden ötürü halka bu konuyla ilgili vaatlerde bulunmuştur. Seçimin ardından sözünde durup bu vaatleri yerine getirerek İmam Hatip Okullarını açmıştır.³⁴

10 Ekim 1951 yılında İmam Hatip Okulları yedi il merkezinde açılmıştır. Ankara, İstanbul, Adana, Konya, Isparta, Kayseri ve Kahramanmaraş bu illerdir.

1957’de yapılmış olan seçimler sonrasında Adnan Menderes üçüncü kez iktidara gelmiş ve beşinci hükümetini kurmuştur. Menderes hükümeti 1960 senesine kadar görevini sürdürmüştür. Bu dönemde 1958-1959 eğitim ve öğretim yılları arasında Balıkesir ve Burdur İmam Hatip Ortaokulları açılmıştır. Böylece İmam Hatip Orta Okulu sayısı on dokuzaya ulaşmıştır.³⁵

İmam Hatip Okullarının açılma sebebi Diyanet İşleri Başkanlığının teşkilatlarına eleman yetiştirmektir. Kurumların birinci evreleri dört, ikinci evreleri ise üç yıldır. Kurumlardaki meslek dersleri, kültür derslerine oranla daha az yer almıştır. Örneğin %40 meslek dersleri ise geri kalan %60’lık kısım kültür derslerine aittir. Daha sonra İmam Hatip Okullarının faaliyetleri özel okullar müdürlüğüne sonrasında ise Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır.

İmam Hatip Okullarının ve mezunlarının sayısı epey arttığından dolayı 1959 yılında “Yüksek İslam Enstitüleri” açılmıştır. İmam Hatip Okullarının eğitim ve öğretimlerinin düzenli bir biçimde sürdürülmesi ve yükseköğretime öğrenci yetiştirebilmesi amacıyla 1961 yılında “Din Eğitim Müdürlüğü” kurulmuştur. Zaman içerisinde Din Eğitim Müdürlüğü değiştirilerek yerine Din Eğitimi Genel Müdürlüğü adını almıştır. Genel olarak bakıldığında öğrenciler için İmam Hatip Okullarının programları diğer okullara

³³ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 184.

³⁴ “Cumhuriyet Gazetesi”, 3 Ocak, 1951.

³⁵ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 207.

oranla daha yoğundur. Zira öğrenciler diğer okullarda okutulan derslerin yanı sıra meslek derslerini de almaktadır.

Oran verecek olursak müfredattaki derslerin %56'sı kültür ve fen, %44'ü dinî derslerden oluşmuştur. Bu orana bakıldığında kültür derslerinin birinci devrede daha ağırlıklı olduğu görülmektedir. İkinci devrede ise İmam Hatip Liselerinde meslek derslerinin %35, kültür derslerinin %65 civarlarında olduğu görülmektedir. Liselerin müfredatları ise genel liselerin müfredatları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Buna göre birinci devresinde de ikinci devresinde de kültür derslerinin ağırlıklı olduğu söylenebilir. Okullardaki programı başarıyla tamamlayanlar genel ve meslek lisesi mezunlarına göre daha çok alanda bilgili ve donanımlı olarak mezun olmuşlardır.³⁶

İmam Hatip Okulları döneminde Türkiye'de çeşitli siyasal sıkıntılar baş gösterdi. 1960 ihtilali sırasında on dokuz İmam Hatip Ortaokulu bulunmaktaydı. Okullarda 191 öğretmen ve 2922 öğrenci mevcuttu. Aynı dönemde 16 İmam Hatip Lisesinde ise 95 öğretmen, 1144 öğrenci bulunmaktaydı ve henüz üç dönem mezun vermişti. İman Hatip Ortaokulları, 2463 mezun vermişken, İmam Hatip Liselerinde durum daha farklıydı ve 749 mezun vermişti.³⁷

1965 yılında yapılan seçimlerde Süleyman Demirel'in iktidara gelmesi neticesinde İmam Hatip Okullarının sayısında artışların olduğu görülmekteydi. Bu hükümette şöyle bir söyleme yer verilmiştir: "*İmam Hatip Okulları, mesleki orta ve teknik okul mezunlarına yükseköğretim imkânlarını açık tutarak kabiliyetlerini geliştirmelerini sağlayacağız.*" Bu ifadeler hükümet programında yer almaktadır ve gerçekleştiğine dair herhangi bir kanıt söz konusu olmamıştır. Ancak Süleyman Demirel döneminde on dört İmam Hatip Okulu daha açılmıştır.

Süleyman Demirel hükümeti 6 Mart 1970 tarihinde istifa etmiş fakat aynı gün içerisinde yeni bir hükümet kurmuştur. 12 Mart 1971'de ordu komutanları hükümete

³⁶ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 197.

³⁷ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 207; İrfan Bozan, *İmam Hatip Liseleri : Efsaneler ve Gerçekler* (İstanbul: TESEV, 2004), 14-15.

muhtıra vermişlerdir. Hükümetin muhtıra döneminde ise yeni İmam Hatip Okulu açılmamıştır.³⁸

12 Mart 1971 müdahalesinden sonra İmam Hatip Okulları iki önemli değişikliğe uğramıştır. İlk olarak ortaokul kısımları kapatılmıştır. 1951-1971 tarihlerine kadar İmam Hatip Okullarında yedi yıl eğitim verilmiştir. Ortaokul kısmı dört, lise kısmı üç yıl olmak üzere iki kademeye ayrılmıştır Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan yönetmeliğe göre “İmam Hatip Okulları, ortaokul üzerine dört yıllık eğitim veren bir meslek okuludur. Okul öğrencilerini hem mesleğe hem de kendi alanlarında yükseköğretime hazırlar” denilmekteydi. Süleyman Demirel önderliğindeki hükümete muhtıra vermesiyle iktidardan düşmesine yol açan askerler idaresindeki Nihat Erim hükümeti, bu yönetmeliği yayımlamıştır.³⁹ Yönetmelikte önemli olan kısım “kendi alanlarında yükseköğrenime hazırlar” sözünü dile getirmesiydi. Bu ifadeye bakılacak olursa İmam Hatip Okulları mezunları kendi alanları haricinde kendilerini geliştirip, belirli bir yol kat etmelerine yardımcı olanaklar sağlamayacaktı. Alanları dışında üniversitelerde bölümlere kayıt yapamayacaklardı. Bu yönetmeliğin ardından bir yıl sonra 15 Nisan 1973’te TBMM’den çıkmış olan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel kanunu ise İmam Hatip Okullarının değişmesinde önemli rol oynamıştır.⁴⁰ İlk olarak kurumlar “İmam Hatip Lisesi” (İHL) adını almıştır. Bu adım sonrasında uygulanan faaliyet ise kurumlardan mezun olan öğrencilere üniversite kapıları açılmıştır. Kendi alanları dışında başka alanlarda da kendilerini geliştirmeleri konusunda engeller yavaş yavaş ortadan kalkmıştır. Naim Talu önderliğindeki hükümet döneminde çıkarılan yasanın 32. Maddesinde şu şekilde bahsedilmektedir:

*“İmam Hatip Liseleri, İmam, Hatip ve Kur’an kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan, ortaöğretim sistemi içinde hem mesleğe, hem yükseköğretime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumlarıdır”.*⁴¹

³⁸ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 584; Bozan, *İmam Hatip Liseleri*, 14-15.

³⁹ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 229.

⁴⁰ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 241.

⁴¹ Ayhan, *Türkiye’de Din Eğitimi*, 200.

Yasanın bu maddesinde İmam Hatip Liselileri için “*kendi alanlarında yükseköğrenime devam ederler*” cümlesiyle bağdaşmadığı için üniversiteler bu mezunlar için diğer liselerden mezun olan öğrencilerle eşit olmuş ve puan farkı olmadan gidilebilir kurumlar haline gelmiştir. Aslına bakılırsa yasa maddesinde “ *kendi alanlarında yükseköğrenime devam ederler*” ifadeleri mevcuttu, ancak AP’li milletvekillerinin mecliste sunduğu öneriler neticesinde söz konusu ifade yasadan kaldırılmıştır. Yasanın beraberinde diğer liselere edebiyat alanındaki öğrencilerin girdikleri bölümlere İmam Hatip Liseleri mezunları da girmeye hak kazanmış oldular. 1976-1977 öğretim yıllarında İmam Hatip Liseleri mezunları edebiyat alanındaki mezunların alındığı fakültelere kayıtlarını yaptırabilmişlerdir. 1951-1952 yılında 876 öğrencinin kaydı bulunan İmam Hatip Okullarında seneler sonrasında hızlı bir artış olmuştur. 1969-1970 yılının orta okul kısmında 36655, lise kısmında 5235 öğrenci öğrenim hayatını sürdürmeye devam etmiştir. İmam Hatip Okullarının sayısı ise 72’ye yükselmiştir.

İmam Hatip Okullarından mezun olan öğrenciler 1739 sayılı kanunun 32. maddesine göre üniversitelerin edebiyat kollarına, önlerinde bir engel bulunmadan girebilme hakkına sahip olmuşlardı, ancak kurumun orta okul kısımları kapatılmıştı.⁴² Bu durum aynı şekilde devam etmeyip 1974 yılında kurulan Milli Selâmet Partisi hükümeti, uygulanacak programlarında şu vaatte bulunmuştu:

“Meslek okullarının orta kısımları öncelikle açılacak, meslek okullarının ikinci dönem mezunlarının üniversite ve yüksekokul giriş imtihanlarına girebilmeleri sağlanacaktır. Halk yardımıyla yapılıp da bugüne kadar öğrenime açılmamış bulunan okul binaları yapılış maksatlarına uygun olarak bir an önce hizmete açılacaktır.”

Verilen vaatlerle birlikte sonuç olarak İmam Hatip Liselerinin orta kısmı 1974 yılında tekrardan açılmıştır. Programlarda belirtilen politikalardan bir diğeri ise 12 Mart 1971 muhtırasıyla açılması durdurulan yeni İmam Hatip Liselerinin durdurma kararının kaldırılıp tekrardan açılışlarına izin verilmesidir. Bununla beraber yeni hükümet döneminde yirmi dokuz yeni İmam Hatip Lisesi eğitim öğretime hazır hale gelmiştir. Neticede İmam Hatip Liselerinin sayısı artmış, yüzü aşkın bir sayıya ulaşmıştır.

⁴² Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 243.

Nitekim İmam Hatip Liseleri çeşitli dönemlerden geçmiştir. Türkiye’de Cumhuriyetin ilanından sonra siyasal olarak eğitimde birçok farklılık göstermiştir. İktidara gelen partilere bağlı olarak İmam Hatip Liselerinin durumu da farklılık göstermiştir. Milli Selamet Partisi ardından gelen hükümet Türkiye Milliyetçi Cephe (MC) olmuştur. Yine bu hükümette de İmam Hatip Liseleri için çeşitli programlar, projeler yer almıştır. Hükümet İmam Hatip Liselerinin yükselişine imza atmıştır. Kurumların başlangıç yıllarında İmam Hatip Liseleri için durumun böyle oluşu kurumların açılıp sayılarının artmasında büyük avantaj sağlamıştır.⁴³

1.6. İmam Hatip Liseleri Türleri

İmam Hatip Liselerinin hukuki kaynağı olan Tevhid-i Tedrisat kanununun yürürlüğe girmesinden sonra açılan din eğitimi kurumlarından olan İmam Hatip Liseleri 1924’ten bu yana halkın maddi-manevi desteğiyle ülkemizin dini ve manevi alanlarda gelişip büyümesi amacıyla birçok farklı isim ve müfredatla açılmışlardır. Bu farklı türlerde açılan kurumlardan olan İmam Hatip Liselerinin ilki 1951 yılında açılmıştır. Ardından 1985 yılında Anadolu İmam Hatip Liseleri İstanbul’da, Süper İmam Hatip liseleri ise 2013 yılında Kartal ve Beyoğlu’nda açılmıştır. Tez çalışması olarak ele aldığımız konumuz olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip liselerine baktığımız zaman 2006 yılında Kayseri’de eğitim öğretime başladığını görmekteyiz.

1.6.1. İmam Hatip Liseleri

İmam Hatip Liseleri hem kültür hem de din derslerine tek müfredat altında yer vermesiyle Türkiye’ye özgü bir tecrübedir. İmam Hatip Liseleri, eğitimi örgün olan kurumlarda verilen kültür derslerinin yanı sıra dini nitelikli derslerin eğitimini de vermektedir. Ayrıca mezunlarına meslek ve üniversite imkânı sunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak eğitim ve öğretimini sürdüren devlet kurumlarıdır.

İmam Hatip Liselerinin ilk açılışları “İmam ve Hatip Mektebi” ismiyle olmuştur. 13 Ekim 1951 tarihinde yeniden açıldıkları dönemde “İmam Hatip Okulu “ adını almışlardır. Daha sonra 1972 senesinde İmam Hatip Okulları ortaokullardan sonra dört sene eğitim vermeye başlamıştır. 14 Mart 1973’de 1739 Milli Eğitim temel kanununun

⁴³ Bozan, *İmam Hatip Liseleri*, 14-17.

32. maddesi itibariyle okul kavramı liseye dönüşmüş, okullar “İmam Hatip Lisesi” adını almışlardır. Günümüzde de kurumların adı bu halini koruyarak eğitim ve öğretime devam etmektedirler.

Okulların isimlerinin değişim sürecinde İmam Hatip Okulları’ndan İmam Hatip Lisesi’ne geçmiştir. Bu dönemde orta kısımda 281 öğretmen görev yapmaktadır. Kurulduğu zamandan 2011 yılına kadar toplam 30909 mezun olmuştur. Yine aynı şekilde geçiş döneminde lise kısımlarının durumu da şu şekildedir:

Mevcut kurum sayısı 71’e varmıştır. Kurumlarda görev yapan öğretmen sayısı 1331’dir. Toplamda 17450 mezun vermiştir.⁴⁴

13 Ekim 1951 tarihinde ilk kez yedi kurum eğitim ve öğretim faaliyetlerini uygulamaya başlamıştır. Açılışından sonra kurumların sayısı her geçen yıl artmıştır. 1974 yılında yirmi dokuz yeni İmam Hatip Lisesinin açılmasıyla beraber okulların (İHL) sayıları yüzü aşkın bir rakama ulaşmışlardır.

12 Eylül 1980 tarihinde kurumların sayısında epey artış görülmüştür ve mevcut sayısı 374’ü bulmuştur. Birkaç yıl sonrasında var olan kurumlar kendi şubelerini açarak genişlemeye başlamışlardır. 1990’lı yıllarda açılan şubeleri müstakil hale gelmişlerdir. Tarihler 1998-1999 senelerini gösterirken toplam İmam Hatip Lisesi sayısı 464 olmuştur.

Ekim 1972 tarihinde iktidarda olan hükümet ortaokullar ile alakalı çıkardığı kararnamede “her çeşit orta öğretim kurumunda “lise” adı verilecektir” demiştir. Daha sonra bu kanun haline getirilmiştir ve kanunun 32. maddesinde İmam Hatip Okullarından şöyle söz edilmiştir:

“İmam Hatip Liseleri imamlık, hatiplik ve Kur’an kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanı yetiştirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığınca açılan orta öğretim sistemi içinde hem mesleğe hem yükseköğrenime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumlarıdır.”

⁴⁴ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 246-247.

Kanun neticesinde İmam Hatip Okulları adı altındaki kurumlar isimlerini İmam Hatip Liselerine bırakmışlardır. İmam Hatip Liseleri yine zaman zaman o dönemde yaşanan çeşitli siyasal sorunlardan etkilenmişlerdir.

İmam Hatip Liselerinin açılışları devam ederken diğer yandan ortaokul kısmında gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Programları değiştirilerek seçmeli dersler arasına Kuran-ı Kerim ve Arapça dersleri de eklenmiştir. Bunlarla beraber sözünü ettiğimiz kurumların ortaokullardan sonra dört sene eğitim vermeye başlamasıyla yedi yıllık kurumlar haline gelmişlerdir. Bu durum orta kısmına olan rağbeti artırmış, kurumlara gelen öğrenci sayısı da aynı şekilde gittikçe artmıştır.

Süleyman Demirel hükümeti döneminde otuz altı yeni İmam Hatip Lisesi faaliyete geçmiştir. Ancak bunlardan önce kurulan okullardan kapatılan bazı okullar olmuştur. Kapatılmaları neticesinde 1951'den 1980'e kadar ki zaman diliminde açılan İmam Hatip Lisesi sayısı 374'e ulaşmıştır.

İmam Hatip Liseleri, ihtiyaç olan imamlık, hatiplik, müezzinlik gibi dini nitelikli görevleri yerine getirecek alanlarında donanımlı bireyler yetiştirmek amacıyla kurulmuşlardır. Bu yüzden ilk yıllarda kız öğrenciler İmam Hatip Okullarına alınmamışlardır. O dönemde veliler kız çocuklarının da İmam Hatip Okullarında eğitimlerini tamamlayıp, belirli bir seviyeye gelmelerini istemişlerdir. İmam Hatip Liseleri 1960 senesine kadar yalnızca erkek öğrencilerden oluşuyordu fakat velilerin dile getirdikleri istekleri üzerine ilk olarak Yozgat İmam Hatip Lisesi kız öğrencilere yönelik kayıtlar almaya başlamıştır. Kurumlardaki kız öğrenci sayısında da zamanla artışlar meydana gelmiştir.

Kız öğrencilerin İmam Hatip Liselerinde eğitim almaya başladıktan sonra yeniden İmam Hatip Liselerinde yalnızca erkek öğrencilerin eğitim göreceğine dair bir program çıkarılmıştır. Fakat bir velinin hukuk yoluna başvurması sonrasında program iptal edilmiş yeniden kız öğrenciler kayıt yapabilmeye hak kazanmışlardır. Kız öğrenciler mezun oldukları zaman imamlık, hatiplik gibi görevleri meslek edinemeyecekleri söylenmiş, bazı tartışmalar yaşanmıştır. Ancak mezun olan kız öğrencilerin bazıları ilahiyat fakültelerinde dini yüksek tahsil yaptıktan sonra Kuran Kursu öğreticiliği görevini

üstlenmişlerdir. Bunların yanında bir kısmı diyanette vaize olurken, diğer bir kısım ise ilkokul ve ortaokul din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği mesleğini ifa etmişlerdir.

1980’li yıllara gelindiğinde İmam Hatip Lisesi sayısında artış olmamış fakat herhangi bir azalma da yaşanmamıştır. Yeni İmam Hatip Liseleri açılmamış olsa da var olan İmam Hatipleri Liselerinin sayılarını arttırma hususunda adımlar atılmış ve başarılı olunmuştur. Tarihler 1990’lı yılları gösterdiğinde İmam Hatip Liselerinin sayısı yüzlere ulaşmıştır.⁴⁵

1.6.2. Anadolu İmam Hatip Liseleri

Turgut Özal’ın hükümetinin 1983-1987 tarihleri arasında iktidarda olduğu dönemde görülen mühim icraatlarından biri de Anadolu İmam Hatip liselerinin açılmasıdır.

Anadolu İmam Hatip Liselerinin Almanya’daki çocukların eğitimlerini Türkiye’de tamamladıktan sonra ailenin yaşadığı ülke olan Almanya’ya din görevlisi kazandırmak amacıyla açılmalarına karar verilmiştir.

Verilen kararlar neticesinde 21 Aralık 1984 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Anadolu İmam Hatip Liselerinde, İmam Hatip Liselerinden farklı olarak Almanca dersleri verilmesi ile müfredatlar oluşturulmuştur. İlk açılan lise İstanbul’un Beykoz ilçesinde Beykoz Anadolu İmam Hatip Lisesi olmuştur. Bu kurum 14 Ekim 1985 tarihinde faaliyete geçmiştir. Daha sonra lise Kartal ilçesine taşınmış, Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi adını almıştır. Taşınan lisenin yalnızca ismi ve bulunduğu ilçe değiştirilmiş Beykoz Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrenci ve öğretmenleri Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesinde eğitim öğretime devam etmişlerdir.⁴⁶

İlk olarak Almanca eğitim veren lisede 27 Temmuz 1989 tarihinden sonra alınmış bir karar neticesinde İngilizce eğitime de başlanmıştır. Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi ilk mezunlarını 1992-1993 eğitim ve öğretim yılında vermiştir. İkinci mezunların verildiği dönemde, bu mezunlar arasından bir öğrenci, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme

⁴⁵ Timav, “İho Tarihçesi”, <https://timav.org.tr/imam-hatip-okullari-tarihcesi/>.

⁴⁶ Hasan Kurt, “Anadolu İmam Hatip Liseleri’nin Tarihi Gelişim Süreci ve Öğrencilerinin Kelam Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirmesi (The Journal of Academic Social Science Studies)”, 2014, 75-91.

Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen üniversite sınavlarında Türkiye birincisi olmuştur. İlerleyen senelerde de Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi'nden mezun olanlar arasında Türkiye birinci ve ikincilerinin bulunuyor olması İmam Hatip Liseleri üzerine yoğun ilgi toplamış ve toplumun dikkatini çeken bir kurum haline gelmiştir.⁴⁷

Türkiye eğitim sisteminde yer alan İmam Hatip Liseleri kuruluş amaçlarına göre davranarak ilk etapta Almanya'daki işçi çocukların eğitim ve öğretimini sağlamıştır. Daha sonra hal böyle devam etmemiş ve yurt içinden öğrenciler sınav sonuçlarına göre kayıt yaptırıp eğitim ve öğretimlerini sürdürmüşlerdir.⁴⁸

İlk açılan Anadolu İmam Hatip Lisesi müstakil, sonraki zamanlarda açılan İmam Hatip Liseleri ise ilk açılan İmam Hatip Lisesinin şubeleri olarak açılmışlardır. Sonrasında Milli Eğitim Bakanlığı ve halk arasında Anadolu İmam Hatip Liselerinin bağımsız olması konusunda birbirlerine karşı anlaşmazlık söz konusu olmuştur. Gösterilen gayret ve çabalar işe yaramış ve ilk olarak Bursa ve Konya Anadolu İmam Hatip Liseleri bağımsız müdürlük halini almışlardır.

1996-1997 eğitim ve öğretim yıllarında 464 İmam Hatip Lisesine, yedisi müstakil olan 108 Anadolu İmam Hatip Lisesi eklenmiştir. Anadolu İmam Hatip Liselerinin ortaokul ve lise ders programları 1987-1989 tarihlerinde düzenlenip, uygulamaya konulmuştur.

İmam Hatip Liseleri ile Anadolu İmam Hatip Liseleri programları kıyas edildiğinde birbirlerine benzer oldukları görülmüştür. O dönemde bu liselerin orta bölümlerinde 301983 öğrenci bulunmaktadır. Bu rakamın %43'ü kız öğrencilere aittir. Lise bölümünde ise %38 kız öğrenci oranıyla 247376 öğrenci mevcuttur.⁴⁹

28 Şubat 1997 tarihinde Milli Güvenlik Kurulu toplanmış ve eğitimle ilgili kararlar almıştır. Bu süreçte alınan iki karar İmam Hatip Liselerini olumsuz yönde etkilemiştir. Bunlardan ilki sekiz yıllık zorunlu eğitime geçilmesi diğeri ise mezunlarının kendi alanları

⁴⁷ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 282; Öcal, *100. Yılında İmam Hatip Liseleri*, 215.

⁴⁸ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 284.

⁴⁹ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 284-286.

dışında başka bölümlere gitmelerinin sınırlandırılması “katsayı” diye adlandırdığımız mağduriyettir.

Dönemin YÖK başkanı 1998 yılında alınan kararla lise mezunlarının ortaöğretim başarı puanları (OBP) belirlenirken 0.5 ile meslek liselerinin başarı puanları ise 0.2 ile çarpılması kararı almıştır. Bu karar neticesinde meslek liseleri ile diğer liseler arasında otuz puanlık bir fark oluşmuştu. Hukuksuz uygulamanın neticesiyle Anadolu İmam Hatip Liselerinin sayısı 452 gibi bir sayıya gerilemiş ve 53 İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Lisesi kapatılmıştır. 2003-2004 senelerinde kapatılmıştır. İmam Hatip Liselerinin ardından 2005 yılı sonrası kapatılan kurumlardan alınan haklar zamanla geri verilmiş ve tekrardan Anadolu İmam Hatip Liseleri adıyla tekrar açılmaya başlamıştır.⁵⁰ En nihayetinde 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığının sürpriz kararıyla bütün lise ve meslek lisesi mezunları alan belirtmeksizin üniversite sınavlarına girebilme hakkı elde etmişlerdir. Bildirilen kararla İmam Hatip Liselerinin önündeki en büyük engel olan katsayı problemi ortadan kalkmıştır.⁵¹

Anadolu İmam Hatip Liselerinin kademeleri üçe ayrılmaktadır. Bunlar hazırlık, ortaokul kısım ve lise kısımlarıdır.

Anadolu imam hatip liseleri ilk açıldıklarında hazırlık sınıfı programları ile eğitim ve öğretim faaliyetlerini uygulamaya koymuştur. Bundan dolayı ilk yıl hazırlık sınıflarının ders programları yayınlanmıştır. Üst sınıfların ders programları daha sonra hazırlanmıştır. Yayınlanan ara sınıfların programları İmam Hatip Liseleriyle aralarında gözle görülür derecede bir fark söz konusu olmamıştır. İmam Hatip Liselerinden farklı olarak programda var olan seminer (İslam dini ve esasları) dersi için yeni bir programa gerek duyulmuştur. Diğer derslerde ise bu uygulanmamıştır. Çünkü yıllarca İmam Hatip Liselerinde Kur’an-ı Kerim dersi müfredatta yer almıştır. Aynı şekilde yabancı dil ve Türkçe dersleri de ortaokullarda ve Anadolu liselerinde uygulandığından ötürü bahsi

⁵⁰ Kurt, “Anadolu İmam Hatip Liseleri’nin Tarihi Gelişim Süreci ve Öğrencilerinin Kelam Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirmesi (The Journal of Academic Social Science Studies)”, 73-91.

⁵¹ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 349.

geçen derslerde müfredat ve planları belirlidir. Onlar için de ayrı olarak program uygulanmamıştır.⁵²

Anadolu İmam Hatip Ortaokul ve Lise kısımlarının ders programları ise Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergilerine baktığımızda ilk olarak ortaokul kısmı 1987’de oluşturulmuştur. Ardından da 1989 yılında lise kısmı ders programı oluşturulmuştur.

Anadolu İmam Hatip Liseleri ve İmam Hatip Liselerine bakıldığında bu kurumların programları bakımından büyük oranda birbirlerine benzedikleri görülmektedir. Yalnızca bazı derslerde istisnai durumlar söz konusudur. Örneğin, İmam Hatip Liselerinde Arapça dersleri bir saat fazla okutulmaktaydı ya da Anadolu İmam Hatip Liselerinin programında var olan İslam tarihi dersleri İmam Hatip Liselerinde yoktu.⁵³

1996 yılında sekiz yıl zorunlu eğitim kararı verilmiştir. Sonrasında 1997’de ise İmam Hatiplerin orta kısımları kapatılmıştır. Mezun olan öğrencilerin üniversiteye girişlerindeki orta öğretim başarılarının hesaplanması YÖK tarafından yapılmıştır.

Lise mezunlarının puanları 0.5 ile imam hatip mezunlarının puanları ise 0,2 ile çarpılmıştır. Hesaplamalar sonucu mezunlar arasında 30 puanlık fark meydana gelmiştir. Fakat bu durum karşısında İmam Hatip Liselerinden mezun olan öğrencilerden barajı aşanlar çıkmıştır. Bir kısım öğrenciler ise yüksek puanlarla öğrenci alan bölümlere giremeseler de orta seviyedeki puanlarla alan bölümlere girebilmişlerdir. Bu fark edildiğinde ise 2003 yılı itibariyle başarı puanlarını hesaplarken lise mezunlarının puanları 0,8 ile çarpılırken İmam Hatip Liseleri mezunlarının puanları 0,3 ile çarpılması gibi bir karar getirilmiştir. Alınan kararın uygulanması meslek liselerinin aleyhine olmuştur. Kendi alanları dışında üniversitelere yerleşmeleri gitgide zorlaşmış hatta imkânsız durumuna gelmiştir.⁵⁴

1.6.3. Süper İmam Hatip Liseleri

Süper İmam Hatip Liselerinde 2013 yılında İstanbul’da bulunan Kartal ve Beyoğlu İmam Hatip Liselerinde eğitime başlamıştır. İmam Hatip Liselerinin bu türünün mezun

⁵² Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 285.

⁵³ Öcal, *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Din Eğitimi*, 286.

⁵⁴ Bekir Salih Korkmaz, “İmam Hatiplerin Tarihçesi | e-imamhatip”, t.y., <https://www.eimamhatip.com/imam-hatiplerin-tarihcesi.html>.

öğrenci sayısı iki binden fazla olmuştur.⁵⁵ Süper İmam Hatip Liseleri Projesi diğer İmam Hatip Liselerinden farklı olarak dil öğretimi için bir yıl hazırlık sınıfı açarak iyi derecede yabancı dil bilen, üstün nitelikli din görevlileri yetiştirebilmeyi amaçlamıştır.

Dil eğitiminde belirli seviyeye gelen öğrencileri MEB yurtdışı değişim programlarına göndermişlerdir. Okulların genel olarak İngilizce için tercih ettikleri ülkeler Amerika ve İngiltere, Arapça için tercih ettikleri ülkeler ise Ürdün'dür. Proje okulları olarak adlandırılan Sosyal bilimler ve Fen bilimleri İmam Hatip Okullarının yaygınlaşması ile Süper İmam Hatip Liseleri 'de tarihteki yerlerini almışlardır.

⁵⁵ Mine Korkut, *Yabancı Uyrıklı Öğrencilerde Türk Türkiye ve İslam Algısı: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Örneği* (Selçuk Üniversitesi, 2016), 36.

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI İMAM HATİP LİSELERİ

Toplumların gün geçtikçe iletişim kurup bir arada yaşamaları, insanların yeni strateji ve yöntemler belirlemelerine yol açmıştır. Toplumlar'ın geçmişten getirdikleri örf ve adetler, benimsedikleri kültürel öğeler doğrultusunda sosyal alanlarda ve eğitim alanlarında hayatlarına şekil vermişlerdir.

Teknolojinin hızla gelişmesi ile eğitimin ekonomik yönü ortaya çıkmış ve rekabet edebilecek bireyler yetiştirme, eğitimin modern hedefleri arasında yerini almıştır. Eğitim küreselleşmenin etkisinin en yoğun olduğu alanlardan biridir. Artık yerel eğitimin yeterli olmamasıyla birlikte küresel parametrelerin ulusal ve bölgesel eğitimde hesaba katılması gerekmektedir. Bu bağlamda ülkemizdeki köklü kurumlardan olan İmam Hatip Liselerindeki din eğitimi anlayışı Türklerin İslamiyet'i kabul etmesi ile başlayarak topraklarının genişlemesiyle farklı kültür ve medeniyetlerden etkilenmiştir.⁵⁶ Ortaya çıkan Türk Müslümanlığı cumhuriyet dönemine göre şekillenerek İslam anlayışı ile eğitimdeki küreselleşmeye bir cevap olarak Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri şeklinde zuhur etmiştir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin 16.11.1993 tarihinde dönemin Milli Eğitim Bakanı Nevzat Ayaz'ın talimatı ile Avrupa ülkelerinde özellikle de Hollanda'da yaşayan Türk ailelerinin Türk kültüründen kopmaması ve milli kimliklerinin korunması için Mersin'de çocuklarının eğitim göreceği İmam Hatip Lisesi açılması kararı alınmıştır. Böylelikle Avrupa'dan Türk ailelerinin çocukları ülkemize gelerek kendi din anlayışları doğrultusunda eğitim almalarına imkân sağlanmıştır. Uluslararası Anadolu İmam Hatipler birim sorumlusu Lokman Yıldırım, kurumların açılış serüvenini bize aşağıdaki gibi açıklamıştır:

Yıldırım: "Uluslararası Anadolu İmam Hatiplerin elimizdeki arşivlerden edindiğimiz bilgilere göre 1993 yılında Mersin'de başlangıcı yapılıyor. Bildiğim kadarıyla zamanın Diyanet İşleri Başkan Yardımcısının girişimiyle oluyor. Gerekçesi de Hollanda'da yaşayan Türkler ile ilgili onlara din hizmeti ulaştırma anlamında sıkıntı

⁵⁶ Aşlamacı, *Pakistan Medreselerine Bir Model Olarak İmam Hatip Okulları*, 165.

oluşuyor ve Hollanda Hükümeti artık Türkiye'den din adamı getirmeyi uygun görmemeye başlıyor. Bundan 5 yıl sonra biz buradaki yerli halktan din hizmeti alacağız diyor. Buradaki sorumluluğu üstlenmek üzere Diyanet İşleri Başkan yardımcısı Hollanda'da yaşayan göçmen soydaşlarımızın çocuklarını ülkemize getirerek eğitim verip tekrar onların din hizmeti vermek ve sonra Hollanda'ya göndermek üzere bu proje başlıyor. Mersin Bozyazı'da ilgili diyanet işleri başkan yardımcısının yoğun çabaları ile birlikte kendi arazisinde bir okul kuruyor. İlk orada başlıyorlar. Fakat süreç içerisinde sıkıntılar çıkıyor. Alt yapıdan dolayı öğrencilerin aileleri gidiş gelişte sıkıntı yaşıyorlar. Bundan dolayı Mersin'de kurulan okul Balıkesir Burhaniye'ye taşınıyor. Balıkesir'de de bir hayirsever vatandaşın kurduğu okula öğrenciler naklediliyor. Bu kuruluştan da verim alınamıyor ve şu anda Kartal İmam Hatip olarak bilinen okulda bir sınıf olarak açılıyor. Çocuklar buraya yönlendiriliyor.”

Müslümanların yaşadığı ülkelerle kültürel birlik oluşturmak, farklı coğrafyalardaki dindaşlarımızda var olan kültürel birikimi görebilmek ve bizim sahip olduğumuz kültürel birikimi aktarabilmek adına Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri açılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının 2023 Eğitim vizyonunda Uluslararası Anadolu İmam Hatiplerle ilgili şu ifadeler kullanılmaktadır: “...Dünyada giderek artan İslam'ı şiddetle bağdaştırma eğilimleri ve çoğalan marjinal grupların varlığı karşısında Türk Eğitim Sistemi içinde telif bir model olarak İmam Hatip Okullarının önemi ön plana çıkmaktadır. Ciddi toplumsal değişmelerin tecrübe edildiği günümüzde yaşanan değer krizlerine ve belirsizliklere ülkemiz adına çözüm sunabilecek yapılar arasında İmam Hatip Okulları da yer almaktadır... İmam Hatip Okullarının milli bir model olarak başka ülkelere örnek olma potansiyeli artacaktır.”⁵⁷

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi Projesi, halkı Müslüman olan ülkeler için din görevlisi yetiştirmek ve yükseköğrenim öncesinde öğrencilerin din eğitimi almalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

1999 yılında ise Balkan ülkeleri ve Kırım'daki soydaşlarımızın zararlı dini ortamlardan korunması, din adamı ihtiyaçlarının asıl yerinden karşılanması

⁵⁷ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)” (Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, 2018), 102.

amaçlanmıştır. Soydaşlarımızın bulunduğu bu ülkelerle siyasal dostlukların oluşması gibi birçok sebep ile söz konusu ülkelerden öğrenciler alınarak Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde yetiştirilip ülkelerinde gerekli alanlarda istihdam edilmesi kararlaştırılmıştır.⁵⁸ Projeye göre 13-14 yaşlarına gelen Hollanda, Balkan ülkeleri ve Kırım'dan gelen öğrenciler ülkemize getirilip Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine yerleştirilmiştir. Getirilen öğrencilerin masraflarını TDV (Türk Diyanet Vakfı) 'nin karşılaması öngörülmüştür. İlk olarak Mersin'de açılan kurum, zaman içerisinde Balıkesir'deki bir kuruma taşınmıştır. Ancak öğrenci azlığı sebebiyle kurumda bulunan öğrenciler İstanbul Kartal İmam Hatip Lisesinin binasına alınmış ve Kartal A.İ.H.L bünyesinde eğitimlerine devam etmişlerdir.

Yıldırım: “1993'ten 2006'ya kadar ki süreç aslında aynı süreç değil. Şu an 80'i aşkın ülkeden öğrencimiz var. Türk kökenli öğrencilerle birlikte okuyorlar. Mezun verilmiş ama günümüzdeki noktadan daha düşük bir süreç işlenmiş.”

2004 tarihinde MEB, TDV ile yeni bir anlaşma imzalayarak Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerini tekrardan gündeme getirmiştir. Fakat önceki anlaşmalardan farklı olarak Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde eğitim alacak öğrenciler yalnızca soydaşlarımız değil tüm dünyadaki Müslümanların çocuklarını kapsamaktadır.

Yıldırım: “Kartal İmam Hatipte oluşturulan sınıfta eğitim, 2006'ya kadar bir duraksama dönemi yaşıyor. 2006'da beş okulla güçlü bir başlangıç yapıyoruz. 2006'dan 2011'e kadar sekiz okulumuz var. 2011'den de günümüze kadar on üç tane okulumuz var. Bu on üç okulun on iki tanesi proje okulu, yani sınavla öğrenci alınıyor.”

Yapılan son anlaşmayla birlikte 2006 yılında Kayseri'de Uluslararası Mustafa Germirli şimdiki adı ile Uluslararası Şehit Ömer Halisdemir Anadolu İmam Hatip Lisesi açılmıştır. 2011 yılında İstanbul'da Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi eğitim öğretim vermeye başlamıştır. 2012 yılında Konya'da Uluslararası Mevlana Anadolu İmam Hatip Lisesi, 2015 yılında İstanbul Pendik'te Uluslararası Pendik Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi açılmıştır. 2016 yılına geldiğinde ise dört yeni okul daha açılmıştır. Okullar sırasıyla; Bursa'da Uluslararası Murad Hüdavendigâr

⁵⁸ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 103.

Anadolu İmam Hatip Lisesi, İstanbul'da Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi, Sivas'ta Uluslararası M. Murat Ertekin Anadolu İmam Hatip Lisesi, Eskişehir'de Uluslararası Cevat Ülger Anadolu İmam Hatip Lisesi açılmış ve okulların sayısı sekize ulaşmıştır. Daha sonra 2017 yılında İzmir'de Uluslararası İMKB Anadolu İmam Hatip Lisesi açılmıştır. Tekirdağ'da Uluslararası Şehit Münir Alkan Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrenci almaya başlamıştır. İstanbul'da Uluslararası Şehit Mehmet Karaaslan, Ankara'da Uluslararası Prof. Dr. Muhammed Hamidullah Anadolu İmam Hatip Lisesi ve yine Ankara'da Uluslararası Milli İrade Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi açılmış ve sayı on üçe yükselmiştir.⁵⁹ Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine 80'den fazla ülkeden öğrenci alınmaktadır. Alınan öğrenciler bakanlıkça çeşitli okullara dağıtılmaktadır.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin gelişim evrelerini özetleyecek olursak: İlk olarak kuruluş evresi diye adlandırabileceğimiz 1993-2004 yıllarını kapsayan dönemdir. Bu süreç içerisinde hangi ülkelere öğrenci alınacağı okulların hangi illerde açılacağı gibi kurumsal kararların alındığı anlaşmaların yapıldığı süreçtir. İkincisi ise 2004-2014 yıllarını kapsayan ve gelişme evresi diye adlandırılan dönemdir. Bu süreçte de alt yapılar sağlamlaştırılmış, öğrencilere eğitimler verilmiş ve yükseköğretime amaçlar doğrultusunda birçok öğrenci yerleştirilmiştir. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin sonuncusu kalite evresidir ki bu içinde bulunduğumuz dönemdir. Bu evrede gelişimi tamamlanan sürecin kurumsallaşma çalışmaları yapılmaktadır.

2.1. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin Kuruluş Amaçları

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerindeki Türk vatandaşı ve yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel, akademik, mesleki, sosyal, sportif ve ahlaki gelişmeleri sağlanarak hedeflerine ulaşmak istenmektedir.⁶⁰ Uluslararası eğitim öğretim daire başkanı Mustafa Yıldız okulların kuruluş amaçları hakkında bize aşağıdaki bilgileri vermiştir:

Yıldız: “Kendimce şöyle formüle ediyorum Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde ‘Dil bilen din bilen dünya bilen, kendi medeniyet ve tarihi değerini bilen

⁵⁹ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 104.

⁶⁰ Din Öğretimi Genel Müdürlüğü MEB, “Anadolu İmam Hatip Liseleri ve İmam Hatip Ortaokulları”, t.y., 58.

gelecek tasavvuru olan bireyler' yetiştirilmektedir. Uluslararası Anadolu İmam Hatipler bir göçün sonucunda ortaya çıkıyor. Aslında -hani yağmur yağıyor seller akıyor topraklar sağa sola nasıl gidiyorsa- aynı şekilde 1960'lı 1970'li yıllarda Türkiye'den Avrupa'ya göç eden gurbetçilerin -malum gurbetçiler deniyor- doğal bir sonucudur bu olay. Göçün sonucu din, tarih, kültür, bilinç, bunlar zayıflıyor bu çocukların bilinçlendirilmesi için İstanbul'da 1990'lı yıllarda bilhassa 1993 yılında gurbetçilere İmam Hatip Lisesi projesi geliştiriliyor. Bu proje tamamen gurbetçilere yönelik bir proje olarak yönetiliyor. Daha sonrasında TDV ile birtakım iş birlikleri kapsamında Bozyazı da bir okul kuruluyor. Okul bir takım sıkıntılardan dolayı Balıkesir'e taşınıyor. Daha sonra Kartal İmam Hatip bünyesine alınıyor ve en sonunda 2006 yılında Kayseri Mustafa Germi İmam Hatip Lisesi -şu an Uluslararası Şehit Ömer Halisdemir isimli olan okulumuz- ilk Uluslararası okulumuz olarak eğitime başlıyor. Biz MEB olarak TDV ile bir protokol imzaladık protokolda amacımız nettir. Proje önce tamamen gurbetçilere daha sonrasında ise yabancılara hitap etmeye başlıyor. Şu an Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Türk ve yabancı uyruklu öğrencilerin birlikte eğitim gördüğü bir okul konsepti haline gelmiştir."

- Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin amacı Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Türk Diyanet Vakfı (TDV) arasında imzalan protokole göre "Yurt dışından Türkiye'ye öğrenci getirerek bu öğrencilerin İslam dinini doğru bir şekilde öğrenmelerini, bu ülkelerle ülkemiz arasında dostluk köprüsü oluşturulmasını ve aydın, hoşgörülü, din ve vicdan hürriyetine sahip müspet (pozitif) bilimlerle donanmış din görevlilerinin yetiştirilmesini sağlamaktır."⁶¹ İmzalanan protokol kapsamındaki MEB ve TDV üzerindeki yükümlülükler şu şekilde belirlenmiştir. MEB, protokolün amacı doğrultusunda öğrencilerin sağlıklı eğitim alması hususunda gerekli tedbirleri alacak, müfredat programları hazırlayacak ve hazırlanan müfredatı uygulayacaktır. Öğrencilerin getirildiği okullardaki personelin özlük haklarını, demirbaş giderlerini, binaların bakım-onarımı, elektrik, su, telefon, yakıt ve kırtasiye gibi maddi bütün masraflarını karşılayacaktır.

⁶¹ Ahmet Koyuncu, Birekul Mehmet, "Bir Model Arayışı Olarak Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri", *Salmat Basım*, The Journal of Conservative Thought/40 (2014): 8.

Ayrıca MEB, “eğitim ataşelikleri” aracılığıyla öğrencilere oturma izni ve vize verilmesi konularında gereken desteği sağlayacaktır.⁶²

- Yurt dışında halkı Müslüman olan ülkelerin çocuklarını din eğitimi açısından eğiterek mesleki açıdan donatılmış bireyler olmalarını sağlayıp imam-hatiplik, din eğitimcileri vb. dini hizmetleri ifa edecek bireyler yetiştirebilmek.⁶³ Bu ülkelerle ülkemiz arasında sağlam dostluk köprüleri kurmayı temin etmek, hoşgörü ve anlayış içerisinde makul İslam anlayışını öğrencilere yerleştirerek dünya barışına katkı sağlayabilmek.⁶⁴

- Ülkelerindeki dindaşlarımızı aydınlatacak, İslam dinini ve İslam medeniyet birikimini kavrayabilen öğrencilere eğitim imkânı sağlamak. Kendi istekleri doğrultusunda modern eğitim ortamlarında öğrenim görmelerine imkân sağlamak.

- Ülkemizin eğitim imkânları çerçevesinde Müslüman toplumlar arasında kültürel bağlar kurup Müslümanlar arasındaki dayanışmayı sağlamak.

Yıldırım: “Bildiğiniz üzere bir ümmet var ümmet için bizim yapmamız gerekenler var. Bir ümmet bilinci oluşturma noktasında Uluslararası Anadolu İmam Hatipler çok kıymetli. Uluslararası Anadolu İmam Hatipler bizim Dünya’ya sunduğumuz bir değer. Bizim savunma sanayinin dışında teknolojik alanda ihracatımız yok. Ama elimizde Anadolu - İslam bakış açısı var. Bunu sunmak için de Uluslararası Anadolu İmam Hatipler çok büyük bir avantaj.”

- Türkiye dışından gelen öğrencilerin Türk-İslam kültür ve medeniyetini yakından tanıyarak ümmet bilincini ön plana alarak kardeşlik bağlarımızın kuvvetlenmesini sağlamak.

Yıldız: “Dünyada ve toplumumuzda bir ötekileşme var. Türk öğrencilerimiz farklı ülkelerdeki çocukları görünce bir kere farklılıklara tahammül ediyor. İkincisi bir uluslararası bakış açısı ediniyor. Belki birçok insanın duymadığı bazı kelimeleri, bazı cümleleri, bazı bölgeleri, sıkıntılı sorunları tartışıyor. Bazı öğretmenler bile şu anda birçok ülkedeki sıkıntıları bilmiyordur ama Pakistan’da Hindistan’da bir öğrenciniz

⁶² İbrahim Hakan Göver, *Kayseri’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kayseri, Türkiye ve İslam Algısı* (Nevşehir Üniversitesi, 2013), 39.

⁶³ Öcal, *İmam Hatip Liseleri ve İlk Öğretim Okulları*, 54.

⁶⁴ Koyuncu, Birekul, “Bir Model Arayışı Olarak Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri”, 6.

varsa oralaradaki sıkıntılarını ne olduğunu daha iyi bilirsiniz. Dolayısıyla bu anlamda küresel bir bakış açısı geliyor. Çocuklarda da tahammül geliyor. Başka ülkelerde hangi gelişmeler var hangi konular tartışılıyor? Onların öncüleri kimlerdir? Orada bir bakış açısı gelişmiş oluyor.”

- Türk öğrencilerin, farklı uyruklardan ve farklı kıtalardan gelen öğrencilerle tanışıp kaynaşmalarını ve diğer ülkelerin kültürlerini öğrenip kardeşlik bağlarının güçlenmesini sağlamak.⁶⁵

Bilici: “Farklı bölgelerde yaşayan insanlar geçmişlerinden dolayı hala daha Osmanlı Devleti ile kurmuş oldukları bağın var olduğunu görüyorsunuz. Dolayısıyla bu bağ 19. yüzyılın başlarında bitmiş 21. yüzyılın başlarında da tekrardan oluşturulabilir bir bağ olduğunu düşünüyorum.”

Türkiye'nin eğitim seviyesinin bilinip tanınabilmesi adına farkındalık oluşturmak gerekmektedir. Bilinirlik düzeyinin artırılması Türkiye'nin eğitim değerini belirler. Ülkelerin marka değeri vardır. Bu değerlerin oluşumunda öncelikli rol olan gruplar vardır. Bunların başında genelde devlet özelde ise siyasi bölümlerdir. Ayrıca ekonomik alandaki fikir öncüleri (odalar, borsalar, meslek birlikleri vb.) ve sosyo-kültürel alandaki öncüler (eğitim kurumları, kültürel, sanatsal, spor gibi çeşitli alanlarda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları) olmak üzere üç temel kategoride değerlendirmek mümkündür.⁶⁶ Konumuzla ilgili olan kısım üçüncü maddede var olan sosyo-kültürel gruplardır. Türkiye'nin eğitim alanındaki marka değerlerinden biri Uluslararası İmam Hatip Liseleridir.

Bilici: “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin asıl amacı dışarıdan gelen öğrencileri okutup bir meslek kazandırmak değildir. Bence Osmanlı Devleti zamanında kurulan medeniyetin günümüzde tekrardan oluşturulmasıdır. Bu medeniyetin tekrardan ortaya çıkmasında TDV maddi manevi her açıdan yer alıyor. Biz aynı zamanda öğrencilerin Toplum ile kurdukları bağı, medeniyet ile ilgili kurdukları bağı ve bizimle kurdukları bağı kendi ülkelerinde de oluşturabilecek bir örnek teşkil edeceğini tahmin ediyoruz. Dolayısıyla bu çok yerinde ve gerekli bir çalışma diye düşünüyorum.”

⁶⁵ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 107.

⁶⁶ Bilgehan Gültekin, “Türkiye'nin Uluslararası İmajında Yükselen Değerler ve Eğilimler”, *Selçuk İletişim* 4/1 (19 Kasım 2013): 132.

Protokolde TDV tarafından yürütülecek hizmetler; öğrencilerin yurt içi ve yurt dışı yol masraflarının karşılanması, ikamet tezkeresi, vize ve pasaport masraflarının karşılanması, pansiyon hizmetlerini (yemek, güvenlik, temizlik vs.) sağlayacak personel çalıştırılarak ücretlerinin ödenmesidir. Bunların dışında TDV, özel ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda öğrencilere karşılıksız burs da sağlamaktadır.⁶⁷

- Din eğitimi alanındaki tecrübeleri paylaşarak gönül coğrafyamız ile sosyal ilişkiler kurabilen, aramızda oluşan muhabbeti ülkesine aktarabilecek, hedeflerine ulaşmayı gaye edinmiş bireyler yetiştirilmesini sağlamaktır.⁶⁸

- Öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerini göz önünde bulundurarak sosyal-kültürel alanda gelişmelerini sağlamaktır.

- Topluma faydalı olan, üretken, düşünen, tartışabilen, okuyan, sosyal ilişkileri gelişmiş bireyler yetiştirmektir.

Yıldırım: “Dışarıdan bakıldığında en önemli amaç ihtiyaç olan ülkelerde din hizmeti verecek eleman yetiştirmek. İkincisi ortak kültür medeniyeti olan bir nesil yetiştirmek, daha iyi bir gelecek, savaşın olmadığı ve ötekileştirme diye ayrılmanın olmadığı bir dünya için bir tohum ekmek diyebiliriz.”

- Coğrafi bağlamdan kopmadan, kendine ve bilgisine güvenen, liderlik ruhu olan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

- Yükseköğrenime hazırlayıcı programları öğrencilere uygulamaktır.⁶⁹

Farklı coğrafyalardan gelen öğrencilerin medeniyet değerlerimizi tanımalarını sağlayıp ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda yetişmelerini sağlamak ve onları yükseköğrenime hazırlamaktır.⁷⁰ Uluslararası öğrenciler yalnızca kendilerine değil Yükseköğretim kurumlarına da birçok fayda sağlamaktadır. Üniversitenin kültürel ve entelektüel çevresini zenginleştirmekte ve kültürler arasında yeni anlayışlar geliştirmektedir. Bu durumun farkında olan her üniversite, uluslararası öğrenci çekmek

⁶⁷ Göver, *Kayseri’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kayseri, Türkiye ve İslam Algısı*, 39.

⁶⁸ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 103.

⁶⁹ Öcal, *İmam Hatip Liseleri ve İlk Öğretim Okulları*, 54.

⁷⁰ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 108.

için uluslararasılaşma stratejisi düzenlemektedirler. Bu stratejiyi belirlerken de bir dünya üniversitesi olma niyetindedirler.⁷¹

2.2. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin Misyon ve Vizyonu

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte bilginin kısa sürede yayılması dünyada yabancı dil bilen, farklı ırk ve kültürleri tanıyan uluslararası akranları ile rekabet edebilecek bireyler yetişmesini gerekli kılmıştır. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı da Türkiye için bu eksikliğin farkına varıp çalışmalara başlamıştır. Bakanlık çalışmalarını dünyadaki Müslüman toplumlar ile iletişim kurabilen, sosyo-ekonomik gelişmeleri kavrayabilen, özgüveni yüksek bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlamak amacıyla yürütmüştür. Yetiştirilecek öğrencilerin, ülkemizde kurulan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine eğitilmesi öngörülmüştür. Din öğretimi genel müdürlüğü projelene okulların eğitim niteliğini geliştirmek istemektedir. Öğrencilerin başarı düzeylerini her geçen gün daha da arttırmak ve yaşamları için gerekli görülen birtakım bilişsel yeterlilikler, devinişsel beceriler ve duyuşsal özellikler kazandırılmaya çalışılmaktadır.⁷² Okulları dünya çapında markalaştırmak ve en önemlisi projelene okullar arasında birliğı sağlayıp yol haritası oluşturmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesini yayınlamışlardır.⁷³ Hazırlanan vizyon belgesi Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi Projesi ve Programı uygulanan okullarda, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 25/08/2011 tarihli ve 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname, 13/08/1982 tarih ve 17781 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı okul pansiyonları kanunu ile bu kanuna istinaden hazırlanan 30/10/1983 tarih ve 18206 sayılı resmi gazetede yayınlanan MEB okul pansiyonları yönetmeliğı, 1 Eylül 2016 tarih ve 29818 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı özel program ve proje uygulayan eğitim kurumları yönetmeliğı çerçevesinde ilke, metot, amaç, uygulama ve değerlendirme birliğı sağlamayı

⁷¹ Senem Demirkıran - Füsün Özerdem, “Uluslararasılaşma ve Türkiye’deki Üniversitelerin Uluslararasılaşma Anlayışları” (Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar, İstanbul, 2011), 1: 688-689.

⁷² Rahmi Otluoğlu, “İlköğretim Okulu İzlenesinde (Programında) Duyuşsal Alan ve Duygu Eğitimi”, *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 15/15 (2002): 163-172.

⁷³ Din Öğretimi Genel Müdürlüğü MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 2017, 4, Ankara.

esas almaktadır.⁷⁴ Vizyon Belgesi Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü ve Türkiye TDV Genel Müdürlüğü iş birliği içerisinde hazırlanmıştır.

Vizyon belgesine göre;

Müslümanların yaşadığı ülkelere ve Müslümanlara farklı alanlarda hizmet verecek insanların yetiştirilmesi ve yetiştirilen öğrencilerin ülkeleri ile Türkiye arasında diplomatik ilişkileri geliştirecek bireylerin sağlanması amaçlanmaktadır.

Yetiştirilen öğrenciler ile Müslüman toplumlar arasında bir bağ kurarak İslam birliğini geliştirmeyi amaçlamışlardır. Yabancı öğrencilerin ülkemize gelerek Türk kültürünü yerinde görüp tanımaları sağlanmaktadır. Yetiştirilen öğrenciler aracılığı ile ülkemizin tanıtılması hedeflenmektedir.

Yıldız: “20 yıl sonra çocuğun ülkelerine büyükelçi olduğunu düşünün. Ben lise yıllarında Türkiye’de okumuştum. Yani biz bu anlamda dış işlerde nitelikli yerli uluslararası bakış açısı olan çocuklar armağan etmek istiyoruz. Bir taraftan yurt dışından gelen insanlar burada yaşasınlar ve bizden din eğitimi tecrübesi alsınlar. Diğer taraftan bizim kendi çocuklarımız uluslararası bir bakış açısına sahip olsunlar ve Dışişleri Bakanlığına o anlamda yerli ve milli birtakım personel olarak girebilsinler. Çünkü müthiş bir yabancılaştırma bir ötekileştirme var, İslamofobi var. İstiyoruz ki mezhep farklılıkları bir kenara bırakılsın. Bir Müslüman kardeşi bir ümmet bilinciyle çocuklar bir araya gelsinler.”

Farklı kültür, farklı dil ve ırklardaki birçok öğrencinin bir arada eğitim görmesiyle sosyo-kültürel açıdan kaynaşmalarını sağlamak ve kardeşlik duygularının gelişmesine katkıda bulunmayı sağlamaktır.⁷⁵

Okullarda bulunan Türk öğrencilerin yabancı öğrenciler sayesinde farklı kültürleri tanıyıp ve tecrübeleri doğrultusunda kendi ülkelerine farklı alanlarda katkı sağlayabilmektir.

⁷⁴ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 22.

⁷⁵ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 15.

Öğrencilerin ülkesini ve ülkesi dışındaki okulları tanıyabilecek, ülkemiz ile sosyal ilişkiler kurabilecek ve medeniyet değerlerimizin farkına varıp yetiştirilerek yükseköğrenime hazırlamayı amaçlayıp ülkelerine döndükleri zaman ülkelerinin eğitim-öğretimin geliştirilmesi için katkılarda bulunmalarını sağlamaktır.⁷⁶

Öğrenciler İslam dünyasına yön veren şahsiyetleri tanıyan, İslam dünyasının genel ahlak ve değerlerini bilen, tüm yaratılmışlara karşı merhamet ve yardımlaşma duygusunun geliştiren, İslam dünyasının içinde bulunduğu problemlere farklı bakış açıları ile çözümler üreten bireyler yetişmesini sağlamaktır.⁷⁷

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine hangi ülkelerden hangi ölçütlerde öğrencilerin geleceğini ve öğrenci kıstaslarının iyileştirilmesi için çalışmalar yapmaktır.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin akademik başarılarının artırılması için eğitim ortamları, sosyal mekânlarının ve pansiyonlarının geliştirilip iyileştirilmesi için çalışmalar yapmak,

Eğitim-öğretim dönem başlarında tüm okul müdürleri ve TDV görevlileri ile toplantılar düzenlenmektedir. Toplantıların ana konusu dönem boyunca okullarda yapılacak etkinliklerin taslaklarını oluşturmaktır.

MEB ve TDV genel olarak sosyal etkinlikler ile ilgili çalışmalar yürütür, kültürel çalışmaları ise Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde var olan “Akademik Danışma Kurulu” adı verilen birlik sağlamaktadır. Yönetimde de var olan bu birlik Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün Uluslararası Anadolu İmam Hatipler için anlaşmış oldukları Üniversite birimlerince öğretim üyeleri ile sağlanmaktadır. Akademik Danışma Kurulu başkanları ve temsilci öğretim üyeleri yılda bir defa Din Öğretimi Genel Müdürlüğü koordinesinde çalışma toplantıları yapmaktadır. Her okulun en az bir üniversite ile işbirliği olmaktadır. Bu iş birliğinde vizyon belgesine uygun olarak çalışmalar yürütülmektedir.⁷⁸

⁷⁶ Mine Korkut, *Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Türk Türkiye ve İslam Algısı: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Örneği* (Selçuk Üniversitesi, 2016), 52.

⁷⁷ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 16.

⁷⁸ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 23.

Okuldaki çalışmaların yürütülmesi için sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılmaktadır. Uygulanan programın bütçesi yardımcı kuruluşlar tarafından sağlanmaktadır.

Proje uygulanan okullarda programı koordine etmek için okul müdürü tarafından uluslararası ve Türk öğrenciler için en az bir tane öğretmen belirlenip en fazla beş kişiden oluşan proje yürütme komisyonu kurulur. Her okulda proje yürütme komisyonuna özel oda tahsis edilir. Oluşturulan odalarda koordinatörler, danışman akademisyenler ve gerektiğinde öğrenciler çalışma yaparlar.

Okullara kaydı yapılan Türk ve yabancı uyruklu öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığı ve proje uygulayan eğitim kurumları yönetmeliğine tabidirler.⁷⁹

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine özgü olarak her okulda dünyadaki kıtaların adıyla oluşturulmuş kıta salonları açılmaktadır. Salonlar yedi kıtaya ayrılmaktadır. Farklı bölgelerden gelen öğrenciler ülkelerinden getirdikleri, toplumlarına ait olan görseller, yöresel kıyafetler, özel enstrümanlar ve birtakım eşyaları salonlara yerleştirmektedirler. Salonlarda ülkeleri tanıtan gazete, kitap, broşür, dergi, harita gibi birçok yazılı materyaller de bulundurulur. Öğrencilerin desteğiyle bu salonlar bir müzeye dönüştürülür. Farklı kıtalardan gelen öğrenciler salonlarında söyleşiler gerçekleştirir ve kültürlerini unutmamaları sağlanır. Ayrıca kıta salonları sayesinde öğrencilerin en çok sıkıntı yaşadıkları memleket özlemleri de bir nevi dindirilmeye çalışılır ve derslerine daha çok adapte olmaları hedeflenir.⁸⁰

Lise seviyesinde anne ve babalarından, aile ortamlarından ve arkadaşlarından ayrılıp farklı ülke ve kültürden gelen öğrencilerin yeni ortamlarında uyum sürecinde ilk olarak ihtiyaç duydukları şey hiç şüphesiz rehberlik hizmetleridir. Öğretmenlerin öğrencilerle doğru iletişim kurabilmeleri, öğrencilerin eksikliklerinin giderilebilmesi ve karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelebilmeleri için rehberlik hizmetleri önem arz etmektedir. Öğrencilere destek olunabilmesi için okul müdürlüklerinde öğrenciler için eksiklikler belirlenip Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği halinde yapılacak çalışmalar planlanır. Çalışmaların takibi için her beş öğrenciye bir öğretmen, eğitim koçu olarak

⁷⁹ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 24.

⁸⁰ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 32.

belirlenmektedir. Öğretmen, öğrencinin derslerindeki başarıyı arttırmak amacıyla karşısına çıkan zorluklar ile birebir iletişim kurarak öğrencinin motivasyonunun artırılmasını sağlar. Öğrenciye gerekli olan çalışma programları oluşturur, bireysel sıkıntılara yardımcı olur. Çevresiyle iletişimi halinde ders başarısının artırılması yönünde birçok fedakârlığı yapar ve gerekirse öğrenciyle birlikte oturup ders çalışır.

Misafir öğrenciler için ilk yarıyılıda Türkçe eğitimi veren öğretmenlere ve yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili çeşitli seminerler düzenlenir. Türkçe eğitimi için din öğretimi genel müdürlüğü, milli manevi değerlerimize aykırılık taşımamasını esas alarak eğitim materyalleri belirler. Belirlenen materyaller öğrencinin dinleme, anlama, konuşma ve yazma becerilerini en iyi şekilde sağlamayı amaçlar. Gramer eğitiminin yanında pratik olarak dil eğitiminin gelişmesi için öğrencilerin Türkçeyi aktif olarak kullanacakları gerek okul içi gerekse okul dışı muhtelif ortamlar oluşturulur.

2.3. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri ve Öğrenci Sayıları

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibariyle toplamda on üç okul olarak eğitim vermektedir. Dokuzu MEB ve TDV'nin ortak projesi halindedir. Geriye kalan dördü ise yalnızca MEB'in yürütmekte olduğu projedir, TDV kalan dört okula herhangi bir yardım yapmamaktadır. Bizim ele alacağımız konu ise TDV ile MEB'in ortak projesi olan dokuz okuldur. Bu konuda Yıldırım şöyle demiştir:

Yıldırım: “TDV ile ortak projemizde toplamda dokuz okulumuzda eğitim verilmektedir. Okulların dördü İstanbul'da olmak üzere Bursa, Kayseri, Konya, Sivas ve Ankara'da okullarımız eğitim vermektedir. Öğrencileri genel anlamda rastgele diyebileceğimiz bir süreçte okullarımıza yerleştiriyoruz. Öğrencilerin tercihlerini alıyoruz. İlk üç tercihleri var ama takdir edersiniz ki öğrencilerin hemen hemen hepsi İstanbul diyorlar. Çünkü bildikleri yer orası, kısmen Kayseri diyorlar ama hepsi İstanbul'u tercih ediyor bu tercihleri dikkate almakla birlikte bizim kendi planlarımızı da dikkate alıyoruz. Yerleşimde dikkat ettiğimiz asıl mesele bir okulda 10'dan fazla aynı ülkeden öğrenci olmamasını önemsiyoruz. Çünkü bu olduğu takdirde öğrencilerin kaynamasına sebep olabiliriz diye öğrencileri okullara eşit dağıtmaya çalışıyoruz.”

Bu kapsamda Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesine gelmek için başvuruda bulunan öğrencilerin yapılan sınavlarda ve mülakatlarda başarı gösterenleri ülkemizdeki

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesine rastgele dağıtılmaktadır. Dağıtımda dikkat edilen husus aynı ülke ve kıtalardan gelen öğrencileri farklı okullara gönderebilmektir. Aksi takdirde öğrencilerin Türkiye ve okullarına uyum sağlamadıkları, asosyalleştikleri düşünülmektedir. Aynı kıtadan olan öğrenciler pansiyon ve okullarda yalnızca kendi ülkeleri yahut kıtalarındaki arkadaşlarıyla iletişim kurmaktadırlar. Araştırmamızın konu olan okullar şunlardır:

2.3.1. Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi

Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi, Türkiye'nin yurt dışında en tanınan şehri olan İstanbul'da kurulmuş ve diğer okullarla kıyaslandığında çok kapsamlı imkânlarla sahip bir okuldur. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2010–2011 eğitim öğretim yılında faaliyete başlamıştır. Okul, yurt dışından 2011–2012 eğitim-öğretim döneminde öğrenci kabul etmeye başlamıştır. 2018-2019 eğitim öğretim yılı verilerine göre 61 ülkeden 234 öğrenci eğitim görmektedir.⁸¹

2.3.2. Bayrampaşa Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi

Bayrampaşa Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi, 2016 – 2017 eğitim öğretim yılı başında yurt dışından öğrenci kabulüne başlamıştır. İstanbul'un büyük imkânlarına sahip Bayrampaşa ilçesinde kurulan Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde 39 ülkeden toplamda 79 öğrenci eğitim görmektedir.⁸²

2.3.3. Bahçelievler Uluslararası Şehit Mehmet Karaaslan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi

Bahçelievler Uluslararası Şehit Mehmet Karaaslan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da kurulmuştur. Okul 2018-2019 eğitim

⁸¹ “İstanbul / Fatih - Fatih Sultan Mehmet Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi”, erişim: 05 Temmuz 2019, <http://ufsm.meb.k12.tr/>.

⁸² “T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul / Bayrampaşa / Kaptan Ahmet Erdoğan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi”, erişim: 05 Temmuz 2019, <http://www.meb.gov.tr>.

öğretim dönemi verilerine göre toplam 38 ülkeden 113 öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır.⁸³

2.3.4. Uluslararası Pendik Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi

İstanbul'un köklü İmam Hatip Liselerinden olan Uluslararası Pendik Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi 1976-1977 eğitim-öğretim yılında temelleri atılmıştır. Okul 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında uluslararası öğrencilerini kabul etmiştir. Okul 2018-2019 yılı eğitim verilerine göre 27 ülkeden 98 öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır.⁸⁴

2.3.5. Konya Uluslararası Mevlana Anadolu İmam Hatip Lisesi

Konya Uluslararası Mevlana Anadolu İmam Hatip Lisesi, 2012-2013 öğretim yılında Mevlana İmam Hatip Lisesi olarak Konya'da 90 öğrenci ile eğitim öğretime açılmıştır. Okul, açılmasından bir dönem sonra "Uluslararası Mevlana Anadolu İmam Hatip Lisesi" olarak ismi değişip eğitim vermeye devam etmiştir. Okulda 66 ülkeden toplamda 205 öğrenci eğitimine devam etmektedir.⁸⁵

2.3.6. Bursa Uluslararası Murat Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi

Bursa Uluslararası Murat Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi, 2016- 2017 yılında kurulmuştur. Türkiye'de bulunan hem eğitim hem sosyal alanda en kapsamlı İmam Hatip Lisesi olmaya gerek fiziki şartları gerekse eğitim kadrosuyla aday olmuştur. Türkiye'de en fazla kapalı alana sahip olan lise, Türkiye'nin tarihî şehirlerinden biri olan Bursa'da 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında uluslararası öğrencileri kabulüne başlamıştır. Okulda 58 ülkeden toplamda 162 öğrenci eğitimini sürdürmektedir.⁸⁶

⁸³ "İstanbul / Bahçelievler - Şehit Mehmet Karaaslan Uluslararası Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi", erişim: 05 Temmuz 2019, <http://sehitmehmetkaraaslanaihl.meb.k12.tr/>.

⁸⁴ "İstanbul / Pendik - Pendik Uluslararası Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi", erişim: 05 Temmuz 2019, <http://pendikaihl.meb.k12.tr/>.

⁸⁵ "Konya / Selçuklu - Uluslararası Mevlana Anadolu İmam Hatip Lisesi", erişim: 05 Temmuz 2019, <http://smihl.meb.k12.tr/>.

⁸⁶ "Bursa / Osmangazi - Murat Hüdavendigâr Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi", erişim: 05 Temmuz 2019, <http://murathudavendigaraahl.meb.k12.tr/>.

2.3.7. Kayseri Uluslararası Şehit Ömer Halisdemir Anadolu İmam Hatip Lisesi

Kayseri Uluslararası Şehit Ömer Halisdemir Anadolu İmam Hatip Lisesi diğer kurumlardan farklı olarak tamamen uluslararası öğrencilerin olduğu bir okuldur. Kurum Türk öğrencileri okullara kayıt etmeyip yalnızca yabancı öğrencilerin kaydını almaktadır. Bu 2006–2007 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün aldığı bir karardır. Okulun adı Mustafa Germirli Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi iken 15 Temmuz darbe girişiminden sonra demokrasi şehidimiz Ömer Halisdemir'in ismini almıştır. Okulda 54 ülkeden toplamda 184 öğrenci eğitimine devam etmektedir.⁸⁷

2.3.8. Ankara Uluslararası Prof. Dr. Muhammed Hamidullah Anadolu İmam Hatip Lisesi

2018 – 2019 eğitim öğretim yılında eğitim faaliyetlerine başlayan okul Ankara'da bulunmaktadır. Okulda 29 ülkeden toplamda 50 öğrenci eğitim öğretime devam etmektedir.⁸⁸

2.3.9. Sivas Uluslararası Şehit M. Murat Ertekin Anadolu İmam Hatip Lisesi

2016–2017 eğitim-öğretim yılında eğitim faaliyetlerine başlayan lise Anadolu'nun önemli şehirlerinden ve Selçuklu Devleti'nin güzide merkezlerinden biri olan Sivas'ta kurulmuştur.⁸⁹ Okulun 2018-2019 eğitim öğretim verilerine göre 30 ülkeden toplamda 58 öğrenci eğitime devam etmektedir.⁹⁰

2.4. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin Fiziki Şartları

Ülkelerin kültürlerini oluşturan bazı unsurlar bulunmaktadır. Bunlardan biri de binaların tasarımlarıdır. Kültürel değerleri yansıtabilmek adına Milli Eğitim Bakanlığı

⁸⁷ “Kayseri / Kocasinan - Uluslararası Şehit Ömer Halisdemir Anadolu İmam Hatip Lisesi”, erişim: 05 Temmuz 2019, <http://uluslararasisehitomerhaihl.meb.k12.tr/>.

⁸⁸ “Ankara / Yenimahalle - Uluslararası Prof.Dr.Muhammed Hamidullah Anadolu İmam Hatip Lisesi”, erişim: 05 Temmuz 2019, <http://muhammedhamidullahaihl.meb.k12.tr/>.

⁸⁹ “Sivas / Merkez - Uluslararası Şehit M. Murat Ertekin Anadolu İmam Hatip Lisesi”, erişim: 05 Temmuz 2019, <http://sivasuluslararasiihl.meb.k12.tr/>.

⁹⁰ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 113.

tarafından Uluslararası Anadolu İmam Hatip Okullarının binaları geleneksel mimariden yararlanarak inşa edilmekte ya da var olan binalar onarılarak kullanıma açılmaktadır. İnşa edilen okulların gerek geleneksel mimariye gerekse yeni teknolojiye yarar sağlayan tasarımlar halinde bir bütün olarak yapılmasına özen gösterilmektedir. Bu konuda Mustafa Öcal şunları söylemektedir:

Öcal: “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin fiziki şartları oldukça iyidir. Yalnızca TDV ve MEB’in eli Uluslararası Anadolu İmam Hatiplerin üzerinde değildir ayrıca belediyeler de okullarımıza her türlü yardımlar yapıyor. Bizim okulumuz Uluslararası Murat Hüdavendigâr İmam Hatip Lisesi için konuşacak olursam Osmangazi belediye başkanı Mustafa DüNDAR okulumuzun hamilerindedir. Maddi manevi yardımlarını esirgememektedir ve yapılan yardımlar neticesinde okullarımızda öğrencilerimize ülkemizin kültürel zenginliklerini tanıtarak rahat fiziki ortam sunmaya çalışmaktayız.”

Yabancı öğrencilerin okul ve pansiyonlarda medeniyetimizin izlerini ve kültürel zenginliklerini tanımalarını sağlamak amacıyla kültürel yapıya önem verilmektedir. Ülkemize misafir olarak gelen öğrencileri düşünmeye, kültürlerini geliştirmeye, sosyal aktivitelere katılmaya sevk eden; hat, söz, vecize, ebru, karikatür levhaları, minyatür, tezhip, karakalem, fotoğraf, ayet ve hadislerle donanmalarını sağlamaktır.

Okullarda gerçekleştirilen etkinliklerden verim alabilmek için yapılan çalışmalara özgü mekânlar tahsis edilmektedir. Oluşturulan mekânların her biri için ilgilenecek öğretmen görevlendirilmektedir. Özel olarak oluşturulan mekânlardan başlıcaları: Zekâ oyunları bölümü, konferans salonu, kütüphane-yazarlık atölyeleri, şiir köşeleri, edebiyat salonları, okuma salonları, laboratuvarlar, zümre çalışma odaları, veli kabul mekânları, resim ve müzik atölyeleri gibi eğitim ortamlarıdır. Okulların fiziki şartlarında öğrenci görüşüne de başvurulup istişareler neticesinde okulların çeşitli mekânları dizayn edilmektedir.

Okulların fiziki şartları yalnızca ders saatlerinde eğitim görülmesi için değil ders dışında da eğitim öğretime imkân verilebilecek şekilde tasarlanır. Okulların önceden özelliklerine göre seçilen koridorlarında okuma köşeleri oluşturulur. Öğretmenler, öğrencilerine okuma alışkanlığı sağlayabilmek için kitaplara rahatça ulaşmalarına ortam

hazırlamaktadırlar. Okuma köşeleri diye adlandırılan bu mekânlar da yalnızca kitap değil süreli yayınlar da bulundurulmaktadır.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin kantinleri ürünlerinde çeşitlilik sunmaktadır. Kantinler, öğrencilerin ihtiyaçlarına karşılık verebilecek nitelikte dizayn edildiklerinden öğrenciler dışarıdan yiyecek teminine gerek duymamaktadırlar. Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile ilgili kuruluşlar tarafından hazırlanan 10.03.2016 tarih ve 28552893 sayılı Okul Kantinlerinde Satılacak Gıdalar ve Eğitim Kurumlarındaki Gıda İşletmelerinin Hijyen Yönünden Desteklenmesi Konulu Genelge 2016-2017 eğitim öğretim yılından itibaren yürürlüğe girmiştir.⁹¹ Bu genelge ile kurulan il denetim komisyonları ve ilçe denetim ekipleri okullardaki gıda işletmelerinin kontrol ve denetimleri ile sağlıklı beslenme ortamları oluşturarak dengeli ve yerli beslenmenin teşvik edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin okul çıkışlarında dışarıya çıkıp belirli saatlerde alışveriş yapmalarına imkân verilmektedir.

Okullarda bulunan her bir sınıfa isimler verilmektedir. İsimlerin seçiminde ise bilim, sanat, medeniyet, hikmet ve spor dünyamızda önde gelen şahsiyetlerin isimlerinden esinlenilmektedir. Okuma köşelerinin dışında okulda; kültür, medeniyet, edebiyat, tarih, matematik gibi branşlarda çalışmalar bulunmaktadır. Bazı okullarda imkânlar çerçevesinde her bir ders için gerekli öğretim materyalleriyle donatılmış sınıflar oluşturulmaktadır.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin tümünde “Tilavet Odası” oluşturulmuştur. Öğrencileri teşvik edebilmek adına tilavet odalarının duvarlarında Kur’an kıraati ile ilgili hat ve levhalar bulundurulur. Tilavet odalarına ses sistemleri kurulup zaman zaman Kur’an-ı Kerim dinletilir.

Ziyaretleri gerçekleştirilen Uluslararası Fatih Sultan Mehmet İmam Hatip Lisesi ve Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan İmam Hatip Lisesinde okul müzeleri kurulmuştur. Okul müzeleri öğrencilere aidiyet duygusu ve kurum kültürünü kazandırılmak amaçlı

⁹¹ “Okul/Kurumlardaki Gıda İşletmeleri İlçe Denetim Ekipleri Tarafından Denetlenecek”, *Okul Sağlığı*, erişim: 04 Temmuz 2019, <http://okulsagligi.meb.gov.tr/www/okulkurumlardaki-gida-isletmeleri-ilce-denetim-ekipleri-tarafından-denetlenecek/icerik/77>.

oluşturulmuştur. Bu sayede öğrencilerin kurumları sahiplenmeleri ve eğitim gördükleri mekânları yakından tanımaları sağlanmaktadır. Müzede okula ait arşiv, belgeler ve görseller sergilenmektedir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin diğer okullardan farklı olarak kütüphanelerinde yalnızca Türkçe eserler değil diğer birçok dilden de kitap, dergi, süreli yayımlar bulunmaktadır.

İmkânı yeterli olan kurumlarda örneğin Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesinde sınıf içerisinde her bir öğrencinin kendine ait dolapları bulunmaktadır. Kilitleri olan bu dolapları öğrenciler dilediği gibi eğitim-öğretim materyallerini koyarak kullanabilmektedirler.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin inşası yahut onarılması medeniyet kültürümüz ve teknolojinin harmanlanmasıyla oluşturulduğundan daha önce bahsetmiştik. Kurumlarda öğrencilerin oturdukları özel işçilikli sıralar ve sıralardaki işçilik ve sembollerin aynısı öğrencilerin özel dolaplarında da bulunmaktadır. Koridorlarda bulunan levha ve panolar, katlar arası ulaşımı sağlamak için asansörler, merdivenlerde bulunan kırmızı halılar kurumlarda dikkat çeken örneklerdendir.

Fiziki mekânı uygun olan kurumların bahçelerinde İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin mesleki bilgi ve becerilerinin gelişmesi adına mescit ve camiler inşa edilmiştir. Öğrenciler hitabet derslerinde var olan staj çalışmalarını okulları içerisinde bulunan cami veya donanımlı mescitlerde yapmaktadırlar.

Kurumların bahçeleri genel olarak geniş ve büyüktür. Her bir okulun bahçesinde kapalı ve açık spor alanları bulunmaktadır. Akademik bir araştırmaya göre, öğretmenlerin öğrencilere söz hakkı vermesinin önemli olduğu, öğrencinin katılımının sağlandığı okullarda öğrenci memnuniyet ve başarılarının arttığı bildirilmektedir.⁹² Bu zihniyetle bahçelerde yapılacak olan ağaçlandırma ve peyzaj çalışmaları öğrencilerle istişareler edip onlardan destek alınarak yapılmaktadır. Öğrencilerin istek ve beğenileri doğrultusunda

⁹² Gönül Özgür v.dğr., “Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu”, *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2010, 29.

bahçeler düzenlenmektedir. Bu sayede öğrencilerin okullarını benimseyip onlara aile ortamı sağlanmaktadır.

Yurt dışından gelen öğrencilerin okul dışında en çok zaman geçirdikleri diğer bir mekân ise pansiyonlarıdır. Her bir okulun bahçesinde bulunmaktadır. Pansiyonlar da yine aynı şekilde okul mimarisi dikkate alınarak inşa edilmiştir. Dikkat edilen en önemli husus öğrencilerin aile sıcaklığını hissedebilecekleri ortamlar sunulmaktadır. Pansiyonlarda 7/24 öğrencilerin kullanabileceği sıcak su imkânı sağlanmaktadır ve yatakhanelerde öğrencilerin aileleriyle görüşmeleri için telefonlar bulundurulmaktadır. Öğrencilerin yalnızca yatakhane değil var olan dinlenme salonlarında da zaman geçirmeleri için imkânlar verilmektedir. Dinlenme salonları oturma odası havasında çocuklara aile ortamı sunmaktadır. Okul pansiyonlarının iyileştirilmesi amacıyla okul yönetimi belirli dönemlerde toplantılar gerçekleştirir. Toplantılarda öğrenciler için akşamları ve hafta sonları yapılacak olan aylık etkinlikler belirlenir. Öğrencilere uygulanacak akademik, mesleki, kültürel, sanatsal, kişisel gelişim faaliyetleri, rehberlik hizmetleri gibi konularda plan ve programlar düzenlenir. Okulların bahçelerinde bulunan binalar engelli öğrencilerin kolaylıkla kullanacağı şekilde düzenlenir.

Okullarda bilgisayar odaları ve internet imkânı sunulmaktadır. Bilgisayar odalarında öğrenciler hem teknoloji eğitimi almaktadır hem de internet aracılığıyla aileleriyle iletişim kurabilmektedirler. Daha önce belirttiğimiz gibi okullarda kıta salonları oluşturulmuştur. Kıta salonlarında öğrenciler kendi kültür ve medeniyetlerinde var olan ülkelerini tanıtan levha, obje, kıyafet, kitap, dergi ve haritalar gibi her türlü materyallere yer verilir. Kıta salonları sayesinde öğrenciler müziğinden görseline kadar o kıtayı hissediyor ve özlem duyguları hafifliyor yapılan çalışma neticesinde farklı bir ülkede ailelerinden uzak farklı kültürlerde öğrenim gören öğrencilere en çok ihtiyaç duydukları psikolojik destek sağlanıyor. Kıta salonları çalışmalarını için öğrenciler bilgisayar odaları sayesinde çalışmalarını hazırlayıp kendi kültürlerini tanıtabilmek adına arkadaşlarıyla internetten yardım almaktadırlar.

2.5. Okullarda İdare ve Yönetim

Projelene kurumların çalışmalarının sağlıklı yürütülebilmesi ve hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için farklı fakülteler, konuyla ilgili kamu kurum ve sivil toplum

kuruluşları ve ihtiyaç duyulduğunda yerel yönetimlerle işbirliği yapılmaktadır. Bu kapsamda her bir okulun en az bir üniversite ile iş ittifakı imzalamıştır⁹³

Kurum idarecileri, öğrencilerin zihnindeki insana, düşünceye, özürliğe, kültürel mirasa, ahlaka ve saygıya dayanan bir eğitim öğretim anlayışı ile çalışmalarını Din Öğretimi Genel Müdürlüğü öncülüğünde yürütmektedir.⁹⁴

Kurum yönetimleri, eğitim yönetimi, süreç izleme ve değerlendirme, kalite geliştirme ve liderlik, hatta takım ruhu oluşturma konularının da konferanslar, kurs ve seminerlere katılım sağlayıp eğitim okumaları yapıp, hem yurtiçi hem yurtdışı kurum ziyaretleri gerçekleştirmeye yönelik çalışmaktadırlar. Sosyal-kültürel etkinlikler ve öğrencilere yönelik mesleki tarzda uygulamalarıyla ilgili okul çevresiyle iletişim halinde olmaktadır. Okula gelen velilerin karşılanıp ağırlanması onlarla ilgilenilmesi için hassasiyet gösterir, yüzlerinden gülümsemeyi asla esirgemezler. AİHL meslek dersleri öğretmenleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretmenleri, din, ahlak ve değerler alanındaki seçmeli derslere yönelik öğretim materyallerinin hazırlanması, geliştirilmesi ve eğitim bilişim ağı paylaşılmasına yönelik çalışmalar yapmaktadırlar.⁹⁵

2.5.1. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin Bilim, Sanat, Kültür ve Medeniyet Farkındalıkları

Okul yönetimlerinde, kurum kültürü ve kurumlardan beklentiler gibi konularda öğretmenlerin söyleşi, konferans ve seminerlere katılmaları, katılan öğretmenlerin meslektaşları ile çalışmaları hakkında toplantılar yapmaları, sosyal etkinlikler oluşturmaları, kurumsal ve bilimsel ziyaretlerde bulunmaları teşvik edilmektedir. Mesleki, sanatsal, sportif, akademik, tiyatro, müzik, spor, sinema, kültür ve medeniyet alanlarına yönelik öğretmenlerin kendilerine geliştirme sağlamaları ön plandadır ve desteklenmektedir. Kültür ve medeniyet değerlerimizle ilgili farkındalık oluşturmak, ortak okumalar ve etkinliklerde bulunmak, kitap, dergi, makale vb. konularda istişareler gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır.

⁹³ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 126.

⁹⁴ Öcal, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*, 341.

⁹⁵ Din Öğretimi Genel Müdürlüğü MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 2017, 36, Ankara.

Öğretmenler için yapılan bir başka çalışma, “harita okumaları” dır. Bu haritalarla öğretmenlerimizin dünyayı yaşadığımız coğrafyayı öğrenmelerine ve tanımalarına yönelik çalışmalar yapılır. Öğretmenler mesleki alanları dışında kendi sanatsal, sportif vb. yönlerini de tanır. Gerçekleştirilen faaliyetlerle öğretmenlerin sosyal gelişimleri de desteklenmiş olur.

Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ait çalışmalar da yapılır. Bu bağlamda hem resmi hem sivil kurumlarla ittifak yapılır. Tüm branşlardaki öğretmenlerin bakanlıkça planlanan yaz dönemi hizmet içi eğitim faaliyetleri, yoğunlaştırılmış mesleki gelişim bakımından oluşturulan seminerleri ve dil becerilerini geliştirmeleri anlamında katılım sağlamaları okul idarelerince önerilir.⁹⁶

İyi planlanan çalışmalar ve geliştirilen eğitim stratejileri ile ileriye dönük ve süreklilik sağlayan eğitim yöntemleri ortaya konulmuştur. Tüm okullarda, “Danışma Kurulu” oluşturulur. Danışma kurulu okul müdürlüğü başkanlığında, okul müdürü tarafından belirlenmiş bir müdür yardımcısı ile öğretmenler kurulu tarafından belirlenen iki öğretmen, okul aile birliği başkanı ve üyesi, okul öğrenci başkanı ve yardımcısı, ders zümre başkanları ve bir rehber öğretmenden oluşmaktadır. Kurul üyeleri çoğunluğunun görüşüne göre, en fazla iki akademisyen ve varsa okula ait mezun derneğinden bir üye alınabilmektedir. Belirlenmiş aralıklarda toplantılar yapan kurul, çalışmalarını kurumsal yönden hafıza oluşturmak için raporlayıp kayıt altına aldırır. Kurulun kararları tavsiye amacı taşıdığı için bağlayıcı değildir. Okul yöneticileri stratejik plan doğrultusunda bir yıllık çalışma takvimi oluşturur. Bu konuda alan uzmanları, akademisyenler, öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler ve velilerden yardım alınır. Her yıl güncellenen çalışma takvimi adına hem yeni faaliyetler planlanır hem de eğitim stratejileri geliştirilir.

Okul yönetimi, öğrencilerinin akademik başarılarının artırılmasını ve bu kapsamda okul meclisinin öneriler geliştirmesi için teşvikte bulunmaktadır. Eğitim ve Öğretim etkinliklerinde öğrencilerin aktif bir şekilde rol almasını sağlamaktadırlar. Problemlerin çözümünde ve okul eğitim çalışmalarında öğrencilerin çözüm sağlamasına özen göstermektedirler. Öğrencilerin okul yönetiminde ve eğitim hedeflerinde söz sahibi olmaları hedeflenmektedir. Öğrenci meclisleri yoluyla okullarda serbest kürsüler, öğrenci

⁹⁶ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 37.

panelleri gerçekleştirilir. Gelecekte söz sahibi olacak öğrencilerimizin kendileriyle ilgili karar alma süreçlerine dâhil olmaları, güncel meseleleri ve gelecek hedefleri hakkında düşünme ve planlama sağlamaları için çalışmalar yapılmaktadır.⁹⁷

2.5.2. Kurumlarla İş Birliği ile Eğitimde Kalite Dayanışması

Eğitimin özelliğini ve önemini arttırmak, hedeflenen amaçları gerçekleştirmek için küresel, yerel ve genel imkânlardan yararlanılmaktadır. Bu bağlamda kurumlarla iş birliği ile eğitimde kalite dayanışması sağlanmak istenmiştir. Okul aile birlikleri, üniversiteler, sivil toplum ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimle ilgili ittifaklar ve protokoller yapılmaktadır. İl milli eğitim müdürlüklerinin il müftülükleri, üniversiteler ve ilahiyat fakülteleriyle yapmış oldukları protokoller kapsamında okullara ait kurumlarla ve alt bilimleriyle ortak çalışmalar yapmaktadırlar. Okulların müftülüklerle yaptığı iş birlikleri, istekli öğrencilerin müfredatın dışında milli ve manevi hislerinin gelişmesi, mesleki açıdan bilgi ve tecrübe kazanmaları amacıyla yaz Kur'an kurslarında dini derslerle ilgili uygulama çalışmaları yapmalarına imkân tanır. Müftülüklerin yapmış olduğu bu çalışmayla camilerde ibadet, vaaz ve hutbe gibi etkinliklere katılan farklı kuşaklardaki öğrencilerin birbirlerinden faydalanıp bilgileneceği ortamlar oluşturmaktadır.⁹⁸

Eğitimin olmazsa olmazı okul aile birlikleri ile okul idaresi ortak çalışmalar yapmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı okul aile birliği yönetmeliği çerçevesinde; sağlıklı beslenme, belirli spor etkinlikleri, obeziteyi önleme gibi öğrencinin sağlığını korumaya yönelik düzenli çalışmalar yapmaktadır. Okullarca, tüketim, israf vb. konularda öğrencilerin bilinçlenmeleri ve bu tarz konularda daha da çok duyarlı olmalarını amaçlayan çalışmalar yürütmektedir. Alanlarında uzman kişileri okullarda misafir edip öğrencilerin bilinçlenmesi sağlanmaktadır. Ayrıca okul yönetimi, milli birlik ve bütünlüğümüzü tehlikeye atan unsurlara karşı öğrencileri bilgilendirir. Okul içinden ve dışından gelecek herhangi bir olumsuz etkiyi öğrenciler zarar görmesin diye buna yönelik tedbirler alırlar. Öğretmenler ve yöneticiler; öğrenci ve ailelerinin sosyal ve ekonomik yapılarını, eğitim düzeylerini vb. konularda daha yakından tanımak amacıyla aile ziyaretleri yaparlar. Okulların açıldığı ilk hafta veli toplantısı yaparak öğretim faaliyetleri,

⁹⁷ MEB, "Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi", 46.

⁹⁸ Mehmet Akif Kılavuz, *Kuşaklararası Din Eğitimi* (Bursa: Düşünce Kitabevi, 2011), 16.

okul tarafından yapılan yahut yapılacak olan çalışmalar ve yıl içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan sosyal kültürel etkinlikler hakkında velilere bilgiler sunar ve onlardan gelen önerileri değerlendirirler. Ayrıca yeni gelen öğretmenlere İmam Hatip Okullarını tanıtmaya yönelik çalışmalar da yapılmaktadır.

2.6. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Öğretmen

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri proje okulları statüsündedir. Proje okullarına öğretmen seçimi merkezi tayin ile yapılmamaktadır. Yıldırım öğretmen görevlendirmeleri konusunda şöyle söylemektedir:

Yıldırım: “Proje okullarına ait bir yönetmeliğimiz var. Bu yönetmelikte kişi memur olduğunda okul müdürünün bize teklifleri ile öğretmenler seçiliyor. Okul müdürlerinin kendi ekiplerini kurmalarına müsaade ediyoruz ve onları teftişleri doğrultusunda da öğretmen atamaları yapıyoruz. Bir sistemin içerisine girmiş öğretmenlerle bu işi yapıyoruz. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri için ekstra bir atama işlemi yok.”

Okulların kalitesindeki temel etmenini büyük ölçüde görev yapan öğretmenlerin niteliklerini belirler.⁹⁹ Okullarda nitelikli eğitim yapılabilmesi için nitelikli öğretmen seçilmesi gerektiği düşüncesi ile okul idareleri ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinin istişareleri neticesinde okul müdürleri çevre okullardan mesleğinde başarı göstermiş, görevini hakkıyla yapan öğretmenler seçmektedir. Seçilen öğretmenlere Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde görev yapmak istemelerine dair teklifler okul idarelerince yahut doğrudan olarak ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerinden (MEM) yapılmaktadır. Öğretmenin teklifi kabul etmesi halinde görevlendirme olarak yahut tayini ilçe MEM’lerden yapılmaktadır. İlçe MEM’lerce tayini yapılan öğretmenin proje okulu olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine kadroları tercihsiz gerçekleştirilmektedir.

Yıldız: “Proje okullarına öğretmen seçimi oldukça zordur. Çok nitelikli, çok gayretli, çok çalışkan, birtakım başarıları ortaya çıkmış, biraz da akademik derslerde tecrübesi olan dershanede çalışmış, DYK kurslarında ciddi çalışmaları olan arkadaşları müdürlerimiz seçiyor ve birlikte çalışıyorlar. Orijinal milli bir takım kuruluyor

⁹⁹ Elçin Akbulut, *İlköğretim Okullarında Örtük Program Faaliyetlerinin Saptanması* (2011), 36.

diyebiliriz. Bizim için bu milli takım çok önemlidir. Müdürlerimiz oluşturdukları takım arkadaşlarının motivasyonunu sağlamaktadır.”

Eğitim, öğretimde tüm eğitsel etkinlikler, programlar öğretmenin elinde şekillenmektedir. Öğrencilerin eğitimin süresi sonunda belirli başarıya ulaşmaları büyük ölçüde öğretmenin mesleki bilgi ve kişilik özelliklerine bağlıdır.¹⁰⁰ Öğretmenlerin sürekli gelişim sağlaması amacıyla bilgi düzeylerini, kabiliyetlerini ve yaptıkları iş için motivasyonlarını arttırmaya yönelik gözlemler yapılır. Öğretmenler bu gözlemler neticesinde değerlendirilir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ise çalıştıkları alanlarda başarı göstermiş olan öğretmenler mükâfatlandırılıp onlara belgeler verilir.

Bu başarıyı yükseltmek ve öğretim birlikteliğini geliştirmek amacıyla Genel Müdürlük tarafından bir program uygulanır. Bu program her yıl iki kez olmak üzere haziran ve eylül aylarında ``Mesleki Çalışmalar`` adı altında gerçekleşir. Bu çalışmalar yabancı dil, sanat, fen bilimleri, sosyal bilimler, spor ve mesleki alanlarda yapılır.

Yıldırım: “Öğretmenlerimize zaman zaman seminerler veriyoruz. Çok temelden başlıyorlar eğitime ve bir yabancıya Türkçe öğretmeye dair genel seminerler veriyoruz onlara. Türkçe derslerine daha çok bulunabiliyorsa Türkçe öğretmenleri istihdam ediyor. Eğer kadro anlamında bir sıkıntı varsa sınıf öğretmenlerinin de istihdam edildiği okullarımız var.”

Okul yönetimi tarafından okul idarelerinin ve öğretmenlerinin hizmet içi eğitim gereksinimleri belirlenir. Daha sonra Genel Müdürlüğe elektronik ortamda gönderilir. Bakanlık tarafından yapılan hizmet içi eğitim ve ferdi kurslarla öğretmenlerin katılımları teşvik edilir. Bu sayede kurs ve seminerlere katılan öğretmenlerin deneyimlerini paylaşmaları sağlanır. Duygu ve düşünceleri öğrenilir. Öğretmenler arasında bilgi alışverişi yapılır.¹⁰¹

İl/ İlçe milli eğitim müdürlükleri dil eğitiminde sorumlu birimler tarafından çalışma toplantıları yapılır. Bu toplantılara okul müdürleri ve zümre başkanı öğretmenler katılır. Bu toplantıdaki amaç aynı il ve ilçedeki okullar arası iletişim ve iş birliğini geliştirmek,

¹⁰⁰ Muhammet Şevki Aydın, *Cumhuriyet Döneminde Din Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdamı*, 3. Bs (İstanbul: Dem Yayınları, 2016), 30-35.

¹⁰¹ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 34.

eğitimde iyi örnekleri ve özgün projeleri paylaşmaktır. Öğretmenler katıldıkları toplantılarda okulların fiziki mekânlara yönelik çalışmaları ve akademik faaliyetleri paylaşırlar.

Anadolu İmam Hatip Liseleri meslek dersleri ve Arapça öğretmenleri için ilahiyat fakülteleri ve müftülerle iş birliği yapılır, Kur'an-ı Kerim ve Tashih-i Hurufi dersleri düzenlenir. Öğretmenler bu derslerde kendilerini geliştirme imkânı bulurlar. Bilindiği üzere eğitim ve öğretim çalışmalarında öğrenciye neyin, ne zaman, nasıl verileceği önem arz etmektedir.¹⁰²

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde her okulun kendi pansiyonu bulunmaktadır. Öğrencilerin barındıkları pansiyonlarda belletici olarak okulda görev yapan öğretmenler bulunmaktadır. Pansiyonlarda kalan belletici öğretmenlere öğrenci yaklaşımları ve iletişimleriyle ilgili seminerler verilir. Yapılan toplantı, kurs ve seminerler öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimleri için meslekleri adına fayda sağlamakta ve tecrübe kazandırmaktadır.¹⁰³

Kurum yöneticileri; konferans, çalıştay, kurs ve seminerlere katılır. Bu yerlerde kalite geliştirme, eğitim yönetimi- yönetişim, süreç izleme, süreci değerlendirme, liderlik ve takım ruhu oluşturma konularındaki faaliyetlerine katılır, eğitim okumaları yapar, yurtiçinde ve yurtdışında kurum ziyaretleri gerçekleştirilmeye çalışırlar. Sosyal- kültürel etkinlikler ve öğrencilerin mesleki uygulamaları ile ilgili okul çevresi ile de irtibat halinde olur. Okula gelen velileri güler yüzle karşılar ve onlarla ilgilenilmesi için gereken hassasiyeti gösterir. Anadolu İmam Hatip Liseleri meslek dersleri öğretmenleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri, din, ahlak ve değerler alanındaki seçmeli derslerle ilgili öğretim materyali hazırlayıp geliştirirler daha sonrada eğitim bilişim alanında paylaşmak üzere çalışmalarda bulunurlar. Öğretmenlerin materyal hazırlamaları çalışma yapmaları alanı daha iyi anlamalarını sağlar.

Veliler ile iletişim halinde olunması, çalışmaların daha iyi yapılması ve düzenli olmasını sağlar. Eğitim öğretimin üç temel ayağı vardır: öğrenci, öğretmen ve veli.

¹⁰² Mustafa Öcal, *Din Eğitim ve Öğretiminde Metodlar*, 9. Bs (TDV Yayınları, 2013), 47.

¹⁰³ MEB, "Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi", 35.

“Bunlardan birinin eksik olması halinde eğitim sekteye uğrar” düşüncesiyle öğretmenler veliyi her zaman eğitime dâhil etmektedirler.¹⁰⁴

Okul yönetimlerinin öğretmenleri teşvik ederek katılım sağladıkları söyleşi, konferans, seminerler, çalışma toplantıları, sosyal ve kültürel etkinlikler, kurumsal ve bireysel ziyaretlerde, kurum kültürü ve kurumlarda beklentiler gibi konularda çalışmalar yapmaları istenir. Aynı zamanda öğretmenlerin kendilerine mesleki, sanatsal, akademik, pedagoji, psikoloji, eğitim, sosyoloji, sinema, müzik, spor, tiyatro, kültür medeniyet alanlarında geliştirmesi desteklenir. Kültür medeniyet değerlerimiz ile ilgili farkındalık oluşturmak amacıyla ortak okumalar ve faaliyetler yapılması kitap, dergi, makale ve benzeri konularda çalışmalar gerçekleştirilmesi sağlanır.

Öğretmenlerin dünyamızı, yaşadığımız coğrafyayı, medeniyet coğrafyamızı tanımalarına yönelik çalışmalar ve harita okumaları yapılır. Bu çalışmalar neticesinde okul yöneticileri öğretmenlerin mesleki alan dışındaki yönlerini de tanır ve okul içerisinde yapılan faaliyetlerde bu öğretmenlerden yararlanır. Öğretmenlerin gelişimlerine yönelik bu çalışmalar resmi ve sivil kurumlarla iş birliği içinde yapılır. Ayrıca öğretmenlerin dil becerilerine geliştirme çalışmalarına katılımları da teşvik edilir.¹⁰⁵

2.7. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerini Tercih Eden Öğrencilerin Ülkeleri

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine 2006 yılından bu yana 82 farklı ülkeden 1241 yabancı öğrenci kayıt yaptırmıştır. 2018-2019 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğrenci sayısı ve ülkeleri aşağıda tabloda sıralanmaktadır.

Ülkeler	Öğrenci Sayıları	Ülkeler	Öğrenci Sayıları
Afganistan	48	Arnavutluk	74
Avusturya	1	Azerbaycan	24
Bangladeş	27	Benin	3

¹⁰⁴ Fahri Kayadibi, “Eğitim Kalitesine Etki Eden Faktörler ve Kaliteli Eğitimin Üretime Katkısı”, *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3 (16 Nisan 2012): 76-89.

¹⁰⁵ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 37.

Bosna Hersek	13	Brundi	14
Bulgaristan	5	Burkina	22
Cezayir	14	Cibuti	16
Çad	15	Çin	131
D.Kongo	11	Danimarka	1
Endonezya	39	Eritre	1
Etiyopya	38	Fas	5
Fildişi Sahilleri	15	Filipinler	3
Gambiya	12	Gana	12
Gine Bissau	5	Gine	13
Güney Kore	1	Gürcistan	3
Hindistan	24	Irak	12
İngiltere	1	İran	26
Japonya	13	Kamboçya	5
Kamerun	3	Kanada	1
Karadağ	2	Kazakistan	50
Kenya	20	Kırgızistan	20
KKTC	1	Komor	2
Komorlar	3	Kongo	4
Kosova	25	Liberya	16
Lübnan	3	Madagaskar	7
Makedonya	22	Malavi	8
Mali	17	Mısır	15
Moğolistan	30	Moldova	2
Moritanya	18	Myanmar	6
Nepal	22	Nijer	16
Nijerya	12	Orta Afrika Cumhuriyeti	2
Özbekistan	14	Pakistan	27
Romanya	1	Ruanda	1
Rusya	55	Senegal	7
Sırbistan	4	Sierra Leone	23

Somali	19	Sri Lanka	10
Suriye	27	Tanzanya	41
Tayland	36	Togo	5
Tunus	1	Türkmenistan	3
Uganda	29	Ukrayna	11
Ürdün	37	Yemen	11
Yunanistan	10		

Belirtmiş olduğumuz öğrencilerin dışında Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Türkiye’den 2450 öğrenci öğrenim görmektedir. Genel olarak toplamda kurumlarda 2018-2019 yılları verilerine göre 3691 öğrenci eğitim-öğretimine Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde devam etmektedirler.¹⁰⁶

2.8. Okullara Öğrenci Seçimi

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin ülkemize ve diğer ülkelere tanıtımı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen görevlilerce yapılmaktadır. Uluslararası Eğitim Daire başkanı Mustafa Yıldız öğrenci seçimi konusunda; öğrenci kabulü ile ilgili, beş dilde afiş hazırlandığını, her sene yaklaşık seksen ülkeden başvuru olduğunu, başvuru şartlarını taşımayanların listelerden çıkarıldığını, şartları taşıyanlar için ise MEB ve TDV ile birlikte ortak komisyonlar kurulup gidilen ülkelerde mülakatlar yapıldığını belirtmiştir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri'ne kabul edilecek öğrenciler için internet vasıtasıyla sanal ortamda duyuru yapılır ve başvurular internet vasıtasıyla çevrimiçi olarak alınır. Başvuruları alınan öğrencilerin maillerine başvurularının tamamlandığına dair e-posta gelmektedir. Alınan üyelik ile başvuran her öğrenci, kendi sayfasından başvurularını takip edebilmektedir. Lokman Yıldırım öğrenci seçimi ile ilgili bakanlığın uyguladığı yöntemi bize şu şekilde özetlemektedir:

Yıldırım: “On iki Okulumuz Proje Okulu ve bu okullar merkezi yerleştirmeye göre öğrenci alıyorlar. Eğer Türk kökenliyse LGS de yeterli bir puan almaları gerekiyor.

¹⁰⁶ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 118.

Uluslararası öğrencilerde de şöyle seçim yapıyoruz. TDV ile bu projeyi yürütüyoruz. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi projesinde TDV ve bakanlığımızdan ortak oluşturduğumuz komisyonlarla ülkelere gidiyoruz. Çocukların ülkelerine üç kişilik mülakat heyeti gidiyor. Önce onlara yeteneklerini ve algılarını ölçmek için sözel olmayan testler uygulanıyor. Sonra öğrencinin konuşması ve dini tutumunu değerlendirilen bir mülakatımız oluyor. İkisinden aldığı puanları toplayıp genel bir kanaat notu oluşturuyoruz. Her ülkenin kontenjanı var. Örneğin Afganistan'da 100 tane iyi öğrenci buldunuz ama kontenjan sayısı yirmi bu yüzden ilk yirmiyi almanız gerekiyor.”

Öğrenci seçimi ve tanıtım faaliyetlerinde yurtdışındaki komisyonlar ile iş birliği halinde olunur. Daha sonra ülkemizden gönderilen sınav komisyonları ile öğrencilerin akademik başarıları (%80) ve dini bilgi (%20) yönünden yazılı ve sözlü sınavlar yapılır. Liselere Geçiş Sınavı “LGS” kapsamında Türk uyruklu öğrenciler kontenjan sayısına ve puan üstünlüğüne bakılarak yerleşirler.¹⁰⁷ Her yıl yapılan sınav ve mülakatlar sonucunda başarı sağlayan öğrencilerin bazı farklı sebeplerden dolayı ülkemize gelişleri gecikmekte veya iptal olmaktadır. Başvurular bölge uzmanları tarafından değerlendirilmektedir. Ön değerlendirme sonucuna göre mülakata uygun görülen adaylar mülakata davet edilmektedir. Ön elemelerden geçemeyen adayları bilgilendirmek amacıyla e-posta gönderilmektedir.

Ön elemelerin yapılmasının ardından komisyonun görevlendireceği bir heyet öğrencilerle mülakatlar gerçekleştirmektedir. Mülakat sonuçlarına göre kesin kabuller yapılmaktadır. Mülakatlar aşama aşama yapılmaktadır. İlk olarak öğrencilere görsel yetenek testleri uygulanmaktadır. İkinci aşamada Kur'an-ı Kerim okuma ve tecvit bilgisi ölçülmektedir. Üçüncü aşamada öğrencinin temel dini bilgiler (ibadet, itikat, siyer, ahlak) yeterliliğine bakılmaktadır. Sonraki aşamalarda ise genel kültür, kendini ifade yeteneği, Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerini tercih etmelerindeki bilinç, özel yetenek ve dil becerisi ölçülerek komisyon tarafından öğrenciler puanlanmaktadır. Mülakatlar Türkiye Cumhuriyeti büyükelçiliklerinde, TİKA, Yunus Emre Enstitüleri ve vakıfça belirlenen merkezlerde yapılmaktadır. Kesin kabul edilen adaylar, güvenlik soruşturması için emniyet kurumlarına bildirilir. Güvenlik soruşturması olumsuz sonuçlanan adaylar

¹⁰⁷ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 112.

mülakatı geçmeleri göz önünde bulundurulmadan Türkiye'ye getirilmezler. Son aşamada öğrencilere eğitime başlayacakları tarih ve eğitim alacakları şehirler bildirilmektedir.

Kesin kayıt hakkı kazanan öğrencilerin bizzat kurumlara başvurmaları gerekmektedir. Öğrencilerin kuruma gelmeden e-posta ile kesin kaydı yapılmamaktadır. Kayıt için belirlenen tarihlerde gelmeyen öğrenciler haklarını kaybetmiş sayılmaktadırlar. Kayda gelen öğrencilere öncelikle Türkiye'nin genel ahlak kurallarına ve kurumun belirlenen disiplin kurallarına uyacaklarına dair bir taahhütname imzalatılır. İmzalatılan taahhünameye uymadıkları takdirde Türkiye'deki öğrenim haklarını kaybedeceklerini kabul etmiş olurlar. Öğrenciler kurumlara gelirken istenilen belgeler ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Öğrencinin mezuniyetini gösterir ortaokul diplomasının aslı veya resmi kurumlarca tasdikli sureti,
2. İlköğretimin sekizinci sınıfını iyi derecede bitirdiğine dair not çizelgesi (transkript) ve son sınıf öğrencisi ise bir önceki yıla ait not çizelgesinin aslı veya resmi kurumlarca tasdikli sureti,
3. Nüfus cüzdanı / Pasaport aslı veya resmi kurumlarca tasdikli örneği,
4. Türkiye'de sağlık yönünden öğrenim görmesine engel bir hastalığı olmadığına dair resmi bir sağlık kurumundan alınmış sağlık raporu,
5. Vesikalık fotoğraf
6. Öğrenim meşruhatlı vize,
7. Doğum Belgesi,
8. Öğrenci velisinden Türkiye'de eğitim görmesine dair muvafakatname.¹⁰⁸

Başarılı olan öğrencilerin kayıtları Ekim ayının sonlarında tamamlanmaktadır. 2018-2019 öğretim yılında seksen ülkeden 3514 öğrenci müracaatta bulunmuş fakat sadece 461 öğrenci başarılı olmuştur.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Din Öğretimi Genel Müdürlüğü MEB, "Dört Kıta, Yetmiş Aşkın Ülkeden Öğrencilerle Eğitim İmkânı; Uluslararası Anadolu İmam Hatip Burs Başvuruları Başladı", erişim: 29 Haziran 2019, <http://dogm.meb.gov.tr/www/dort-kita-yetmisi-askin-ulkeden-ogrencilerle-egitim-imbni-uluslararasi-anadolu-imam-hatip-burs-basvurulari-basladi/icerik/628>.

¹⁰⁹ "Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)", 112.

2.9. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Müfredat Programları

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin müfredatının dokuzuncu sınıf birinci yarıyılında ortak derslerden olan Türkçe dersine ağırlık verilmiştir. (Haftada yirmi altı saat). Ayrıca Türkçe dersi yalnızca dokuzuncu sınıfta verilmektedir. On, on bir ve on ikinci sınıflarında Türkçe dil eğitimi verilmemektedir. Aynı zamanda haftada üç saat Beden Eğitimi/ Görsel ve haftada dört saat Arapça dersleri vardır. Mesleki derslerden ise haftada dört saat Kuran-ı Kerim ve haftada iki saat Temel Dini Bilgiler dersleri verilmektedir.

Dokuzuncu sınıfın ikinci yarıyılında ortak derslerden haftada dört saat Türkçe, beş saat Türk Dili ve Edebiyatı, iki saat Tarih, iki saat Coğrafya dersleri müfredatta vardır. Diğer Anadolu İmam Hatip Liseleri müfredatlarında var olan beş saat Matematik, iki saat Fizik, iki saat Kimya, iki saat Biyoloji, dört saat Yabancı Dil, iki saat Beden Eğitimi/Görsel, bir saat Sağlık Bilgisi ve Trafik Kültürü, üç saat Arapça dersleri de Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri müfredatında yer verilmektedir.

İkinci dönem meslek derslerinden ise ilk dönem olduğu gibi Kur'an-ı Kerim ve Temel Dini Bilgiler dersine devam edilmektedir. Dokuzuncu sınıftan farklı olarak onuncu sınıfta matematik dersi altı saate çıkarılmıştır. Yabancı dil dersi iki saate ve beden eğitimi/görsel dersi ise bir saate düşürülmüştür.

On bir ve on ikinci sınıflarda ortak dersler azaltılmış, meslek dersleri artırılmıştır.¹¹⁰ Ortak derslerden Türkçe, Coğrafya, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Sağlık bilgisi, Trafik kültürü ve Arapça derslerine müfredatta yer verilmemiştir. Mesleki derslerden ise Siyer, Fıkıh, Hadis dersleri on birinci sınıf müfredatında yer almamıştır. Azaltılan derslerin yerine on birinci sınıfta ortak derslerden Felsefe dersine, on ikinci sınıfta ise T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi eklenmiştir. Mesleki derslerden ise mesleki Arapça, Tefsir, Akaid, Hitabet ve Mesleki uygulama dersleri müfredata eklenmiştir.

İmam Hatip Liseleri diğer kurumlardan farklı olarak birer din eğitimi kurumudur. Bütün eğitim kurumlarında değerler büyük öneme sahiptir ancak din eğitimi alanındaki değerler daha çok önem taşımaktadır. Bu açıdan kurumlarda verilen eğitim türünün

¹¹⁰ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 123.

önemli bir kısmı değerler eğitimi olmaktadır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri de din eğitimi içerisinde değerler eğitimine önemsemiş ve yer vermiştir.¹¹¹

Kefeli: “Derslerimiz sabah saat dokuzda başlıyor. Ama her sabah saat dokuzdan önce iki ders, ders yapmaktayız. Ağırlıkla dini eğitimidir. Bu çalışmayı biz kur halinde yapıyoruz. Sene başında gelen öğrenciyi sınav yapıyoruz. Hiç bilmeyen, az bilen, iyi bilen, diye sınıflara ayırıyoruz. Eğitimci olarak Selatin Camisi'nin imamları geliyor, müftülükten hafızlar geliyor öğrencilere ders veriyorlar. Belirli bir müfredatı tamamlayan öğrenci gönüllü olarak hafızlık dersi alıyor. Okulumuzda şu an kırk beş öğrencimiz hafızlık çalışması yapıyor. Bunun üçte ikilik kısmı misafir dediğimiz yabancı öğrencilerdir. Ayrıca okulumuzda Türkiye'de ilk olan lise seviyesindeki öğrencilere Aşere-i takrib eğitimi verilmektedir. Bunun dışında dokuz ve ondan sonra bu öğrencilerimize İngilizce, Arapça ve diğer dersler veriliyor. Öğrenciler mezuniyetleri sonrasında YÖS sınavına giriyor. Sınav için YÖS hazırlığı yapıyoruz. Bir kısım öğrenci SAT sınavı dediğimiz İngilizce ağırlıklı sınava giriyor. SAT sınavına yönelik de okulumuzda çalışmalar yapıyoruz. Öğrencilerin istekleri doğrultusunda sınavlara destekleme ve yetiştirme kursları aracılığıyla destek veriyoruz ders ağırlıklarına göre sınıfları bölüyoruz.”

Okullarda verilen ortak ve meslek derslerinin yanında kurumlardaki rehberlik birimleri tarafından öğrencilerin ilgi, tercih ve yetenekleri, ruhsal ve fiziksel resimleri dikkate alınarak etkin rehberlik hizmetleri yürütülür. Destekleme ve yetiştirme kurslarına öğrencilerin katılımları teşvik edilir. Eğitim niteliğinin artırılması öğrenci ve velilerin beklentilerinin karşılanması için yeni stratejiler geliştirilir, gereken ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapılır.

Öğretmenlere eğitim ve öğretim sürecinin planlanması, çalışmaların değerlendirilmesi ve akademik eğitimin seviyesinin yükseltilmesi için aylık çalışma toplantıları yaparak ortak kararlar alınır ve uygulanır. Öğrencilerin hazır bulunuşluk bilgi ve beceri düzeylerini geliştirmek, akademik seviyelerini yükseltmek, başarı ve motivasyonlarını arttırmak ve onlara verimli ders çalışma becerilerini kazandırmak

¹¹¹ Hasan Meydan - Recep Kaymakcan, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programları ve Öğretmenlerine Göre Değerler Eğitimi”, 29-55, erişim: 05 Temmuz 2019, <http://ded.dem.org.tr/tr/makale/din-kulturu-ve-ahlak-bilgisi-programlari-ve-ogretmenlerine-gore-degerler-egitimi>.

amacıyla program ve projeler geliştirilir. Kurumlarda verilen bu kurslarda, eğitim çalışmaları öğrencilerin gelişimleri ve motivasyonları açısından fayda sağlayacak ve tam anlamı ile başarı elde etmiş olacaklardır.¹¹²

2.10. Öğrencilerin Burs, Barınma ve Yeme İhtiyaçları

Ülkemize farklı ülkelerden gelen öğrencilerin aileleri Türkiye’de bulunmadıkları için barınma ve yemek ihtiyaçlarını da TDV karşılamaktadır.

Yıldırım: “Bu projeyi biz TDV ile birlikte yürütüyoruz. Farklı ayakları olan bir proje bu; Diyanet İşleri Başkanlığı, TDV ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında. Başkanlık adına projenin yürütücüsü vakıftır. Bakanlık adına yürütücüde din öğretimi genel müdürlüğüdür. TDV, öğrencilerin yol masraflarını buradaki giyim kuşam sağlık giderlerini karşılıyor. Öğrencilere aylık 150 TL harçlık veriliyor. Din eğitimi Genel Müdürlüğü olarak biz öğrencinin yeme-içme ve barınma ve eğitim hizmetlerini karşılıyoruz. Bu anlamda projeyi beraber yürütüyoruz.”

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi proje okulu’nda öğrencilerin eğitim, barınma ve iaae giderleri bakanlık tarafından, diğere ihtiyaçlar TDV tarafından karşılanmaktadır.

Yıldız: “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin süreci şöyle; TDV ile birlikte yürüttüğümüz proje olup eğitim ile ilgili aklınıza gelecek ne varsa hepsi bize aittir. Ulaşım, sağlık giderleri, kültür sanat etkinlikleri, harçlıklar ve bursları ise TDV karşılıyor. Ve her yıl şubat ayında YTB (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) ile iş birliği yapmaktayız. Yine bir püfnokta olsun diye söylüyorum ki, sağlığa çok ciddi bir para gidiyor. Biz bakanlık olarak öğrencilerin sağlık harcamalarını karşılayalım diye bir çalışma yürütüyoruz. Çalışmamızın duyurusunu Şubat ayında yaptık. Uluslararası okullar için bunun gibi çalışmalarımız devam etmektedir.”

Okullarda eğitim, barınma ve giderleri bakanlık tarafından diğere giderler ise öğrencilerin aileleri ve okulların iş birliği yaptığı yerel kurum ve kuruluşlarca karşılanmaktadır.¹¹³ TDV Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi burs programına başvuracak adaylar için belirli şartları taşımaları gerektiğini açıklamaktadır. Bu şartları

¹¹² MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 42.

¹¹³ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 125.

taşımayanların başvurusu geçersiz sayılmaktadır. 2018-2019 eğitim öğretim yılı için belirlenen şartları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya vatandaşlık hakkına sahip olmamak,
2. 2003 yılından sonra doğmuş olmak.
3. Evli olmamak,
4. Türkiye’de sekizinci sınıf düzeyine denk bir eğitim öğretim kurumundan 100 tam puan üzerinden 70 ve üzeri bir puanla mezun olmak veya ilgili yılın Temmuz ayında mezun olabilecek durumda olmak.
5. Ülkelerindeki öğrenimleri süresince disiplin cezası almamış ve hüküm giymemiş olmak,
6. İlköğretimden sonra öğrenimine iki yıldan fazla ara vermemiş olmak.
7. Temel Eğitimi (lise öncesi) Türkiye’de bitirmemiş olmak,
8. Sağlık yönünden Türkiye’de öğrenim görmesine engel bir sağlık sorunu olmamak.
9. Ailesi Türkiye’de ikamet etmiyor olmak.
10. Sığınmacı veya mülteci olmamak veya ailesi ile birlikte Türkiye’de ikamet etmemek,
11. Vatandaşı olduğu ülkede ikamet etmek.
12. KKTC’den gelecek öğrencilerde oranın vatandaşı olmak, (Getirilecek öğrenciler UIHL Programına kayıt olmaları durumunda bir üst öğrenime geçişte, ortaöğretimi KKTC’de bitirenlere tanınan kontenjan hakkından yararlanamayacaklardır).¹¹⁴

Şartları taşıyan öğrencilere öncelikle her dönem başında belirlenen miktarda burs verilmektedir. Öğrencilerin sağlık sigorta primleri TDV tarafından yıllık olarak karşılanmaktadır. Öğrencilerin Türkiye’de ikamet izinlerinin alınması TDV İl Eğitim

¹¹⁴ MEB, “Dört Kıta, Yetmiş Aşkın Ülkeden Öğrencilerle Eğitim İmkânı; Uluslararası Anadolu İmam Hatip Burs Başvuruları Başladı”.

Koordinatörlükleri tarafından yapılmakta ve tüm masrafları TDV tarafından karşılanmaktadır. Öğrencilere yılda bir kez kış mevsiminde sağlanan kıyafet bursu yardımı yine vakıfça sağlanmaktadır. Öğrencilerin her yıl ülkelerinden geliş ve her yılsonu yaz döneminde ülkelerine ulaşım ücretleri vakıfça karşılanmaktadır.

Yıldız: “Öğrencilerimiz üniversiteye gittiği zaman ilahiyat seçerse TDV burs veriyor. İlahiyat fakültesi dışında bir bölüm seçerse YTB burs veriyor. Diyanet’in özel olarak şöyle bir özelliği de var; İstanbul, Ankara, Konya, Kayseri, Bursa illerindeki okulları tercih ederse de burs veriyor. Çünkü orada koordinatörlükler ve beraberinde Eğitim Hizmetleri var. O anlamda bir takım hizmetler sundukları için burs vermeseler dahi ilahiyat dışı olursa da bu sefer de yurt imkânı sağlıyorlar. YTB burs sağlıyor, sivil toplum örgütleri sağlıyor, kendi özel imkânları ile bulanlar oluyor.”

Uluslararası İmam Hatip Liselerinde bursiyer olarak eğitimini başarıyla tamamlayan öğrenciler İlahiyat Fakültelerini tercih etmeleri durumunda burslarının devamı için başvuruda bulunup kazanmaları durumunda Türk Diyanet Vakfı tarafından burs alarak eğitimlerine devam edebilirler. İlahiyat Fakülteleri dışındaki bölümlere devam etmek isteyen öğrenciler için lisenin devamında burs imkanı vakıf tarafından sağlanmamaktadır.

2.11. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Yapılan Sosyal Aktiviteler

Farklı ülkelerden gelen öğrenciler için ülkemiz içerisinde rahat iletişim kurabilmeleri ve faaliyetlere katılabilmeleri için dokuzuncu sınıfın ilk döneminde yoğunlaştırılmış Türkçe eğitim programı uygulanmaktadır. Bu programdan sonra eğitim-öğretime Türkçe olarak devam edilmektedir. Öğrencinin dokuzuncu sınıftan itibaren yılsonu başarı ortalaması yüz üzerinden en az yetmiş olması istenir. Bu başarıyı sağlayamayan öğrencilerin TDV bursu kesilmektedir.

Okullarda Türk vatandaşı öğrencilerin sosyal bilimler ve uluslararası ilişkilerle ilgili seminerler alarak okumalar gerçekleştirdiği ülke uzmanlığı projesi yer almaktadır. Her öğrenci en az üç ülke üzerinde derinlemesine araştırmalar ve çalışmalar yapar. Üzerinde çalıştığı ülkeden gelen yabancı uyruklu bir öğrenci arkadaşı ile o ülkeyi daha yakından tanır. Seçilen ülkeye ait dilden bazı temel cümle kalıplarını öğrenir. Bir yıl boyunca o ülkenin tarihini, yönetim şeklini, demografik yapısını, yer altı ve yer üstü

zenginliklerini, fiziki ve siyasi coğrafyasını, eğitim sistemini, güvenlik ve askeri yapılanmasını tanır. Öğrencilerin, tarih, coğrafya, sosyoloji, uluslararası ilişkiler gibi alanların öncüleri ile buluşturmalarını sağlamayı hedefleyen uluslararası seminer çalışması yürütülmektedir.

Yıldız: “Okullarımızda kıta salonları oluşturuyoruz. Kıta salonları için öğrencilerden bir arzumuz var ülkelerinden bir takım objeler getirecek (masrafa sokmadan) harita olabilir, çalgı aleti olabilir, kendi yerel imkânlarına göre objeler getirecekler küçük küçük müze tarzı şeyler kurulacak. İlerleyen zamanlarda dergi, harita, müzik vs. bunların hepsi o kıtayla ilgili olacak. Kıta salonlarına metaforik olarak da şöyle bakıyoruz. Belkıs Hz. Süleyman’ın yanına gelince tahtını görünce şok oluyor. Bir yabancı büyükelçi oraya gittiği zamanda şaşıracak. “Ben Afrika’ya mı geldim?” diyecek. Bunları nasıl yaptınız dedirtecek bir şey düşünüyoruz. Bunun tabii zamana ihtiyacı var. Bunun dışında genel hatlarıyla kabaca söylediğim şeyler.”

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde daha önce de belirttiğimiz gibi diğer okullardan farklı olarak kıta salonu adıyla özel mekânlar bulunmaktadır. Bu salonlarda kıtadaki ülkelere ait görseller ülkenin müzikleri ve araç gereçler yer alır. Türk öğrencilerin kıta salonları sayesinde farklı kültürleri en ince ayrıntısına kadar tanıyıp bilgi edinmeleri sağlanır.

Kefeli: “Bizim üç kardeş okulumuz var. Bunlar Malatya, Endonezya ve Tayland. Şu anda Malatyalı öğrenciler burada biz onları misafir ediyoruz. Biz de on beş öğrencimizi Endonezya’ya gönderdik. Kasım ayında da Endonezya’dan on beş öğrenciyle hocaları gelmişlerdi. Misafir gelen öğrencilere geziler düzenliyoruz. Bir kişinin yalnızca gezilerle ilgilenmesi gerekiyor. Bizim kadromuz yeterli değil bu tür konularda desteğe ihtiyacımız var. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine ve Proje İmam Hatip Liselerine devletin daha üst düzeyde sahip çıkması gerekiyor.”

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri diğer okullara öncülük yapmak amacıyla belirli alanlarda markalaşmayı hedeflemektedir. Bunun içindir ki okullarda çeşitli organizasyonlar düzenlenmektedir. Uluslararası kardeş okul projesi uygulama kılavuzuna göre her okulun il, ülke ve dünya genelinde en az birer okulla kardeş okul ilişkisi kurmaları istenir. Bunun amacı okullar arasında iş birliği tecrübe paylaşımı ortak kültürel

mirası tanımlama ve uzman desteği ile ortak bir vizyon oluşturmaktır.¹¹⁵ Aynı fikirlere sahip ve birbirlerine benzeyen davranışlarda bulunan öğrencilerin bir arada bulunup paylaşımlarda bulunması öğrencilere güç ve özgüven verir. Bu sebeple öğrencilerin, sahip oldukları her türlü potansiyeli gerçekleştirebilmeleri için toplumsal ortam ve arkadaş çevresi onların dini ahlaki ve diğer yönlerinin sağlıklı biçimde gelişmesi için önem taşır.¹¹⁶

Yıldırım: “Okullarımızda yaz-kış kamplarımız var. Mesela üniversiteden getirdiğimiz hocalarımızın seminerleri var. Öğrencilerimizin sinema günleri var. Okuryazar buluşmaları var. Yani birçok sosyal aktivite döngüsü var. Yazar buluşmalarında kamunun yakından tanıdığı kişilerle öğrencileri buluşturuyoruz. Yaz kış kampları düzenleniyor. Bursa ve Kayseri'deki öğrencilerimizi kayak yapmaları için ilgili tesislere götürüyoruz. Yazın Antalya'da kamplar düzenliyoruz. Akademik eğitim ile birlikte ülkeyi, kültürü tanıyabilecekleri bir süreç geçiyor öğrencilerimizin.”

Kurumlarda kültür ve medeniyetimizde bulunan geleneksel sanatlarımızın öğrenilmesi için kurslar ve sergiler açılır. Öğrencilerin dokuzuncu sınıftan itibaren ``Dini Musiki, Hüsnü Hat, Ebru ve Tezhip`` derslerini seçmelerine ehemmiyet verilir. Meslek dersleri öğretmenleri öğrencilerin seçimlerini sağlıklı yapabilmeleri için rehberlik yaparlar.¹¹⁷

Kefeli: “Yurtta kalan öğrencilerimiz için ayrıca yurtta gönüllü düzenlenen programlar var. Örneğin ney, diksiyon, resim, Arapça, İngilizce kursları uzmanları tarafından verilmektedir. Öğrencilerimiz de gönüllük esasıyla kurslara katılabilmektedirler.”

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri ve pansiyonlarında çağdaş ve geleneksel görsel sanatlar ile ilgili çalışmalar yapılır. Musiki koroları oluşturulur. Şiir, hitabet ve sunuculuk becerileri için çalışmalar yapılır. Gençlik ve Spor Bakanlığı ile iş birliği yapılarak çeşitli sportif faaliyetler düzenlenir.

¹¹⁵ “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”, 116-122.

¹¹⁶ Mustafa Köylü, ed., *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*, 6. Bs (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2011), 87.

¹¹⁷ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 52.

Kefeli: “Ben Fatih Sultan Mehmet Uluslararası İmam Hatip Lisesi müdürü olarak bazen yanıma dokuzuncu sınıftan bir öğrenci gelir. “Hocam bu dersi Fatih caminin avlusunda işleyelim” der. Biz öğrencimizi geri çevirmeyiz ve sosyal ortamlar sağlarız onlara böylece öğrenciler yaşayarak Türkçelerini geliştirirler. Ders dışında da geziler vardır. Hocamız öğrencilerimizi alır iki ya üç saat onları gezdirir. Okulumuzda düzenli olarak ilçe dışı gezileri vardır.”

Kültürel faaliyetler kapsamında müze, tarihi mekân, sanat galerisi, doğal varlık gezileri düzenlenir. Planlanan projeleri gerçekleştirebilmek için sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılır.¹¹⁸

Resmi/ özel kurumlar ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde kurumlar tarafından gönüllü toplum hizmeti çalışmaları yapılır. Bu çalışmalar sosyal etkinlikler kurulunda alınan kararlar öğrenci kulüpleri, öğretmenler, veli, sivil toplum kuruluşu vb. katılımlarıyla yapılır. Çalışmaların amacı: Kendisine, ailesine, topluma, ülkesine, gönül coğrafyasına ve insanlığa karşı duyarlı nesiller yetiştirebilmektir.

Rehberlik etmek, öğrencilerin kendisini ve çevresini tanımasına ona sağlanan imkânların farkına varmasına fırsat verilmesi ve tüm sürecin sistemli bir şekilde ilerlemesidir.¹¹⁹ Saydığımız çalışmalar rehber öğretmenin sorumluluğundadır. Yetiştirilmesi hedeflenen öğrencilerin ailelerine ve topluma karşı saygılı, duyarlı, problemleri çözen, çalışma becerileri gelişmiş bireyler olmaları istenmektedir. Bu çalışma için bir takvim belirlenir, takvime göre değerler eğitimi sanatsal, bilimsel, sosyal ve kültürel etkinlikler okullar tarafından uygulanır. Toplum hizmeti çalışmalarına katılan öğrencilerin aldıkları katılım belgeleri e-okul sistemine işlenir.¹²⁰

Kefeli: “Okulumuzda her hafta bir seminer düzenlenir. Seminerlere her ay bir uzman yahut yazar kişiler gelir. Öğrencilerimizin de sınıf sınıf alınıp bu seminerleri takip etmelerine imkân tanıyoruz. Bir diğer aktivitemiz ise TÜGVA ile yaptığımız bir anlaşma ile mühendislik eğitimleri, tıp eğitimleridir. Mühendislik ve tıp alanlarını seçen öğrencilere haftada bir konuyla ilgili dersler verilir.”

¹¹⁸ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 54.

¹¹⁹ Mehmet Faruk Bayraktar, *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*, 7. Bs (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2008), 223.

¹²⁰ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 55.

Bireylerin dini kişiliklerinin gelişmesinde diğer insanlarla gerçekleştirilen iletişimin önemli ölçüde yeri vardır. Dini değerler sosyalleşme vasıtasıyla öğrenilip benimsenmektedir.¹²¹ Öğrencilere, okul hayatlarında sosyalleşme süreci içerisinde medeniyet bilinci edinmeleri amacıyla İslam dünyasına ve dünya ülkelerini tanımaları ve bir arada yaşama kültürü edinmeleri için yurtiçi ve yurtdışı tarihi, kültürel ve mesleki geziler düzenlenir. Öğrencilerin küreselleşme ve teknolojiyi yakından takip etmelerini, güzel ahlak edinmelerini ve dünyadaki gelişmeleri fark etmelerini sağlayacak seminer, bilgi şöleni gibi eğitim ve kültürler faaliyetler gerçekleştirilir. Her öğrencinin bu faaliyetlerin yapıldığı kulüplerden en az birine üye olması sağlanır. Yapılan faaliyetlerde akran eğiliminden yararlanılır. Bu sayede etkinlikler yalnızca yarışmak amacı olmayan ve öğrencilerin kendilerini geliştirilmesini sağlayan birer unsur olarak karşımıza çıkar. Okulların başarı anlayışı yalnızca akademik başarıdan ibaret olmadığı yapılan çalışmalarla görülmektedir. Yapılan faaliyetler ve faaliyet sonucu alınan belgeler e-okul sistemine işlenir.

Din öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından okullarda “Dost kitaplar/ kitap dostları; okuyan yediler” projesi uygulanır. En az yedi kitap okuma takımı oluşturulur. Din öğretimi Genel Müdürlüğü ve TDV ile ortaklaşa gerçekleştirilir. Yaz eğitim etkinliklerine başarılı olan öğrenciler katılır. Yaz eğitimi için yapılan çalışma takvimi Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından en geç mayıs ayında kurumlara gönderilir. Öğrencilerin Avrupa Birliği projelerine katılmaları müdürlük tarafından desteklenir.¹²² Okul idareli yaptıkları çalışmaları her dönem Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne rapor olarak sunmaktadır. Bu sayede okullar istisnasız olarak hazırlanan takvimlere uyar ve raporlarda detaylıca çalışmalarını Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne bildirirler.

Ünlü şair Yunus Emre'nin şiirinde var olan “*İlim, İlim Bilmektir İlim Kendin Bilmektir*”¹²³ anlayışıyla okullarda öğrencilerin eğitim materyali geliştirme çalışmalarında bulunmaları sağlanır. Saygı, sevgi ve vefa duygularını geliştirmek için bilim, sanat ve spor dallarında rol model olacak şahsiyetler okullara davet edilir. Bunun

¹²¹ Kılavuz, *Kuşaklararası Din Eğitimi*, 72.

¹²² MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 58.

¹²³ Abdülbaki Gölpınarlı, *Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006), 267.

yanında öğrencilerin ilgilerini çekecek şahsiyetler ziyaret edilir. Bu bağlamda Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından kırk şair kırk şiir etkinlikleri özenle uygulanır.¹²⁴

2.12. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde Yapılan Bilimsel Çalışmalar

Sürekli rehberlik ve etkin öğrenme anlayışıyla on bir ve on ikinci sınıf öğrencilerine alan belirleme, ders konusu bilgilerine ve üniversite hedeflerine göre rehberlik yapılır. Devamsızlık, sınıf tekrarı, okul terki riski taşıyan öğrenciler tespit edilerek aile ile irtibata geçilir, gereken plan hazırlanır ve uygulanır. Laboratuvar çalışmalarında aktif olmaları deney, inceleme ve gözlemde bulunmaları için teşvik edilir.

Kefeli: “Öğrencilerimiz insansız hava aracı üretti ve şimdi Teknofest’e katılıyor. Bir grup öğrenci yapay zekâyı kullanarak “Faksomatik” adında bir alet ürettiler. Yapay zekâ kullanılarak su analizi yapıyor. Örneğin şu bölgeye koyuyorsunuz su analizi yaparak veriler gönderiyor. Yine Afrika’dan gelen bir grup öğrencimiz kimya laboratuvarlarında sineksavar adında bir alet yaptılar. Afrika bölgesinde bilindiği üzere sinek insanlığa zarar veren bir hayvan. Bu sineksavar da sineğe zarar veren insana zarar vermeyen bir ilaçtır. Bahçeyi gezerken gördünüz mü bilmiyorum bizim bahçede defne ağaçlarımız var. Öğrencilerimiz sabun üretiminde bu bitkiden yararlanıyor. Dolayısıyla burada çocuklar hem kimya hem fizik laboratuvarlarında kendilerini geliştiriyorlar.”

Öğrenciler daha önce yapılan icat ve keşifler ile ilgili araştırmalar yapmaktadırlar. TÜBİTAK bilim fuarına ve projelerine katılarak ulusal ve uluslararası bilim, proje ve etkinliklerine gönüllü olarak katkı sağlamaktadırlar.¹²⁵ Öğrencilerin hazırlamış oldukları bilim fuarlarının açılışına imkânları doğrultusunda milli eğitim müdürleri, bilim sanayi ve teknoloji il müdürleri ve ilahiyat fakültesinden hocalar katılmaktadırlar.¹²⁶

Mesleki bilgi ve becerilerinde teori-uygulama birlikteliğine önem vererek Kur’an-ı Kerim, Hitabet ve mesleki uygulama dersleri kapsamında öğrencilerin imam-hatiplik,

¹²⁴ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 59.

¹²⁵ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 43.

¹²⁶ Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü, “Şehit M. Murat Ertekin Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi”, erişim: 06 Temmuz 2019, <http://sivas.meb.gov.tr/www/uluslararasi-sehit-murat-ertekin-imam-hatip-lisesi-ogrencileri-bilimsel-calismalarini-sergiledi/icerik/3371>.

müezzinlik, vaizlik ve Kur'an kursu öğreticiliği uygulamaları planlanır ve uygulanır. Okul yöneticileri, müftülükler ve ilahiyat fakülteleri ile iş birliği içindedir.¹²⁷

Yıldız: “Ülke uzmanlık projemiz var. Çocuklar oturuyorlar ülkelerin demokratik yapısını, yeraltı kaynaklarını, yer üstü kaynaklarını, ülkelerinde hangi ırklar var, hangi milletler var, hangi dinler hangi mezhepler var, neredeyse bir yüksek lisans bir doktora seviyesinde oturup ülkelerini konuşuyorlar, tartışıyorlar. Bununla ilgili birtakım çalışmaları paylaşabilirim. Özellikle görüştüğümüz Bursa Uluslararası Murat Hüdevendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi bunu çok iyi yapıyor. Hem etkin hem de ‘pazarlama ‘ dediğimiz grafik kısmında çok başarılılar. Çocuklar oturup ülkeleri konuşuyorlar. Vizyon belgemizde istiyoruz ki çocuklar tartıştıkları ülkeye çalışsınlar imkân varsa sponsorlukla -bunlar henüz hedef bir kısmı gerçekleşmedi- yazın gidip o ülkede kalsın. İki hafta oranın yerel dili (eğer varsa) 3-5 cümle öğrensin.”

Dinin sağlıklı olarak öğretilmesi ve toplumun bilinçlendirilmesi için hitap tekniklerinin önemi yadsınılamaz bir gerçektir. Bu sebeple öğrencilerin hitap gücünün kuvvetli olması, topluma aktarmak istediklerini en anlaşılır ve etkileyici biçimde anlatabilmesi, doğru ve güzel konuşma yeteneğinin kazanılmasının sağlanması amaçlanmıştır. Toplum içerisinde ne iş yaparsa yapsın İslami yaşantı ve kültür yönünden örnek ve rehber olması, imam hatiplik vasfını en iyi şekilde uygulayacak bilgi, teori ve ideali kazanması düşüncesi ile hitabet derslerinde meslek dersleri öğretmenleri, öğrencilere staj yaptırmaktadır.¹²⁸ Müftülükler ile organize halinde öğrencilerin kıraatlerinin iyileştirilmesi için ses ve nefes eğitimi almalarını Kur'an-ı Kerim, ezan, sala, ilahi, kaside vb. okuma becerileri kazanmaları Ramazan aylarında hafız öğrencilerin camilerde mukabele okumalarını ve hatimle Teravih namazı kılmalarını sağlamaktadırlar.¹²⁹

Bu kulübün verdiği eğitimle, öğrenciler mesleklerine yönelik gelişimlerini tamamlayarak bilgi beceri ve tecrübe kazanmış olmaları hedeflenir.

¹²⁷ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 50.

¹²⁸ Ömer Demir, “İmam Hatip Liselerinde Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretimi ve Mesleki Uygulamalar”, *Ekev Akademi Dergisi*, 2013, 507.

¹²⁹ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 51.

2.13. Yükseköğretime Yerleştirme ve İstihdam

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinden açılmasından 2019 yılına kadar toplamda 1531 yabancı uyruklu öğrenci mezun olmuştur. Bunların 275'i 2018-2019 yılı mezunudur. Mezun öğrencileri tamamı yükseköğretimini de Türkiye'de tamamlamak istemektedir. Uluslararası öğrenciler için Türkiye'de eğitim görmüş olmak ülkelerinde birer ayrıcalıktır. Kendi ülkelerinde eğitim almış öğrencilere nazaran özel sektörde iş bulabilme olanakları yüksektir. Mezun olanların yaklaşık %25'i ilahiyat fakültelerine %75'i ise diğer yükseköğretim kurumlarını seçmektedir. Mezun olduktan sonra ilahiyat fakültesini tercih eden öğrencilere TDV tarafından burs vermeye devam edilir. Diğer öğrenciler ise Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı tarafından yönetilen "Türkiye burslarına" müracaat etmektedir.

Öğrencilerin ülkemize getirilmesi, aldıkları eğitim sonucunda ülkelerine dönmeleri ve orada katma değer üretmeleri amaçlanmaktadır. Rehberlik, danışmanlık ve kariyer planlama eylem planı hazırlıkları yapılmaktadır.¹³⁰

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi halkı Müslüman olan ya da Müslümanların yaşadığı ülkelere başvuranlar arasında seçilen yabancı uyruklu öğrenciler ile Türk öğrencilerin birlikte eğitim gördüğü okullardır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencileri İslam dünyasının bilim dünyasında kaybolan değerini yükseltmek ve hak ettiği itibarı tekrar kazanmak amacıyla bilim alanlarında ilgi ve kabiliyetler doğrultusunda daha donanımlı ve kendi medeniyet değerlerinin farkında olarak çok çalışmaları gerekmektedir. Kısa adı "PISA" olan uluslararası öğrenci değerlendirme programında matematik alanındaki ortalama puanları yıllara göre incelendiğinde Türkiye'deki öğrencilerin 2015 performansının 2019 ve 2012'ye göre daha düşük olduğu görülmektedir. PISA 2015 raporuna göre Türkiye yetmiş iki ülke arasında ellinci sıradadır. Aynı rapora göre İmam Hatip Lisesi okul türüne göre matematik okuryazarlığı konusunda ortalama puanlar başında Fen liseleri, Sosyal bilimler liseleri ve Anadolu liselerinden sonra dördüncü sırada yerini almaktadır.¹³¹

Yıldız: "2006'da kurulan Uluslararası okullar, 1996'da kurulsaydı veya 1986'da kurulsaydı burada çok farklı bir Türkiye'den bahsediyor olabilirdik. Düşününün 28 Şubat

¹³⁰ "Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)", 127.

¹³¹ Din Öğretimi Genel Müdürlüğü MEB, "7 Bölgeden 7 Kıtaya" (Bursa: Renkvizyon, 2018), 200.

sürecinde İmam Hatip Okulları kapatılıyor. Biz 2006'da Uluslararası okulları açıyoruz. 1980'in altında kurmuş olsaydık belki de İslam işbirliği teşkilatı kapsamında yirmi İmam Hatip mezunu cumhurbaşkanı olacaktı. Belki sekiz meclis başkanı belki on beş başbakan olacaktı. Çok başka bir dünyadan bahsediyor olacaktık. Türkiye'nin büyük marka değerleri var. En büyük marka değerlerimizden biri İmam Hatip Liseleridir ek olarak şu anda da Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleridir. Yakın zamanda da Uluslararası Anadolu İmam Hatipler mutlaka yurt dışında da kendilerini gösterecekler.”

Baştan beri anlatılmaya çalışılan hususlar ve verilen örneklerden hareketle diyebiliriz ki Türkiye ve öğrenim gören kardeş ülke gençlerine çok önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Müslüman olan atalarımız bilim ve teknolojiye zirveye çıkmış ve bir İslam medeniyeti kurmuşlardır. Başarının arka planında düzenli, programlı ve sürekli çalışmalar vardır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde okuyan öğrenciler de aynı düzen ve disiplin ile çalışarak Müslümanlar arasında birlik sağlamış olma düşüncesi ile MEB böyle bir projeye imza atmıştır.

2.14. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine Uyum Programları

Uluslararası Anadolu İmam Hatip liselerinde eğitim öğretim yılı başında okula uyum programı uygulanır.

Uygulanan programda eğitimin gayesi; birey, toplum, devlet ve dünya için önemi anlatılır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin tarihi genel ve özel amaçları ile öğrencilerin kazanımları anlatılır. Ayrıca okulda yapılacak faaliyetler ile ilgili bilgiler verilir. Öğretmenler belirli alanlarda ihtisaslaşmaya teşvik edilir. Okul müdürlükleri eğitim içeriğini ve uygulamalarını izlemek ve değerlendirmek, öğretim birlikteliğini sağlamak için derslere giren öğretmenler arasında tecrübe ve deneyimlerin paylaşılmasını sağlar.¹³²

Yıldız: “Öğrenciyi TDV'deki görevli arkadaşlar havaalanından alıyorlar ve okula getiriyorlar. Çocuklar tek kelime dahi Türkçe bilmiyorlar. Yüzme bilmeyen çocuğu havuza atarlar da ne yapacağını bilemez hale gelir ya tıpkı onun gibi hiç bilmiyor hatta belki havuz bile görmemiş çocuklardan bahsediyorum. Çocuk çok kısa bir sürede Türkçe öğreniyor. Pansiyonda ve okulda Türkçe öğretmenlerimiz çok üstün bir gayret

¹³² MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 41.

gösteriyorlar. Öğrenciler, bu zorlu süreçlerini atlatabilmeleri için haftada yirmi altı saat Türkçe dersi alıyorlar. Bu anlamda biraz sıkıntılar oluyor. Çocukta gelir gelmez Türkçeye uyum seviyeleri başlıyor. İlk dönem 26 saat Türkçe eğitimi alıyor. İkinci dönemde normal müfredata dönülüyor. Çocuk büyük oranda okulun imkânları, okulun oturmuşluğu Türkçe öğrenmenin gayreti, çocuğun hazır bulunurluğu derken kısa bir sürede Türkçeyi çok iyi konuşmaya başlıyor ve takribi bir-iki yıl sonra sempozyumlarda konuşabilecek seviyeye geliyor.”

Öğrencilerin geldikleri ilk yıl, Türk kültürüne ve okul ortamına uyum sağlayabilmeleri ve dil problemini aşabilmeleri noktasında Türkçeyi ve Türk Kültürünü düzgün öğrenebilecekleri dersler ağırlıkta olmaktadır. Bir hazırlık (oryantasyon) sınıfı halinde dokuzuncu sınıfın birinci döneminde öğrencilere diğer eğitimler verilmemekte, sadece uyum çalışmaları halinde eğitim verilmektedir.¹³³ Ayrıca yapılan uyum çalışmaları ile öğrencinin kendi dilini ve kültürün unutmamasına da okullarda dikkat edilmektedir. Kurumların kütüphanelerinde bulunan kitapların öğrencilerin anadilinden olmasına önem gösterilmektedir.

Yıldırım: “Başka ülkelere giden arkadaşlarımızla konuştuğumuzda bizim kültürümüzden koptuğunu görüyoruz Türkçe’yi de konuşurken zorlandığını görüyoruz. Öğrencilerimizde böyle bir akıbetle karşılaşmalarını istemiyoruz. Çünkü bu öğrenciler kendi ülkelerinde hizmet edebilecek ve kendi ülkelerinin dilini kültürünü iyi bilmeleri gerekiyor. O yüzden yaptığımız çalışmalar var. Mesela her öğrencinin anadilde okuyabileceği ilmihal, roman ve felsefe kitaplarımız var. Kıta salonumuz var. Oradaki materyal ve havayla sanki o ülkeye gitmişsiniz gibi hissediyorsunuz, dönem dönem öğrenci birliklerin yapmış olduğu toplantılar var. Örneğin Çad’lı öğrencilerin her biri Ankara’da toplanıyor ve etkinlik seminer düzenleniyor. Bu yollarla gerek dini gerek kültürel kopuşu önüne geçmek için çalışıyoruz.”

Kurumlarda ulusal ve uluslararası düzeyde ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapılır. Stratejiler geliştirilir ve uygulanır. Engelli öğrencilerin eğitime erişimini kolaylaştırma çalışmaları yapılır. Farklı özelliklere sahip öğrenciler için özel eğitim ortamı oluşturulur. Yabancı dil öğretiminde dinleme, anlama, konuşma ve yazma

¹³³ Ahmet Koyuncu, Birekul Mehmet, “Bir Model Arayışı Olarak Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri”, The Journal of Conservative Thought/40 (2014): 181.

becerileri bir bütün olarak öğrencilere kazandırılır.¹³⁴ Buradaki empirik-analitik yöntem ile öğrenciyi merkeze alıp eğitim olgusunun, öğrencinin, toplumun, zamanın ve çevrenin ihtiyaçlarına göre şekillenmesini sağlamaktır.¹³⁵

2.15. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine Özgü Yapılan Çalışmalar

Uluslararası öğrenciler için öncelikli ders Türkçedir. Bu sebeple Türkçe öğretmenlerinden yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili destek eğitimine ihtiyacı olanlar eğitim öğretim yılı başlamadan önce genel müdürlüğe bildirerek öğretmenin ``Yabancılara Türkçe Öğretimi`` semineri alması sağlanır.¹³⁶

Eğitim faaliyetlerinde ülkeler ve toplumlar arasında yapılan çalışmalarda demokratik esaslara, uluslararası nezakete ve karşılıklı saygı kurallarına uyulur. Ülkelere göre öğrenci kontenjanları tespit edilirken Türkiye'nin stratejik öncelikleri, ülkenin ihtiyaçları ile dış misyonlar resmi ve sivil kurumlardan gelen talepler dikkate alınır. Ülkemize gelen öğrencilerin projeyi tercih etmelerinin sebebi, İmam Hatip Lisesi ortamında kaliteli bir eğitim almaktır. Bu kurumları tercih eden öğrencilerin beklentilerini karşılayabilmek adına verilen eğitimin nitelikli ve en iyi şekilde olması gerekir.¹³⁷

Kefeli: “Şu anda Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kuruluna (TÜBİTAK) sunduğumuz 30 projemiz var. Bunun dışında onlarca sosyal aktivitelerimiz var. Bütün bunlar bir yekûn ortaya getiriyor. Benim şu anda okul müdürü olarak yapmak istediğim burayı daha sistematik hale getirmek. Bizim şu an TEKNOFSM adında bir kulübümüz var bu bir teknoloji sınıfıdır. Robottan tutun bu dediğim bütün aletleri orada üretiyorlar.”

Uluslararası öğrenciler için İslam kültür ve medeniyeti ile ilgili kurslar ve sergiler yapılır. Öğrenciler hem Türkçe öğrenmek hem de yeteneklerini sergileyip bilmek ve kendilerini ifade edebilsin diye şiir dinletisi, tiyatro gösterisi, konser programları gibi sosyal etkinliklere yönlendirirler. Aynı zamanda öğrenciler TÜBİTAK projelerine bilimsel çalışmalarda aktif olurlar. Uluslararası öğrenciler ve Türk öğrencilerin katılacakları ve her on beş günde bir gerçekleştirilen “medeniyet coğrafyamız” veya

¹³⁴ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 44.

¹³⁵ Köylü, *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*, 82.

¹³⁶ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 47.

¹³⁷ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 22.

“kültürler ve medeniyetler” panelleri düzenlenir. Öğrenciler kıta salonlarında çalıştıkları ülkeler ile ilgili sunumlar yaparlar.¹³⁸

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine başvuran öğrencilerin sayısını arttırmak için bakanlık, TDV, büyükelçilikler/ başkonsolosluklar ve sivil toplum örgütleri etkili bir tanıtım faaliyeti yürütür. Bu faaliyetler içerisinde okulun eğitim sistemindeki yeni müfredat ve örnek çalışmaları gösterilerek mayıs ve haziran aylarında tanıtım çalışmaları yapılır.¹³⁹

Ülkemize gelen öğrencilerin yeni ortamına uyum sürecinde etkin bir rehberlik hizmetine ihtiyaçları vardır. Hususiyetle öğrencilerin ergenlik çağında olmaları, aile ve arkadaşlarının uzakta olmaları iletişim kurmada zorluklar yaşadıkları dikkate alındığında rehberlik hizmetine ihtiyaç duyarlar. Yapılması gereken çalışmalar okul müdürlüğü tarafından tespit edilir ve milli eğitim müdürlüğü ile iş birliği yapılarak hizmetçi eğitim konferans ve seminerler planlaması yapılır. Her beş öğrenciye bir öğretmen eğitim koçluğu yapar. Öğrenciye rehberlik ederek öğrenciyle birlikte ders çalışır ve yaşamı birlikte paylaşırlar.¹⁴⁰ Gençler içinde bulunduğu bağımsızlık duyguları ile kendi irade ve onayı ile yapmış olduklarını önemser. Arkadaşça yaklaşıma kendisini açar ve karşı tarafta kendini güvende hisseder.¹⁴¹ Öğretmenin samimi davranışları sonucu öğrenciyle adeta arkadaş olurlar ve öğretmen sadece ders çalışma alanında değil üniversite seçimi gibi alanlarda da öğrenciye rehberlik eder.

¹³⁸ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 61.

¹³⁹ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 67.

¹⁴⁰ MEB, “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”, 72.

¹⁴¹ Köylü, *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*, 93.

SONUÇ

İslam eğitim geleneğinde Türkiye'nin kendine has modeli İmam Hatip Liselerinden birisidir. İmam Hatip Liseleri günümüz modern eğitiminin ülkemizdeki en önemli din eğitim kurumlarıdır. Bu kurumların kuruluşundan günümüze kadar birçok çeşidi ortaya çıkmıştır.

İmam Hatip Liselerinin günümüzde yeni bir türü olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerini incelediğimiz bu çalışmada, kurumların genel eğitim sistemi, fiziki şartları, müfredat yapısı ve sosyal aktiviteleri ele alınmıştır. Çalışmamızda Türkiye'de eğitim-öğretime devam eden dokuz Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesindeki eğitim öğretim araştırılmıştır. Konu üzerine oluşan literatürün incelenmesi, ilgili kişilerle görüşülmesi ve Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde yapılan gözlemlerle elde edilen bilgiler bağlamında çalışmada belirlenen amaçlar doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Müslümanların yaşadığı ülkelerle kültürel birlik oluşturma, farklı coğrafyalardaki dindaşlarımızdaki birikimi görebilme ve sahip olduğumuz değerleri aktarabilme amacıyla açılmıştır. MEB ve TDV'in ortak projesi olan bu kurumlar dünyanın dört bir yanındaki Müslümanları tek çatı altına toplamaya katkı sağlamak gayesiyle oluşturulduğunu söylenebilir gözükmektedir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde örgün din eğitimi devlet tarafından belirlenen çerçevede sistemli bir şekilde sunulmaktadır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri müfredatına uygun olarak inanç, ibadet, ahlak, İslam'ın sosyal hükümleri, fen bilimleri ve kültür derslerinin öğretildiği birer modern din eğitim kurumlarıdır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde meslek derslerinin müfredatı uygulama açısından haftalık ders saatinin az olması sebebiyle konuların detaylıca öğretilmediği, yüzeysel geçilmek durumunda kaldığı gözlemlenmiştir. Örneğin 12. sınıfın Kur'an-ı Kerim haftalık dersi üç saattir. 30 kişilik bir sınıfta her öğrenciye haftalık bir defa Kur'an-ı Kerim okutulduğunda yaklaşık 150 dakika öğrencileri dinlemekle geçmekte ve bu da üç saatlik dersi aşmaktadır. 12. sınıf Kur'an-ı Kerim dersinin müfredatında bulunan ezberleri dinlemeye zaman kalmamaktadır. Bu konuda yapılması gereken iki husus bulunulabilir.

Seçeneklerden biri müfredattaki konuların azaltılmasıdır. Diğer bir seçenek ise ders saatlerinin arttırılmasıdır. Bu iki seçenek ile daha verimli olunabilir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin eğitim süresi sekiz dönem seklindedir. Kur'an-ı Kerim, Temel Dini Bilgiler, Arapça ile beraber ilk dönem misafir öğrencilere 26 saat Türkçe eğitim verilmektedir. İkinci dönemden itibaren Talim ve Terbiye Kurulunun hazırlamış olduğu müfredata uygun olarak eğitimlerine devam etmektedirler. Ancak üç aylık Türkçe eğitimi bir dili tam anlamıyla öğrenmek için yetersiz olduğu söylenbilir. Öğrenciler birinci dönemde öğrendikleri Türkçe ile ikinci dönemde yoğun bir sekilde Anadolu İmam Hatip Liselerinin müfredatına uygun olarak eğitimlerine devam etmektedirler. Öğrencilerin bu yoğun tempoya girmesi ile derslerinde zorlandıkları ve başarı oranlarının düştüğü gözlemlenmektedir. Yeni kayıt yapan ğrencilerin Haziran ayında okullara getirilip yaz boyu Türkçe eğitim verilmeye başlandığı takdirde öğrencilerin okula, Türkiye'ye ve en önemlisi eğitim-öğretime hazır olmaları sağlanılırsa öğrencilerin daha verimli eğitim alabilmesi mümkün olabilir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri, Anadolu İmam Hatip Liseleri ile aynı müfredatı uygulamaktadırlar. Müfredatın yaklaşık olarak %40'ı mesleki derslerden, %60'ı kültür derslerinden oluşmaktadır. Müfredatta yer alan derslere ait ders kitapları bakanlıkça karşılanmakta ve öğrencilere ücretsiz olarak kurum tarafından dağıtılmaktadır.

Misafir ğrenciler bir Türk ğrenci kadar dil konusunda donanımlı değildirler. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri, Anadolu İmam Hatip Liseleri ile aynı müfredatı uyguladıkları için misafir öğrenciler konuları anlamada güçlük çekmektedirler. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri için bakanlığın öğrencilerin dil kabiliyetlerini de göz önünde tutarak özel müfredat hazırlaması dersleri daha iyi anlamalarında faydalı olabilir.

Öğretmenler olanaklar ölçüsünde bilgisayar, projeksiyon ve akıllı tahtalar gibi teknolojik imkanları derslerinde kullanabilmektedirler. Öğrencilerin derslerde başarılı sayılabilmeleri için 100 üzerinden en az 70 almaları gerekmektedir. Yılsonu başarı ortalamaları 70 ve üzeri olmayan ğrencilerin TDV bursu kesilmektedir. Ancak aynı okulda öğrenim gören Türk ğrencilerin başarı notu 50 olduğu için misafir öğrenciler bu konuda şikyetlerde bulunmaktadır. Öğrenciler arasında birlik sağlamak amacıyla misafir

öğrencilerin başarı notu ile Türk öğrencilerin başarı notların da eşitlendiği takdirde öğrencilerin problem olarak gördükleri bu durum da ortadan kalkabilir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesini tercih edip başvuru yapan öğrencilerin çoğu kurumlar hakkında bilgi sahibi değildirler. Öğrencilerden edinilen bilgilere göre; kendi ülkelerinde lise eğitiminin üç yıl olması ve Türkiye’de lise eğitiminin dört yıl olması konusunda rahatsızlardır. 11.sınıf öğrencileri *“bizim ülkemizdeki arkadaşlarımız üniversiteye başlayacak fakat biz burada hala lise okuyoruz”* diye ifade etmektedirler. Öğrencilere Türkiye’deki bu kurumları tercih etmeden önce gerekli olan bilgileri öğrenci seçme kurulunca verilmesi gerekmektedir. Kayıt yapıp eğitim-öğretime başladıktan sonra eğitimi nasıl alacakları, kaç yıl süreceği, nerede yaşayacakları gibi bilgileri öğrenmeleri, öğretmenleri de öğrencileri de zor durumda bırakmaktadır. Ayrıca öğretmenlere de gelecek olan misafir öğrenciler için bilgiler verilmeli, seminerler düzenlenmelidir. Öğretmenler, öğrenciler ve ülkeleri hakkında yeteri kadar fikre sahip olmadan öğrencinin dersine girebilmektedir. Bunun önüne geçilmesi amacıyla yapılması gereken seminerler içerisine, yabancı öğrencilere verilen eğitimin verimli olabilmesi adına öğretmenlere pedagojik eğitim kursları da eklenebilir.

Okullarda destekleme ve yetiştirme kurslarına öğrencilerin katılımları teşvik edilir. Türk öğrencileri, Yükseköğretim Kurumlar Sınavı (YKS)’na hazırlayan donanımlı öğretmenler kurumlarda mevcuttur. Bu konuda öğretmenler öğrenciler için ciddi çalışmalar yapmaktadırlar. Kurslarda konu tekrarı yapılmakta ve konu testleri çözülmektedir. Belirli zamanlarda öğrencilere deneme sınavları yapılmaktadır. Ancak YÖS ve SAT sınavlarına girecek misafir öğrenciler için hazırlayıcı ve destekleyici kurslar bulunmamaktadır. Bahsi geçen sınavlar için okullarda yeterince donanımlı öğretmenlerin bulunduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Öğrenciler YÖS ve SAT sınavları için bilgi sahibi olmamakla birlikte kendi imkânları ölçüsünde sınavlara hazırlanmaktadırlar. Bu konuyla ilgili yine Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Uluslararası Eğitim Daire Başkanlığı’nın bir çalışma yapıp ortaya çıkan eksikliği giderebilmesi söz konusu olabilir.

Kurumlardaki her türlü eğitim faaliyet ve işlemlerinin denetim ve değerlendirilmesi MEB tarafından yapılmaktadır. Öğrencilerin yol masrafları, giyim ve sağlık giderleri TDV tarafından karşılanmaktadır. Okullardaki çalışmaların yürütülebilmesi adına sivil

toplum kuruluşları ve belediyelerle de iş birliği yapılmaktadır. Belediyelerin sosyal ve kültürel alanlarından öğrenciler zaman zaman faydalanmaktadır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde yapılan çok fazla etkinlik olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenler, yapılan etkinliklerin dersleri işlemeyi engellediğini ve müfredatı uygulamada zorluk yaşadıklarını vurgulamışlardır.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinin fiziksel yapıları çoğunlukla geleneksel İslami kültüre ve modern yapıya uygun olarak inşa edilmiştir. Geniş ve yeşilliklerle donatılan bahçeleri, pansiyonları, pansiyon odaları, yatakhaneleri ve dersaneleri içeren en az üç katlı yapılarla çevrelendiği görülmektedir. Okulların fiziki şartlarında göze çarpan bir husus zümre odalarının bulunmamasıdır. Meslek dersleri için gerekli, Kur'an-ı Kerim ezber dinleme odası olarak kullanılan meslek zümre odasının olmaması sebebiyle öğretmenlerin zorlandıkları görülmektedir.

Gözlemlerimiz sonucu okul ve pansiyonlar, öğrencilerine rahat edebilecekleri aile ortamı sunulan mekânlar olarak tasarlanmıştır. Öğrencilerin ailelerinden uzak olmaları sebebiyle pansiyon ve okulların çeşitli bölümlerine bilgisayar ve telefonlar yerleştirilmiştir. Bilgisayarların tümü internete bağlanmaktadır. Gurbet özlemini hafifletmek adına sağlanan, bu imkân öğrencileri oldukça memnun etmektedir.

Okulların kurulmasındaki amaç, din hizmetlerini yerine getirebilecek nitelikli din görevlileri yetiştirmek ve aynı zamanda öğrencilerin medeniyet değerlerimizi tanımalarını sağlayıp ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda yükseköğrenime hazırlamaktır. Ancak bazı kurum yöneticileri, amaç olarak din görevlileri yetiştirmekten ziyade yurt dışından gelen öğrencilerin ülkelerinde birer cumhurbaşkanı, başbakan gibi konumlarda görmeyi arzu ettiklerini dillendirmektedirler.

Kurumlarda eğitim koçluğu sistemi uygulandığı söylenmekte, bu sayede öğrencilerin öğretmenlere ulaşımı kolaylaşmakta ve rehberlik hizmetlerinden rahatça faydalanabildikleri idareciler tarafından ifade edilmektedir. Ancak gözlemlerimiz sonucu eğitim koçluğu henüz tam anlamıyla sistemli hale gelmemiştir. Öğretmenler öğrencilerle sosyal olarak ilgilenmekte fakat akademik olarak tam anlamıyla ne yapılması gerektiği bilinmemektedir. Eğitim koçluğu ile ilgili Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından görevlendirilen eğitimcilerce seminerler verilmesi öğretmenlerin bilgilendirilmesi ve öğrenciler açısından bu projenin işlenebilir hale gelmesi sağlanabilir.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri 1993 yılında başlayan ve günümüze kadar devam eden 26 yıllık bir eğitim sürecini kapsayan bir projedir. 2004 yılında MEB ve TDV arasında imzalanan anlaşma ile ortak proje halini almıştır. 2014 yılında tamamlanan proje günümüzde kurumsallaşma evresindedir. 2018-2019 eğitim-öğretim yılında toplamda dokuz Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi kız ve erkek okulu olarak ayrılmıştır. Karma eğitim veren kurum bulunmamaktadır.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri proje okulları statüsünde olduğu için okullara öğretmen tayini sistem üzerinden yapılmamaktadır. Kurumlarda nitelikli eğitim yapılabilmesi adına, okul idaresi tarafından çevre okullardan mesleğinde başarılı olan öğretmenler seçilmektedir. Seçilen öğretmenler kendi alanlarında başarı gösteren, alanlarında uzman kişiler olması dikkat edilen hususlardandır. Bu sayede eğitimin kalitesi ve öğrencilerin eğitim seviyeleri artmaktadır. Ancak gözlemlerimiz sonucu proje statüsünde olan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde görev almayı iş yükü fazlalığı sebebiyle bazı öğretmenler tercih etmemektedir. Öyle ki okullara öğretmen bulamayıp ücretli öğretmenler takviye edilmektedir. Ücretli öğretmen olarak görevlendirilen kişilerden bazılarının formasyon eğitimi dahi bulunmamaktadır. Yıllık görev yapan ücretli öğretmenlerin sürekli değişmesi sonucu eğitim kalitesi kurumlarda düşmektedir. Bununla ilgili bakanlığın çalışmalar yapması sonucu denildiği gibi mesleğinde başarılı olan öğretmenler kurumlara yerleştirilebilir. Okullarda görev yapan öğretmenlere yıllık görev puanı verilmesi yahut ek ders ücretinin arttırılması ile Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerini talep eden öğretmen sayısı artacaktır. İstekler doğrultusunda okul müdürlükleri ve milli eğitim müdürlüğü, mesleğinde başarılı olan öğretmenleri seçebilecektir.

Eğitim-öğretimde öğrenciyi aktif olarak katılımını sağlamak eğitime farklı bir boyut kazandırmaktadır. Öğrencinin pasif olması durumunda eğitim-öğretim sekteye uğrar düşüncesiyle, Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde öğretmenler, öğrencilere her zaman eğitimde söz hakkı vermektedir. Öğrencileri okullardaki her türlü kararları almalarına imkân sağlayıp, onların aktif bir şekilde eğitime katılmaları idare tarafından da desteklenmektedir. Öğrencilerin okul yönetimi ve eğitim hedeflerinde söz sahibi olmaları okulları benimsemelerinde etkili olmaktadır. Bu sayede misafir öğrencilerin okullarını ve Türkiye'yi daha çok benimsemelerine ve sağlıklı eğitim almalarına olanak sağlanmaktadır.

Dünya Müslüman çocuklarını bir araya getirme gayesiyle kurulan bu kurumlarda öğrenim gören öğrencilere çok önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde TÜBİTAK'ta başarı elde eden öğrenciler bulunmaktadır. Ayrıca TEKNOFEST'e katılan bir grup öğrenci, yapay zekâyı kullanarak "Faksomatik" adında bir alet üretmişlerdir. Alet sayesinde su analizi yapmaktadırlar. Başarının arka planında planlı, programlı ve sürekli çalışmalar vardır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerine okuyan öğrenciler de aynı düzen ve disiplin ile çalışıp ülkemizdeki teknolojiye renk katmaktadırlar.

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde görev yapan öğretmen ve idareciler öğrencilere ev sahipliği konusunda oldukça özverili çalışmaktadırlar. Ailelerinden uzak olan öğrencilerin aile sıcaklığı, sunulan ortamlarda eğitim öğretime devam etmeleriyle dezavantaj olan gurbet özlemini avantaja çevirmektedirler. Öğrenciler bu sayede okulları ve pansiyonlarını birer yuva olarak görüp sahiplenmektedirler. Kendi ailelerinden uzak olmanın duygusal boşluğunu dolduran öğretmenleri ve idarecileri daha çok sahiplenip derslerine özverili şekilde çalışmaktadırlar. İmkânlar çerçevesinde sunulan sosyal aktivite ve samimi yaklaşımlar sayesinde öğrencilerin derslerdeki başarıları arttırılabilir.

Son olarak söylemek gerekirse, Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri milli bir model olarak dünya Müslüman çocuklarını bir araya toplamaktadır. MEB ve TDV'in özverili çalışmaları, Müslümanların yaşadığı ülkelere ve Müslümanlara farklı alanlarda hizmet verecek insanları yetiştirmektedir. Öğrencilerin eğitimleri bitip ülkelerinde mesleklerine başladıkları zaman ülkeleri ile Türkiye arasında ilişkileri geliştirecek bireylerin yetiştirilmesi amaçlanarak proje sürdürülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Elçin. *İlköğretim Okullarında Örtük Program Faaliyetlerinin Saptanması*. 2011.
- Akyüz, Yayha. *Türk Eğitim Tarihi*. 24. Bs. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2013.
- “Anadolu İmam Hatip Liselerinde Program Çeşitliliği (Proje Okulları)”. Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, 2018.
- “Ankara / Yenimahalle - Uluslararası Prof.Dr.Muhammed Hamidullah Anadolu İmam Hatip Lisesi”. Erişim: 05 Temmuz 2019.
<http://muhammedhamidullahaihl.meb.k12.tr/>.
- Aşlamacı, İbrahim. *Pakistan Medreselerine Bir Model Olarak İmam Hatip Okulları*. İstanbul: Dem Yayınları, 2014.
- Aydın, Muhammet Şevki. *Cumhuriyet Döneminde Din Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme ve İstihdamı*. 3. Bs. İstanbul: Dem Yayınları, 2016.
- Ayhan, Halis. *Türkiye’de Din Eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları, 2014.
- Baltacı, Cahid. *Osmanlı Medreseleri I*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2005.
- Bayraktar, Mehmet Faruk. *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*. 7. Bs. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2008.
- Birekul, Mehmet - Koyuncu, Ahmet. “Bir Model Arayışı Olarak Uluslararası İmam Hatip Liseleri”. *The Journal of Conservative Thought*, 40 (2014).
- Bozan, İrfan. *İmam Hatip Liseleri : Efsaneler ve Gerçekler*. İstanbul: TESEV, 2004.
- “Bursa / Osmangazi - Murat Hüdavendigâr Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi”. Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://murathudavendigaraohl.meb.k12.tr/>.
- “Cumhuriyet Gazetesi”. 03 Ocak 1951.
- Demir, Ömer. “İmam Hatip Liselerinde Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretimi ve Mesleki Uygulamalar”. *Ekev Akademi Dergisi*. 2013. 22.
- Demirkıran, Senem - Özerdem, Füsun. “Uluslararasılaşma ve Türkiye’deki Üniversitelerin Uluslararasılaşma Anlayışları”. 1. İstanbul, 2011.

- Dinçer, Nahid. *1913'ten Günümüze İmam Hatip Okulları Meselesi*. İstanbul: Şule yayınevi, 1998.
- Gölpınarlı, Abdülbaki. *Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006.
- Göver, İbrahim Hakan. *Kayseri'de Öğrenim Gören Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Kayseri, Türkiye ve İslam Algısı*. Nevşehir Üniversitesi, 2013.
- Gültekin, Bilgehan. "Türkiye'nin Uluslararası İmajında Yükselen Değerler ve Eğilimler". *Selçuk İletişim* 4/1 (19 Kasım 2013): 126-140.
- "İstanbul / Bahçelievler - Şehit Mehmet Karaaslan Uluslararası Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi". Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://sehitmehmetkaraaslanaihl.meb.k12.tr/>.
- "İstanbul / Fatih - Fatih Sultan Mehmet Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi". Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://ufsm.meb.k12.tr/>.
- "İstanbul / Pendik - Pendik Uluslararası Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi". Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://pendikaihl.meb.k12.tr/>.
- Kayadibi, Fahri. "Eğitim Kalitesine Etki Eden Faktörler ve Kaliteli Eğitimin Üretime Katkısı". *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 3 (16 Nisan 2012).
- "Kayseri / Kocasinan - Uluslararası Şehit Ömer Halisdemir Anadolu İmam Hatip Lisesi". Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://uluslararasısehitomerhaihl.meb.k12.tr/>.
- Kılavuz, Mehmet Akif. *Kuşaklararası Din Eğitimi*. Bursa: Düşünce Kitabevi, 2011.
- "Konya / Selçuklu - Uluslararası Mevlana Anadolu İmam Hatip Lisesi". Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://smihl.meb.k12.tr/>.
- Korkmaz, Bekir Salih. "İmam Hatiplerin Tarihçesi | e-imamhatip". t.y. <https://www.eimamhatip.com/imam-hatiplerin-tarihcesi.html>.
- Korkut, Mine. *Yabancı Uyraklı Öğrencilerde Türk Türkiye ve İslam Algısı: Uluslararası İmam Hatip Liseleri Örneği*. Selçuk Üniversitesi, 2016.
- Köylü, Mustafa, ed. *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*. 6. Bs. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2011.
- Kurt, Hasan. "Anadolu İmam Hatip Liseleri'nin Tarihi Gelişim Süreci ve Öğrencilerinin Kelam Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirmesi (The Journal of Academic Social Science Studies)". 2014.

- Küçük, Raşit - Öcal, Mustafa. *Türk Milli Eğitiminde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri*. İstanbul: Medeniyet Vakfı Yayınları, 1993.
- Landau, Jacob M. *Atatürk ve Türkiye'nin Modernleşmesi*. Trc. Meral Alakuş. İstanbul: Sarmal Yayınları, 1999.
- MEB, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. “7 Bölgeden 7 Kıtaya”. Bursa: Renkvizyon, 2018.
- MEB, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. “Anadolu İmam Hatip Liseleri ve İmam Hatip Ortaokulları”. t.y.
- MEB, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. “Dört Kıta, Yetmiş Aşkın Ülkeden Öğrencilerle Eğitim İmkânı; Uluslararası Anadolu İmam Hatip Burs Başvuruları Başladı”. Erişim: 29 Haziran 2019. <http://dogm.meb.gov.tr/www/dort-kita-yetmisi-askin-ulkeden-ogrencilerle-egitim-imbni-uluslararasi-anadolu-imam-hatip-burs-basvurulari-basladi/icerik/628>.
- MEB, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü. “Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Vizyon Belgesi”. 2017. Ankara.
- Meydan, Hasan - Kaymakcan, Recep. “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programları ve Öğretmenlerine Göre Değerler Eğitimi”. Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://ded.dem.org.tr/tr/makale/din-kulturu-ve-ahlak-bilgisi-programlari-ve-ogretmenlerine-gore-degerler-egitimi>.
- Neuman, W. Lawrence. *Toplumsal Araştırma Yöntemleri*. Trc. Sedef Özge. İstanbul: Yayınodası Yayıncılık, 2012.
- “Okul/Kurumlardaki Gıda İşletmeleri İlçe Denetim Ekipleri Tarafından Denetlenecek”. *Okul Sağlığı*. Erişim: 04 Temmuz 2019. <http://okulsagligi.meb.gov.tr/www/okulkurumlardaki-gida-isletmeleri-ilce-denetim-ekipleri-tarafindan-denetlenecek/icerik/77>.
- Öcal, Mustafa. *100. Yılında İmam Hatip Liseleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2013.
- Öcal, Mustafa. “Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/1 (01 Ocak 1998).
- Öcal, Mustafa. *Din Eğitim ve Öğretiminde Metodlar*. 9. Bs. Diyanet Vakfı Yayınları, 2013.
- Öcal, Mustafa. *İmam Hatip Liseleri ve İlk Öğretim Okulları*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 1994.

- Öcal, Mustafa. *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*. Bursa: Düşünce Kitabevi, 2011.
- Öcal, Mustafa, ed. *Tanıkların Dilinden Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi ve Dini Hayat*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2008.
- Özgür, Gönül - Babacan Gümüş, Aysun - Durdu, Banu. "Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu". *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 2010. 8.
- "Selamet Mecmuası". 1948. <http://katalog.idp.org.tr/sayilar/3597/3-cilt-56-sayi>.
- "Sivas / Merkez - Uluslararası Şehit M. Murat Ertekin Anadolu İmam Hatip Lisesi". Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://sivasuluslararasihl.meb.k12.tr/>.
- Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü. "Şehit M. Murat Ertekin Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi". Erişim: 06 Temmuz 2019. <http://sivas.meb.gov.tr/www/uluslararasi-sehit-murat-ertekin-imam-hatip-lisesi-ogrencileri-bilimsel-calismalarini-sergiledi/icerik/3371>.
- "T.B.M.M tutanak dergisi" 14 (1948).
- "T.B.M.M tutanak dergisi" 15 (1949).
- "T.C. Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul / Bayrampaşa / Kaptan Ahmet Erdoğan Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi". Erişim: 05 Temmuz 2019. <http://www.meb.gov.tr>.
- Timav. "İHO Tarihçesi". *Timav*. t.y. <https://timav.org.tr/imam-hatip-okullari-tarihcesi/>.
- Topçu, Nurettin. *Türkiye'nin Maarif Davası*. İstanbul: Dergah yayınları, 2016.
- Ünsür, Ahmet. *Kuruluşundan Günümüze İmam-Hatip Liseleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005.
- Yavuz, Hulusi. *Osmanlı Devleti ve İslamiyet*. İstanbul: İz Yayıncılık, 1991.
- Zengin, Mahmut. *İmam Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim*. İstanbul: Dem Yayınları, 2005.

EKLER

EK 1: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Haftalık Ders Çizelgesi

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Haftalık Ders Çizelgesi						
Haftalık Ders Çizelgesi						
DERSLER	9. SINIF		10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
	I. Yarıyıl	II. Yarıyıl				
ORTAK DERSLER	• TÜRKÇE	26	4	-	-	-
	• TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	-	5	5	5	5
	• TARİH	-	2	2	2	-
	• T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	-	2
	• COĞRAFYA	-	2	2	-	-
	• MATEMATİK	-	5	6	-	-
	• FİZİK	-	2	2	-	-
	• KİMYA	-	2	2	-	-
	• BİYOLOJİ	-	2	2	-	-
	• FELSEFE	-	-	2	2	-
	• YABANCI DİL	-	4	2	2	2
	• BEDEN EĞİTİMİ/GÖRSEL	3	2	1	1	1
	• SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	-	1	-	-	-
	• ARAPÇA	4	3	4	-	-
TOPLAM	33	34	30	12	10	
MESLEK DERSLERİ	• KUR'AN-I KERİM	4	4	4	4	3
	• MESLEKİ ARAPÇA	-	-	-	3	3
	• TEMEL DİNİ BİLGİLER	2	1	-	-	-
	• SİYER	-	-	2	-	-
	• FIKIH	-	-	2	-	-
	• TEFSİR	-	-	-	2	-
	• DİNLER TARİHİ	-	-	-	-	2
	• HADİS	-	-	2	-	-
	• AKAİD	-	-	-	2	-
	• KELAM	-	-	-	-	2
	• HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA	-	-	-	2	-
	• İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ	-	-	-	-	2
TOPLAM	6	5	10	13	12	
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI	-	-	-	15	18	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME	1	1	-	-	-	
TOPLAM DERS SAATİ	40	40	40	40	40	

EK 2: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Okul Bilgileri

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Okul Bilgileri					
Okul Bilgileri					
S. No	İli	İlçesi	Okulun Adı	Eğitime Başlama Yılı	İş Birliği Yapılan Kurum
1	Bursa	Osmangazi	Uluslararası Murat Hüdavendigar AİHL	2016	TDV
2	Eskişehir	Tepebaşı	Uluslararası Cevat Ülger AİHL	2016	---
3	İstanbul	Fatih	Uluslararası Fatih Sultan Mehmet AİHL	2011	TDV
4	İstanbul	Bayrampaşa	Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan AİHL	2016	TDV
5	İstanbul	Pendik	Uluslararası Pendik Kız AİHL	2015	TDV
6	Kayseri	Kocasinan	Uluslararası Şehit Ömer Halisdemir AİHL	2006	TDV
7	Konya	Selçuklu	Uluslararası Mevlana AİHL	2012	TDV
8	Sivas	Merkez	Uluslararası Şehit M. Murat Ertekin AİHL	2016	TDV
9	Ankara	Yenimahalle	Uluslararası Prof. Dr. Muhammet Hamidullah AİHL	2017	TDV
10	Ankara	Gölbaşı	Uluslararası Milli İrade AİHL	2017	---
11	Tekirdağ	Süleymanpaşa	Uluslararası Şehit Münür Alkan AİHL	2017	---
12	İzmir	Seferihisar	Uluslararası Seferihisar İMKB AİHL	2017	---
13	İstanbul	Bahçelievler	Uluslararası Şehit Mehmet Karaaslan AİHL	2017	TDV

EK 3: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Çalıştay, Sempozyum ve Toplantılar

Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Çalıştay, Sempozyum ve Toplantılar			
Yapılan Çalıştay, Sempozyum ve Toplantılar			
S. No	Yapılan Çalışma	Çalışmanın Yeri ve Tarihi	Katılımcılar/Açıklamalar
1	UAİHL Değerlendirme, İstişare ve Planlama Toplantısı	31.07.2018 Bursa	<ul style="list-style-type: none"> - DÖGM Temsilcileri - Türkiye Maarif Vakfı, - Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, - Türkiye Diyanet Vakfı, - Diyanet İşleri Başkanlığı Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
2	UAİHL Değerlendirme, İstişare ve Planlama Toplantısı	13.02.2018 Bursa	<ul style="list-style-type: none"> - DÖGM Temsilcileri - Prof. Dr. İrfan Aycan (Önceki dönem Din Öğretimi Genel Genel Müdürü) - 13 UAİHL Okul Müdürü
3	Kardeşlik Modeli Sunan ve Gelecek İnşa Eden Misyonuyla Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri konulu "Yedi Bölgeden Yedi Kitaya" Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Öğrenci Sempozyumu	19-21. 04.2018 Bursa	<ul style="list-style-type: none"> - Katılımcılar: DÖGM Temsilcileri, TDV temsilcileri, Okullardan bildiri sunan öğrenciler ve danışman öğretmenleri, Moderatör akademisyenler, yetmiş (70) aşkın ülkeden uluslararası öğrenci. - Özet: 11 oturum içeren sempozyum için uluslararası imam hatip liselerinden 8 okul müracaatta bulundu, 162 tebliğ özeti gönderildi. Uludağ Üniversitesi iş birliğiyle Uluslararası Murad Hüdavendigar Anadolu İmam Hatip Lisesi Akademik Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖCAL başkanlığında incelenen 162 tebliğ özetinden başarılı bulunan 37 tebliğ özeti sempozyumda sunuldu. - İki gün süren sempozyumda öğrenciler sunumlarını Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi başta olmak üzere çeşitli fakültelerden hocaların başkanlığında gerçekleştirdiler. - Sempozyumun oturumları ve oturum başkanları: I. Oturum: Din Eğitime Genel Bakış, Oturum Başkanı: Mustafa YILDIZ, II. Oturum: İslam Ülkelerinde Din Eğitimi (I), Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Turgay GÜNDÜZ, III. Oturum: İslam Ülkelerinde Din Eğitimi (II), Oturum Başkanı: Veysi KAYA, IV. Oturum: Türkiye'de Din Eğitimi: İmam Hatip Liseleri, Oturum Başkanı: Prof. Dr. İsmail GÜLER, V. Oturum Başkanı: İslam ve Kardeşlik, Oturum Başkanı: Doç. Dr. İbrahim KESKİN, VI. Oturum: İslam Ülkeleri Arasında Kültürel İşbirliği Oluşumunda Uluslararası İmam Hatip Liselerinin Rolü, Oturum Başkanı: Doç. Dr. Basri ÖCALAN, VII. Oturum: Bilim Dünyası ve Gençlik, Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet Saim KILAVUZ, VIII. Oturum: İslam Kültür ve Medeniyeti, Oturum Başkanı: Prof. Dr. Adem APAK, IX. Oturum: İslam Toplumunu Etkileyen Yapılar, Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Murat YURTSEVER, X. Oturum: Mezunların Dilinden Uluslararası AİHL, Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖCAL - Değerlendirme Oturumu: Prof. Dr. Halis AYHAN, Prof. Dr. Mehmet Akif KILAVUZ, Prof. Dr. Hayati HÖKEKLİ, Mustafa YILDIZ
4	UAİHL Vizyon Belgesi, Kalite Takip Sistemi ve Planlama Çalıştayı	13.09.2017 Bursa	<ul style="list-style-type: none"> - DÖGM Temsilcileri Her okuldan; Okul Müdürü, Pansiyondan sorumlu müdür yardımcılar, Türkçe Zümre Başkanı, Rehber Öğretmen, Vizyon Belgesi Uygulama Koordinatörü
5	Kalite ve Gelecek Vizyonu, İstişare ve Değerlendirme Toplantısı	04.01.2017 Bursa	<ul style="list-style-type: none"> - DÖGM Temsilcileri - 8 UAİHL Okul Müdürü

EK 4: Türk Diyanet Vakfı-Milli Eğitim Bakanlığı Protokolü

PROTOKOL

TARAFLAR :

Bu protokol Millî Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı arasında imzalanmıştır.

PROTOKOLÜN AMACI :

Bu protokolün amacı, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı arasında işbirliği yapılarak Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Kayseri Kocasinan Mustafa GERMİRLİ Anadolu İmam-Hatip Lisesi ile İstanbul Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam-Hatip Lisesinde okutulmak üzere Balkan ülkelerinden, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden, Kıbrıs'tan, Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Toplulukları, Afrika ile diğer ülkelerden Türkiye'ye gelen öğrencilerin eğitim ve öğretimini, bu ülkelerdeki soydaş ve dindaşlarımızın dinimizi doğru bir şekilde öğrenmelerini, bu ülkelerle ülkemiz arasında sağlam, kalıcı bir diyalogun kurularak dostluk köprüsünün oluşturulmasını, aydın, hoşgörü kültürünü benimsemiş, din ve vicdan hürriyetine saygılı, çağımızın müsbet ilimleri ile mücehhez din görevlilerinin yetiştirilmesini sağlamaktır.

Taraflar, bu protokolde belirtilen amaca ulaşmak için kendilerine verilen hizmetleri yerine getirmekle yükümlüdürler.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN YÜRÜTÜLECEK HİZMETLER

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı;

a) Kayseri Kocasinan Mustafa GERMİRLİ Anadolu İmam-Hatip Lisesi ile İstanbul Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam-Hatip Lisesi'nde protokolün amacına uygun bir eğitim düzeyine ulaşılması için gerekli her türlü tedbiri alacaktır.

b) Öğrencilerin "Öğrenim meşruhatlı" vize ile Türkiye'ye gelmeleri, Türkiye'de gerekli olan oturma izni vb. iş ve işlemlerin sonuçlandırılmasına yardımcı olacaktır.

c) Öğretim için müfredat programlarını hazırlayacak ve uygulayacaktır.

d) Öğretim binası ile pansiyon binasının bakım-onarım hizmetlerinin yürütülmesini, okulun araç-gereç vs. ihtiyaçları ile elektrik, su, telefon, yakıt, faks, kırtasiye vb. giderlerinin Bakanlık bütçesinden karşılanmasını sağlayacaktır.

e) Öğrencilerin her türlü iş ve işlemlerinin yürütülmesinde ilgili Eğitim Müşavirlikleri ile Ataşeliklerce yardımcı olunmasını sağlayacaktır.

- f) Öğrencilerin Devlet parasız yatılılığa alınmaları sağlanacaktır.
- g) Gerekğinde öğrencilere geçici eğitim kursları düzenleyecek ve uygulayacaktır.
- h) Öğrenciler için "Rehberlik Servisi" kurulmasını sağlayacaktır.
- ı) Bakanlıkça görevlendirilen öğretmen, idareci, belletmen, teknisyen, memur, hizmetli ve benzeri tüm personelin özlük haklarını karşılayacak, tayin, nakil, sicil ve disiplin işlemlerini yürütecektir.
- i) Okul yönetimi Vakıfça görevlendirilen personelin görevinde gösterdikleri performansları ile ilgili okul Vakıf yönetimini her altı ayda bir gerektiğinde bu süreyi beklemeden yazılı olarak bilgilendirecektir.

TÜRKİYE DIYANET VAKFI TARAFINDAN YÜRÜTÜLECEK HİZMETLER:

Türkiye Diyanet Vakfı;

- a) Pansiyon hizmetlerinde yardımcı olmak üzere yeteri kadar güvenlik görevlisi, aşçı, mutfak elemanı, çamaşırhane görevlisi, temizlik görevlisi vb. personel görevlendirilecektir. Bu personelin özlük hakları ile ilgili ödemeler Vakıf tarafından belirlenecek ve karşılanacak, personel her türlü görevlerinin yürütülmesinden okul yönetimine karşı sorumlu olacaktır.
- b) Okul dışı mesleki sosyal ve kültürel faaliyetlere Vakıfça personel görevlendirildiği takdirde, bu personel ve faaliyetlere katılan öğrenciler ile ilgili ödemeler Vakıf tarafından karşılanacaktır.
- c) Öğrencilerin ikâmet tezkeresi ücreti, Türkiye içi ulaşım (gezi vs.), ülkesine gidiş-dönüş yol, vize masraflarının karşılanmasını sağlayacaktır.
- d) Öğrencilere, özel ihtiyaçlarını karşılayacak kadar burs verilecektir.
- e) Okul yönetimi ve TDV işbirliği ile yapılarak belli bir program dahilinde mahallinde veya diğer illere gezi, gözlem, inceleme, sportif ve kültürel faaliyetler düzenlendiği takdirde bu faaliyetlerin finansmanı Vakıfça sağlanacaktır.
- f) Vakıfça görevlendirilecek yardımcı personelin maaş, ücret ve diğer giderleri ve öğrencilere yönelik Vakıf hesaplarından yapılacak harcamaların muhasebe işlemlerini yürütmek üzere Vakıfça bir eleman görevlendirilecek ve bu eleman görevlerinden dolayı Vakıf yönetimine karşı sorumlu olacaktır.
- g) Öğrenciler ile ilgili vakıf hesaplarından yapılacak her türlü harcamalar Vakıf usulleri ve mevzuatına göre yapılacaktır.

ORTAK HÜKÜMLER :

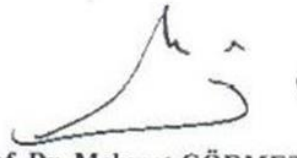
- a) Türkiye'ye getirilecek öğrencilerde aranacak nitelikler, Diyanet Vakfı ile Bakanlık işbirliği çerçevesinde tespit edilecektir.
- b) Öğrencilerin ilköğretim 8. sınıfa denk öğretim kurumlarından mezun olanlar arasından Millî Eğitim Bakanlığı ve Vakıfça belirlenecek miktarda, belli esaslar dahilinde, ilgili yurt dışı temsilciliklerinin katkılarıyla, mahalli idarelerle de işbirliği yapılarak, mümkün olması halinde, Bakanlık ve Vakıfça görevlendirilecek personelin 1'er kişinin katılımı ile ilgili ülkelere gidilmek suretiyle seçilecek ve Türkiye'ye getirilecektir.
- c) Hangi ülkeden öğrenci getirileceği ve bu ülkeye tahsis edilecek kontenjan Bakanlık ve Vakıf yönetimince ortaklaşa belirlenecektir.
- d) Öğrencilerin seçimi ve Türkiye'ye getirilmesi ile ilgili iş ve işlemler Bakanlık ve Vakıf işbirliği ile yürütülecektir.
- e) Vakıf ve Bakanlık yetkilileri, en geç 6 ayda bir araya gelerek, koordinasyon ve işbirliği esasları ile ilgili uygulamaları gözden geçirecekler, alınması gerekli olan kararları alarak uygulamaya koyacaklardır.

SON HÜKÜMLER :

- a) Bu protokol 09 / 08 / 2011 tarihinde 3 sayfa ve 3 nüsha olarak düzenlenmiş olup, taraflarca imzalanmış ve birer örneği taraflara verilmiştir.
- b) Bu protokol yürürlüğe girdikten sonra 03/09/2007 tarihli protokol yürürlükten kaldırılmıştır.
- c) Bu protokol, tarafların yetkili organlarıncı onaylandıktan sonra ve taraflarca imza edildiği tarihten itibaren geçerlidir.

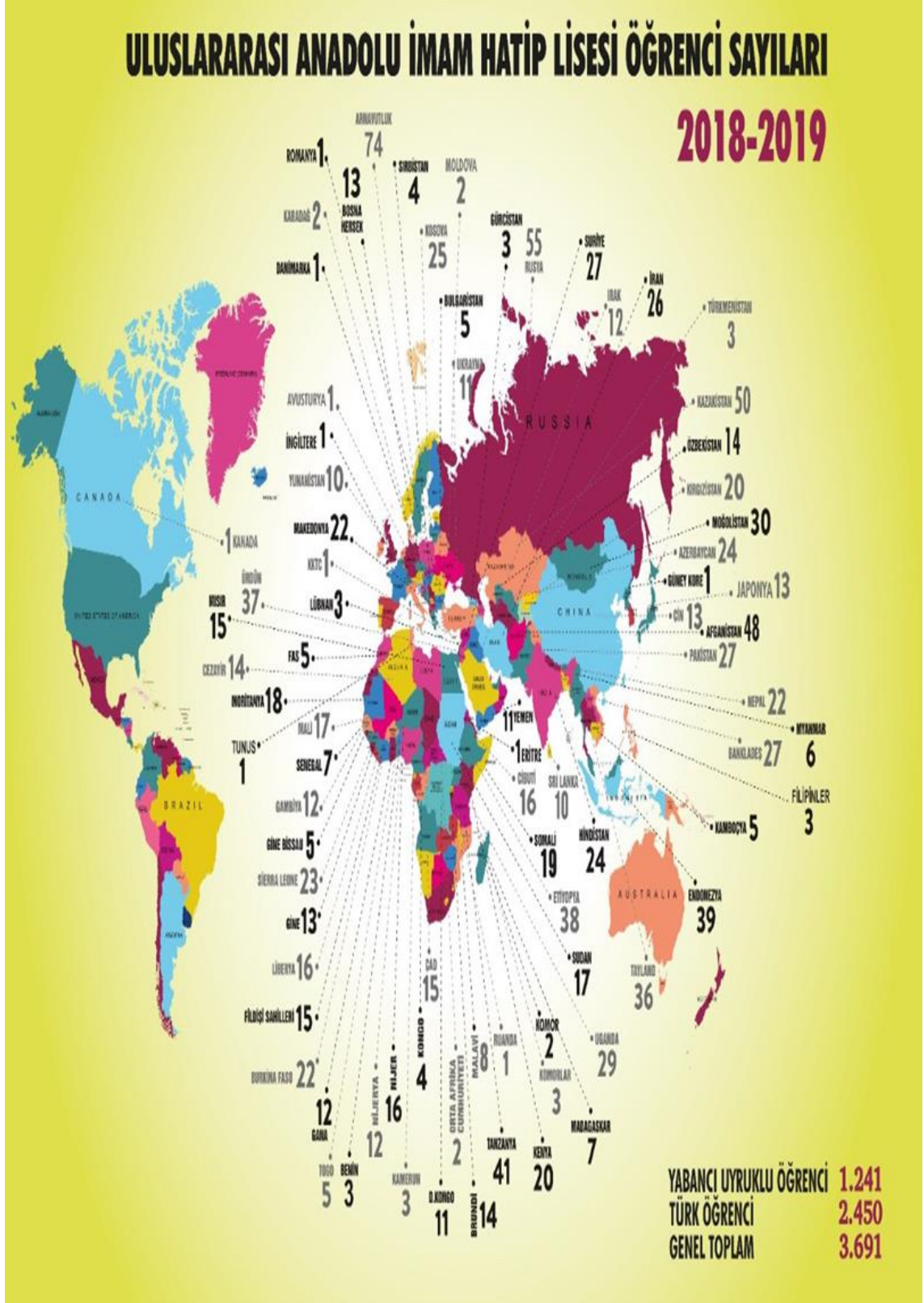

Prof. Dr. İrfan AYCAN
Millî Eğitim Bakanlığı
Din Öğretimi Genel Müdürü

Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ
Diyanet İşleri Başkanı
Türkiye Diyanet Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkanı

EK 5: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı
Öğrenci Sayıları

EK 6: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi Yöneticilerine Sorulan Mülakat Soruları

1. Uluslararası İmam Hatip Lisesinin kuruluş aşaması hakkında bilgi verir misiniz?
2. Gerek bireysel, gerekse yasal düzlemde Uluslararası İmam Hatip Lisesinin kuruluş amaçları hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Uluslararası İmam Hatip Liselerinin gereklilikleri hakkında düşünceleriniz nedir?
4. Uluslararası İmam Hatip Lisesini diğerlerinden ayıran keskin farklar nelerdir?
5. Anadolu İmam Hatip Liseleri ile kıyasladığınızda Uluslararası İmam Hatip Lisesinin misyon ve vizyon sınırları nelerdir?
6. Okullara öğretmen seçimi nasıl yapılıyor? (Kpss üzerinden mi yapılıyor, yoksa daha farklı nitelikler arıyor musunuz)?
7. Öğretmenin yabancı dil bilmesi öğretmen seçiminde dikkat ediliyor mu?
8. Bu okullara yoğun olarak hangi ülkenin öğrencileri geliyor?
9. Öğrenci alımında sadece merkezi sınav sistemini mi dikkate alıyorsunuz yoksa mülakatlarda yapıyor musunuz?
10. Öğrenci seçimlerinde mülakat yapıyorsanız kriterleriniz nelerdir?
11. Öğrencilere Burs imkân sağlıyor musunuz?
12. Öğrencilerden okullar yahut Türkiye hakkında geri dönüş alıyor musunuz/olumlu ya da olumsuz?
13. Uluslararası İmam Hatip Lisesi müfredatlarında yabancı dile ne kadar yer verilmiştir?
14. Uluslararası İmam Hatip Lisesinde aktivitelere olanak sağlanıyor mu? Sağlanıyorsa; Daha çok ne tür aktiviteler yapılıyor?
15. Uluslararası İmam Hatip Lisesi projesinin içeriği yahut müfredatları konusunda iyileştirilmesini düşündüğünüz noktalar mevcut mu?
16. Uluslararası İmam Hatip Lisesi çatısı altında yapmayı düşündüğünüz başka çalışmalar var mı?

EK 7: Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi İdarecilerine Sorulan Mülakat Soruları

1. Gerek bireysel, gerekse yasal düzlemde uluslararası imam hatiplerin kuruluş amaçları hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Uluslararası İmam Hatip Liselerinin gereklilikleri hakkında fikriniz nedir?
3. Uluslararası İmam Hatip liselerinin misyon ve vizyonlarını gerçekleştirildiğini düşünüyor musunuz?
4. Uluslararası İmam Hatip Liseleri öğrencileri öğrenciyi motive etmek amaçlı kullandıkları fiziksel şartlar yeterli mi?
5. Uluslararası İmam Hatip Liseleri öğrencilerden geri dönüş alıyor musunuz/olumlu ya da olumsuz?
6. Bu öğrenciler ile öğretmenlerin dil noktasında iletişimi nasıl sağlanıyor?
7. Diğer dinlerin ders müfredatlarındaki ağırlığı ne derecedir?
8. Öğrencilere destekleme ve yetiştirme kursları açılmakta mı? Eğer açılıyorsa ağırlık olarak hangi derslerden kurs verilmektedir. Öğrencilerin kurslardaki ders talepleri hangi doğrultudadır?
9. Özellikle ülke dışından gelmiş öğrenciler için barınmaya yönelik sağlanan avantajlar nelerdir?
10. Eğer barınma sağlanıyorsa bu okul bünyesinde mi oluyor?
11. Sosyal aktivitelerde başarı oranları nelerdir?
12. Uluslararası İmam Hatip Lisesinden mezun olan öğrencilerin buradan ayrılırken kazanımları ne olacak?
13. Öğrenciler için bu okullar ne anlam ifade ediyor? Onlara göre diğer okullardan farkı nedir?
14. Uluslararası İmam Hatip Lisesi projesinde iyileştirilebilir dediğiniz noktalar nelerdir?

Resim 1: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Müzesi

Resim 2: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Spor Salonu

Resim 3: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Robotik Kodlama Atölyesi

Resim 4: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Veli Görüşme Salonu

Resim 5: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Sınıfı

Resim 6: Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Okuma Salonu

Resim 7: Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Edebiyat Salonu

Resim 8: Uluslararası Murat Hudevandigar Anadolu İmam Hatip Lisesi Dış Görüntüsü

Resim 9: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Dış Görüntüsü

Resim 10: Uluslararası Kaptan Ahmet Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi Robotik Kodlama Dersinden Görüntüler

Resim 11: Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Kimya Laboratuvarından Görüntüler

Resim 12:

Resim 12: Uluslararası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi Akıl ve Zekâ Oyunları Atölyesinden Görüntüler

